

Πρακτικός οδηγός σχετικά με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού στο πλαίσιο της διεθνούς προστασίας

Πρακτικός οδηγός σχετικά με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού στο πλαίσιο της διεθνούς προστασίας

Μάρτιος 2026

Στις 19 Ιανουαρίου 2022 η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO) μετονομάστηκε σε Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο (EUAA). Κάθε αναφορά στην EASO, καθώς και στα προϊόντα και τα όργανα της EASO, θα πρέπει να εκλαμβάνεται ως αναφορά στον EUAA.

Το χειρόγραφο ολοκληρώθηκε τον Φεβρουάριο του 2026

Δεύτερη έκδοση

Ούτε ο Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο (EUAA) ούτε οποιοδήποτε πρόσωπο ενεργεί εξ ονόματος του EUAA ευθύνεται για ενδεχόμενη χρήση των παρακάτω πληροφοριών.

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2026

Print	ISBN 978-92-9418-721-5	doi:10.2847/4407911	BZ-01-26-026-EL-C
PDF	ISBN 978-92-9418-720-8	doi:10.2847/4441974	BZ-01-26-026-EL-N

© European Union Agency for Asylum (EUAA), 2026

Η αναπαραγωγή επιτρέπεται με μνεία της πηγής.

Για κάθε χρήση ή αναπαραγωγή στοιχείων τα οποία δεν ανήκουν στον EUAA, ενδέχεται να απαιτείται άδεια απευθείας από τους κατόχους των σχετικών δικαιωμάτων. Ο EUAA δεν κατέχει τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας όσον αφορά τα ακόλουθα στοιχεία:

- Φωτογραφία εξωφύλλου: #1236374223, ©Adobe Stock, 2026.
- Σελίδα 23: εικονίδια © EUAA

Σχετικά με τον οδηγό

Γιατί δημιουργήθηκε ο παρών οδηγός; Αποστολή του Οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο (EUAA) είναι να διευκολύνει και να υποστηρίζει τις δραστηριότητες των κρατών μελών της ΕΕ και των συνδεδεμένων χωρών Σένγκεν [χώρες της ΕΕ+ ⁽¹⁾] στην εφαρμογή του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου (ΚΕΣΑ). Σύμφωνα με τον γενικό του στόχο να προωθεί την αποτελεσματική εφαρμογή του ΚΕΣΑ και να διευκολύνει τη σύγκλιση, ο EUAA αναπτύσσει κοινά πρότυπα διαδικασιών και δείκτες, κατευθυντήριες γραμμές και πρακτικά εργαλεία.

Πώς εκπονήθηκε ο παρών οδηγός; Τον παρόντα οδηγό δημιούργησαν εμπειρογνώμονες από ολόκληρο τον EUAA, με την πολύτιμη συμβολή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA), της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR) και της UNICEF ⁽²⁾. Ο πρακτικός οδηγός συντάχθηκε από τον EUAA σε συνεργασία με μια ομάδα εργασίας εμπειρογνομόνων, οι οποίοι είχαν συμβουλευτικό ρόλο, από την Υπηρεσία Μετανάστευσης της Δανίας (Helle Andersen, Ειδική Σύμβουλος), τη SolidarityNow (Δομνίκη Γεωργοπούλου, Διευθύντρια Ανάπτυξης Προγραμμάτων), τη METAδραση (Ευδοκία Εύχαρις Γρυλλάκη, Ανώτερη Εμπειρογνώμονας Προστασίας του Παιδιού), τη Nidos (Kaat Hogendoorn, Νομική Σύμβουλος), τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης – ΔΟΜ [Στυλιανός (Στέλιος) Αρβανιτίδης, Ανώτερος Συνεργάτης Προστασίας], τη Save the Children (Federica Toscano, Ανώτερη Σύμβουλος Προάσπισης, Children on the move). Πριν από την οριστικοποίηση του οδηγού, πραγματοποιήθηκε διαβούλευση με όλες τις χώρες της ΕΕ+ μέσω του δικτύου εμπειρογνομόνων του EUAA σε θέματα ευαλωτότητας. Ο οδηγός εγκρίθηκε από το διοικητικό συμβούλιο του EUAA τον Μάρτιο του 2026.

Σε ποιον απευθύνεται ο παρών οδηγός; Ο παρών οδηγός απευθύνεται κυρίως σε υπαλλήλους των υπηρεσιών υποδοχής, υπαλλήλους που είναι αρμόδιοι για την εφαρμογή του κανονισμού για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης (ΚΔΑΜ), υπαλλήλους που χειρίζονται υποθέσεις ασύλου, υπεύθυνους συνεντεύξεων, επιτρόπους, άτομα αρμόδια για τη λήψη αποφάσεων, καθώς και επαγγελματίες που εργάζονται στις υπηρεσίες προστασίας του παιδιού ή υποστηρίζουν τις αρχές ασύλου. Αφορά επίσης τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής που εργάζονται στις εθνικές αποφαινόμενες αρχές οι οποίες είναι αρμόδιες για την αξιολόγηση και τη διεκπεραίωση αιτήσεων ασύλου. Επιπλέον, ο οδηγός αποτελεί πολύτιμο βοήθημα για τους υπεύθυνους ποιότητας, τους νομικούς συμβούλους, τα όργανα δεύτερου βαθμού και άλλους επαγγελματίες που ασχολούνται με την προστασία του παιδιού και τη νομική εκπροσώπηση στο πλαίσιο διεθνούς προστασίας στην ΕΕ.

⁽¹⁾ Τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ μαζί με την Ελβετία, την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και τη Νορβηγία.

⁽²⁾ Επισημαίνεται ότι ο οριστικοποιημένος οδηγός δεν αντικατοπτρίζει κατ' ανάγκη τις θέσεις της UNCHR και της UNICEF.

Πώς πρέπει να χρησιμοποιείται ο παρών οδηγός; Ο παρών οδηγός έχει δομηθεί έτσι ώστε να παρέχει πρακτικές, αναλυτικές κατευθυντήριες γραμμές για την ενσωμάτωση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού στις διαδικασίες ασύλου και υποδοχής. Περιγράφει τα βασικά νομικά πλαίσια, τις διαδικαστικές εγγυήσεις και τις διαδικαστικές παραμέτρους που εξασφαλίζουν τη λήψη αποφάσεων με βάση τα δικαιώματα και με σεβασμό στις ανάγκες των παιδιών.

Ο παρών οδηγός μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε συνδυασμό με το [έντυπο εκτίμησης βέλτιστου συμφέροντος](#), το οποίο αποτελεί συμπληρωματικό εργαλείο για την αξιολόγηση και τη διασφάλιση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού σε περιβάλλοντα ασύλου και υποδοχής. Τα παραρτήματα περιλαμβάνουν πρόσθετο υλικό αναφοράς για την υποστήριξη των αρχών κατά την εφαρμογή συνεκτικών και αποτελεσματικών μέτρων προστασίας του παιδιού.

Πώς συνδέεται ο παρών οδηγός με την εθνική νομοθεσία και πρακτική;

Ο παρών πρακτικός οδηγός παρέχει γενικές κατευθυντήριες γραμμές και μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως σημείο αναφοράς ή πηγή έμπνευσης για την επικαιροποίηση ή/και τη βελτίωση ειδικών τυποποιημένων επιχειρησιακών διαδικασιών που έχουν αναπτυχθεί για τα παιδιά σε εθνικό επίπεδο. Πρόκειται για ένα ήπιο εργαλείο σύγκλισης.

Πώς συνδέεται ο παρών οδηγός με άλλα εργαλεία του EUAA; Ο Πρακτικός οδηγός του EUAA σχετικά με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού στο πλαίσιο της διεθνούς προστασίας θα πρέπει να χρησιμοποιείται σε συνδυασμό με άλλους διαθέσιμους πρακτικούς οδηγούς και εργαλεία. Όλα τα πρακτικά εργαλεία του EUAA είναι διαθέσιμα για το κοινό στον δικτυακό τόπο του EUAA: <https://euaa.europa.eu/practical-tools-and-guides>

Δήλωση αποποίησης ευθύνης

Ο παρών οδηγός καταρτίστηκε με την επιφύλαξη της αρχής ότι μόνο το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορεί να παρέχει έγκυρη ερμηνεία του δικαίου της ΕΕ.

Έπειτα από μια αρχική περίοδο εφαρμογής του συμφώνου, το παρόν έγγραφο ενδέχεται να χρειαστεί επικαιροποίηση, κατά περίπτωση.

Περιεχόμενα

Κατάλογος συντομογραφιών.....	6
1. Εισαγωγή.....	8
1.1. Ορολογία.....	9
2. Η έννοια του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού	13
2.1. Το σύμφωνο και η εφαρμογή του ΒΣΠ.....	15
2.1.1. Η εκτίμηση βέλτιστου συμφέροντος.....	20
2.1.2. Μια διεπιστημονική προσέγγιση και ένα ολοκληρωμένο σύστημα προστασίας των παιδιών.....	26
3. Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού κατά τον έλεγχο διαλογής.....	32
3.1. Εφαρμογή του ΒΣΠ κατά τον έλεγχο διαλογής.....	34
4. Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού στη διαδικασία ασύλου.....	38
4.1. Εφαρμογή του ΒΣΠ κατά τη διαδικασία ασύλου.....	39
4.1.1. Υποβολή αίτησης.....	39
4.1.2. Καταχώριση και κατάθεση της αίτησης ασύλου.....	40
4.1.3. Η προσωπική συνέντευξη και η εξέταση της αίτησης.....	47
4.1.4. Προσφυγή κατά αρνητικής απόφασης.....	52
5. Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού στο πλαίσιο της διαχείρισης του ασύλου και της μετανάστευσης	57
5.1. Ένα κοινό πλαίσιο για τη διαχείριση της μετανάστευσης.....	57
5.2. Σαφείς κανόνες για τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους.....	58
5.3. Συναφείς διαδικαστικές εγγυήσεις στον ΚΔΑΜ.....	61
5.3.1. Ο σκοπός της ΕΒΣ στο πλαίσιο του ΚΔΑΜ.....	64
6. Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού στο πλαίσιο της υποδοχής.....	70
6.1. Η έννοια του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού στην ΟΑΥ (2024).....	70
6.2. Εφαρμογή του ΒΣΠ στο πλαίσιο της υποδοχής.....	71
6.2.1. Στέγαση, υγεία και εκπαίδευση.....	73
6.3. Πρόσθετες εγγυήσεις για ασυνόδευτα παιδιά στο πλαίσιο της υποδοχής.....	74
6.4. Κράτηση και εναλλακτικές της κράτησης λύσεις.....	79
Παραρτήματα.....	84
Παράρτημα Ι – Η προσωπική συνέντευξη για το άσυλο με ένα παιδί.....	84
Παράρτημα ΙΙ – Εγγυήσεις και λογοδοσία.....	86
Παράρτημα ΙΙΙ – Προσέγγιση με βάση το βέλτιστο συμφέρον για την εκτίμηση της ηλικίας.....	90
Παράρτημα ΙV – Παραδείγματα εξατομικευμένης υποστήριξης για παιδιά κατά την υποδοχή σύμφωνα με το πλαίσιο του βέλτιστου συμφέροντος.....	93
Παράρτημα V – Έντυπο εκτίμησης βέλτιστου συμφέροντος.....	95

Κατάλογος συντομογραφιών

Συντομογραφία	Ορισμός
ΚΔΑΜ	Κανονισμός για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης — Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1351 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2024, για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης και την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) 2021/1147 και (ΕΕ) 2021/1060 και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 604/2013
ΕΥΑΑ	Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο
ΚΑΑ	Κανονισμός για τις απαιτήσεις αναγνώρισης — Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1347 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2024, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των ανιθαγενών ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας, για την τροποποίηση της οδηγίας 2003/109/ΕΚ του Συμβουλίου και για την κατάργηση της οδηγίας 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.
ΒΣΠ	βέλτιστο συμφέρον του παιδιού
ΔΣΔΠ	Διεθνής Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού
ΕΒΣ	εκτίμηση βέλτιστου συμφέροντος
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΚΔΑ	Κανονισμός για τις διαδικασίες ασύλου — Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1348 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2024, για τη θέσπιση κοινής διαδικασίας διεθνούς προστασίας στην Ένωση και την κατάργηση της οδηγίας 2013/32/ΕΕ
ΚΕΣΑ	κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου
κράτη μέλη	κράτη μέλη της ΕΕ
ΠΧΚ	πληροφορίες σχετικά με τη χώρα καταγωγής
Χάρτης της ΕΕ	Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Χώρες της ΕΕ+	Τα κράτη μέλη της ΕΕ μαζί με την Ελβετία, την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και τη Νορβηγία

Συνοτομογραφία	Ορισμός
ΟΑΥ (2024)	Οδηγία σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή — Οδηγία (ΕΕ) 2024/1346 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2024, σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία
Σύμβαση για τους πρόσφυγες	Η σύμβαση για το καθεστώς των προσφύγων (1951) και το πρωτόκολλό της (1967) (αναφέρεται ως «σύμβαση της Γενεύης» στη νομοθεσία της ΕΕ για το άσυλο, καθώς και από το ΔΕΕ)
Ασυνόδευτο παιδί	Ο όρος «ασυνόδευτο παιδί» χρησιμοποιείται ως συνώνυμο του όρου «ασυνόδευτος ανήλικος» και ορίζεται ως το παιδί / ο ανήλικος που φθάνει στην επικράτεια κράτους της ΕΕ+ χωρίς να συνοδεύεται από ενήλικο υπεύθυνο για αυτόν, βάσει νόμου ή της πρακτικής του οικείου κράτους μέλους, και εφόσον κανένα άτομο / κανένας ενήλικος δεν ασκεί στην πράξη την επιμέλειά του. Ο όρος καλύπτει επίσης το παιδί / τον ανήλικο που αφέθηκε ασυνόδευτος κατόπιν της εισόδου του στην επικράτεια της ΕΕ+ ⁽³⁾ . Ο όρος περιλαμβάνει επίσης χωρισμένα από την οικογένειά τους παιδιά, δηλαδή παιδιά που συνοδεύονται από συγγενείς ή άλλα ενήλικα μέλη της οικογένειας τα οποία δεν είναι οι γονείς ή οι νόμιμοι επίτροποί τους.
UNHCR	Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες

⁽³⁾ Προβλέπεται στο άρθρο 3 παράγραφος 7 του ΚΔΑ και στο άρθρο 3 παράγραφος 11 του ΚΑΑ.

1. Εισαγωγή

Τα παιδιά, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που φθάνουν χωρίς γονέα ή συνήθη κηδεμόνα, αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του πληθυσμού που φθάνει στην Ευρώπη αναζητώντας διεθνή προστασία. Οι συνθήκες, οι ανάγκες και οι προσδοκίες αυτών των παιδιών παρουσιάζουν μεγάλες διαφορές. Η διασφάλιση της ορθής κατανόησης και αντιμετώπισής τους είναι απαραίτητη για τη λειτουργία ενός δίκαιου και αποτελεσματικού συστήματος ασύλου.

Σε επίπεδο ΕΕ, το άρθρο 3 παράγραφος 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση («ΣΕΕ») ορίζει ως στόχο της Ένωσης την **προώθηση της προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού** ⁽⁴⁾. Ο γενικός αυτός στόχος διευκρινίζεται περαιτέρω σε νομικά κείμενα κατώτερης τάξης, όπως, για παράδειγμα, η ανακοίνωση της Επιτροπής του 2017 σχετικά με την προστασία των παιδιών-μεταναστών ⁽⁵⁾, στην οποία δίνεται έμφαση στο βέλτιστο συμφέρον του παιδιού (ΒΣΠ). Επιπλέον, το 2024 η Επιτροπή διατύπωσε «σύσταση σχετικά με την ανάπτυξη και την ενίσχυση ολοκληρωμένων συστημάτων προστασίας των παιδιών με γνώμονα το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού» ⁽⁶⁾, η οποία μπορεί επίσης να θεωρηθεί συναφής για την εφαρμογή του συμφώνου.

Διάφορες οδηγίες και κανονισμοί της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων εκείνων του **νέου συμφώνου για τη μετανάστευση και το άσυλο** ⁽⁷⁾, δίνουν έμφαση στην ασφάλεια και την προστασία των παιδιών και καθιστούν την αρχή του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού πρωταρχικό μέλημα για τα κράτη μέλη.

Τον Ιούνιο του 2022 το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενέκρινε **συμπεράσματα για τα δικαιώματα του παιδιού** ⁽⁸⁾, στα οποία δίνεται ιδιαίτερη έμφαση **στην προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού σε καταστάσεις κρίσης** ή έκτακτης ανάγκης και με τα οποία καλεί τα κράτη μέλη να βελτιώσουν την προστασία των εν λόγω παιδιών.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ενίσχυσε περαιτέρω το πλαίσιο της για τα παιδιά-μετανάστες μέσω μιας σειράς συμπληρωματικών νόμων, πολιτικών και πρωτοβουλιών, συμπεριλαμβανομένης της αναθεωρημένης οδηγίας για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων ⁽⁹⁾ που εγκρίθηκε

⁽⁴⁾ Ενοποιημένη απόδοση της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, ΕΕ C 326/17, 26 Οκτωβρίου 2012, άρθρο 3, <https://link.europa.eu/xgcjkm>.

⁽⁵⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο: Η προστασία των παιδιών-μεταναστών, COM/2017/0211 final, της 12ης Απριλίου 2017, <https://link.europa.eu/HD7bdY>.

⁽⁶⁾ Σύσταση (ΕΕ) 2024/1238 σχετικά με την ανάπτυξη και την ενίσχυση ολοκληρωμένων συστημάτων προστασίας των παιδιών με γνώμονα το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού — Ειδικά μέτρα για την προστασία των παιδιών-μεταναστών, παράγραφοι 55-58, <http://data.europa.eu/eli/reco/2024/1238/oj>.

⁽⁷⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Γενική Διεύθυνση Μετανάστευσης και Εσωτερικών Υποθέσεων, «Νέο σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο», https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/pact-migration-and-asylum_en.

⁽⁸⁾ Βλ. Συμβούλιο της ΕΕ, δελτίο Τύπου της 9ης Ιουνίου 2022: «Το Συμβούλιο εγκρίνει συμπεράσματα για τα δικαιώματα του παιδιού», <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/06/09/council-adopts-conclusions-rights-child/>.

⁽⁹⁾ Οδηγία (ΕΕ) 2024/1712 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2024, για την τροποποίηση της οδηγίας 2011/36/ΕΕ για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της, <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1712/oj>.

τον Μάιο του 2024, καθώς και ευρύτερων πολιτικών της ΕΕ που αποσκοπούν στη βελτίωση της ευημερίας του παιδιού και στην ενίσχυση του συντονισμού μεταξύ των συστημάτων προστασίας.

Πέρα από την άμεση προστασία και τις διαδικαστικές εγγυήσεις, η νομοθεσία της ΕΕ αναγνωρίζει όλο και περισσότερο πόσο σημαντική είναι η διασφάλιση της συνέχειας της υποστήριξης προς τα παιδιά καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου και πέραν αυτής. Αυτό περιλαμβάνει τη διευκόλυνση της κοινωνικής ένταξης και της πιο μακροπρόθεσμης ενσωμάτωσής τους, με γνώμονα το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

Στο πλαίσιο αυτό, η σημασία των μέτρων ενσωμάτωσης τονίζεται ρητά στην αιτιολογική σκέψη 52 της οδηγίας σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή (ΟΑΥ) (2024) ⁽¹⁰⁾, ενώ το σχέδιο δράσης για την ενσωμάτωση και την ένταξη (2021-2027) ⁽¹¹⁾ προτείνει επιπλέον συγκεκριμένες δράσεις υποστήριξης για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που σχετίζονται με την ενσωμάτωση.

Συνολικά, οι εξελίξεις αυτές υποδεικνύουν την ανάγκη περαιτέρω ενίσχυσης των **συστημάτων προστασίας των παιδιών** μέσω ενός **ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης περιπτώσεων** και της ενίσχυσης της **συνεργασίας και του συντονισμού** μεταξύ των διαφόρων ενδιαφερόμενων φορέων, προκειμένου να διασφαλιστεί η προστασία και η ασφάλεια όλων των παιδιών εντός της Ένωσης.

Εν κατακλείδι, αρκετά διασυνδεδεμένα νομοθετικά στοιχεία του **νέου συμφώνου για τη μετανάστευση και το άσυλο** που τίθεται σε ισχύ τον Ιούνιο του 2026 ορίζουν ολοκληρωμένους κανόνες για τη διαχείριση της μετανάστευσης και τη θέσπιση ενός κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου, με σκοπό να διασφαλιστεί ένας δίκαιος και αποτελεσματικότερος τρόπος διαχείρισης της μετανάστευσης ⁽¹²⁾.

1.1. Ορολογία

Η νομοθεσία της ΕΕ για το άσυλο και τη μετανάστευση χρησιμοποιεί τόσο τον όρο «**παιδί**» όσο και τον όρο «**ανήλικος**» για να αναφερθεί σε οποιοδήποτε άτομο ηλικίας **κάτω των 18 ετών**. Ωστόσο, ο όρος που προτιμάται στον παρόντα οδηγό είναι «**παιδί**», σύμφωνα με την αρχή του διεθνούς δικαίου περί «**βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού**», η οποία απορρέει από τη Διεθνή Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού (ΔΣΔΠ) ⁽¹³⁾.

⁽¹⁰⁾ Οδηγία (ΕΕ) 2024/1346 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2024, σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία (ΕΕ L, 2024/1346, 22.5.2024), <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1346/oj>.

⁽¹¹⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, Σχέδιο δράσης για την ενσωμάτωση και την ένταξη για την περίοδο 2021-2027, COM/2020/758 final, της 24ης Νοεμβρίου 2020, <https://link.europa.eu/j4RGjh>.

⁽¹²⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Γενική Διεύθυνση Μετανάστευσης και Εσωτερικών Υποθέσεων, «Ερωτήσεις και απαντήσεις σχετικά με το σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο», <https://link.europa.eu/ntqVbf>.

⁽¹³⁾ Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, *Διεθνής Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού*, Σειρά συνθηκών, τόμος 1577, σ. 3, 20 Νοεμβρίου 1989 <https://www.refworld.org/legal/agreements/unga/1989/en/18815>.

Ενώ τα αιτούντα άσυλο παιδιά ενδέχεται να φτάνουν συνοδευόμενα από κηδεμόνες, στην οποία περίπτωση χρησιμοποιείται ο όρος **συνοδευόμενο παιδί**, τα παιδιά ενδέχεται επίσης να φτάνουν μόνο τους. Ως **ασυνόδευτο παιδί** νοείται ο ανήλικος που φθάνει στην επικράτεια του κράτους μέλους χωρίς να συνοδεύεται από ενήλικο υπεύθυνο για αυτόν, βάσει του δικαίου ή της πρακτικής του οικείου κράτους μέλους, και για όσον χρόνο κανένας ενήλικος δεν ασκεί στην πράξη την επιμέλεια του εν λόγω ανηλίκου, συμπεριλαμβανομένου του ανηλίκου που αφήνεται ασυνόδευτος μετά την είσοδό του στην επικράτεια κράτους μέλους ⁽¹⁴⁾. Στο ενωσιακό κεκτημένο στον τομέα του ασύλου, **τα χωρισμένα από την οικογένειά τους παιδιά** εμπίπτουν στην κατηγορία των ασυνόδευτων παιδιών.

Όσον αφορά τα **μέλη της οικογένειας**, το σύμφωνο επικεντρώνεται στις νομικές πράξεις που αφορούν την πυρηνική οικογένεια, όπως ο/η σύζυγος ή ο/η άγαμος/η σύντροφος (σύμφωνα με τη νομοθεσία ή την πρακτική του κράτους μέλους) και τα ανήλικα ή ενήλικα εξαρτώμενα τέκνα των ζευγαριών ⁽¹⁵⁾. Όσον αφορά τα ασυνόδευτα παιδιά, τα κράτη μέλη πρέπει να λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για τον εντοπισμό τυχόν μελών της οικογένειας, αδελφών ή συγγενών που βρίσκονται στην επικράτεια των κρατών μελών, προστατεύοντας παράλληλα το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού ⁽¹⁶⁾.

Η Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού υποδεικνύει ότι η έννοια της οικογένειας μπορεί να περιλαμβάνει βιολογικούς, θετούς ή ανάδοχους γονείς, αδελφία ή σύζυγο, κατά περίπτωση, καθώς και τα μέλη της ευρύτερης οικογένειας ή της κοινότητας ⁽¹⁷⁾.

Στον παρόντα οδηγό, ο όρος **οικογένεια** αναφέρεται στους **βιολογικούς γονείς, τους στενούς συγγενείς που ασκούν γονική μέριμνα** ή τα άτομα στα οποία έχει νομίμως **ανατεθεί** η φροντίδα ανηλίκου (π.χ. θετοί γονείς) ⁽¹⁸⁾. Όταν γίνεται αναφορά σε ασυνόδευτα παιδιά, αυτή καλύπτει επίσης τους γονείς, τα αδελφία ή άλλους συγγενείς τους ⁽¹⁹⁾.

⁽¹⁴⁾ Άρθρο 2 παράγραφος 11 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1356 (κανονισμός για τον έλεγχο διαλογής), <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1356/oj>; άρθρο 3 παράγραφος 7 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1348 (ΚΔΑ), <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1348/oj>; άρθρο 2 παράγραφος 11 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1351 (ΚΔΑΜ), <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1351/oj>; άρθρο 2 παράγραφος 5 της ΟΑΥ (2024).

⁽¹⁵⁾ Για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. επίσης: αιτιολογική σκέψη 9 της οδηγίας 2003/86/ΕΚ σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης, <http://data.europa.eu/eli/dir/2003/86/oj>; άρθρο 2 παράγραφος 8 στοιχεία α), β), γ) και δ) του ΚΔΑΜ; άρθρο 2 παράγραφος 3 στοιχεία α) και β) της ΟΑΥ (2024).

⁽¹⁶⁾ Άρθρα 23 και 25 του ΚΔΑΜ.

⁽¹⁷⁾ Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, *Γενικό σχόλιο 6 - Μεταχείριση των ασυνόδευτων και των χωρισμένων από την οικογένειά τους παιδιών που βρίσκονται εκτός της χώρας καταγωγής τους*, 2005, CRC/GC/2005/6 <https://digitallibrary.un.org/record/566055?v=pdf>.

⁽¹⁸⁾ Για περισσότερες λεπτομέρειες και συγκεκριμένες πληροφορίες, ανατρέξτε επίσης στην αιτιολογική σκέψη 9 της οδηγίας 2003/86/ΕΚ, βλ. υποσημείωση 15; άρθρο 2 παράγραφος 8 στοιχεία α), β), γ) και δ) του ΚΔΑΜ; άρθρο 2 παράγραφος 3 στοιχεία α) και β) της ΟΑΥ (ΕΕ).

⁽¹⁹⁾ Βλ. επίσης άρθρα 2, 23 και 25 του ΚΔΑΜ.

Κάθε ασυνόδευτο παιδί έχει δικαίωμα σε ορισμό **επιτρόπου** ⁽²⁰⁾ ή **εκπροσώπου** ⁽²¹⁾. Οι όροι «εκπρόσωπος» και «επίτροπος» χρησιμοποιούνται εναλλάξιμα στο νομοθετικό πλαίσιο για την αναφορά στον διορισμό ενός **καταρτισμένου ανεξάρτητου ατόμου** το οποίο είναι αρμόδιο να εκπροσωπεί ένα παιδί και να ενεργεί εξ ονόματός του, με σκοπό τη διασφάλιση του βέλτιστου συμφέροντος και της συνολικής ευημερίας του παιδιού. Για λόγους συνοχής, σε όλο τον παρόντα οδηγό χρησιμοποιείται ο όρος «επίτροπος». Όταν γίνεται αναφορά σε προσωρινούς διορισμούς ⁽²²⁾, χρησιμοποιείται αντ' αυτού ο όρος «κατάλληλο πρόσωπο το οποίο ενεργεί προσωρινά ως εκπρόσωπος».

Ο διορισμός ενός τέτοιου καταρτισμένου και ανεξάρτητου ατόμου είναι ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση της συνολικής προστασίας ενός παιδιού. **Το σύστημα προστασίας των παιδιών** λαμβάνει τα σχετικά μέτρα και χαράσσει στρατηγικές που **προλαμβάνουν τη βλάβη** στα παιδιά και, κατά περίπτωση, επιτρέπουν την έγκαιρη, **εστιασμένη στο παιδί και βασισμένη στις ανάγκες αντιμετώπιση** παιδιών τα οποία βρίσκονται σε δύσκολη κατάσταση ή/και έχουν βιώσει παραμέληση, εκμετάλλευση ή/και βία. Οι μηχανισμοί πρόληψης και αντιμετώπισης ενσωματώνονται σε μια διαδικασία διαχείρισης υποθέσεων.

Ο **υπεύθυνος προστασίας παιδιών** είναι ένας επαγγελματίας που εργάζεται για μια αρμόδια αρχή ή άλλον φορέα και συνεργάζεται άμεσα με το παιδί, τα μέλη της οικογένειάς του και τους επιτρόπους του, με σκοπό την προάσπιση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού. Ο ρόλος του υπευθύνου προστασίας παιδιών είναι να διασφαλίζει ότι οι ανάγκες του παιδιού αξιολογούνται και αντιμετωπίζονται εγκαίρως, με γνώμονα το παιδί και τα δικαιώματά του, ώστε να διασφαλίζεται η συνολική προστασία και ασφάλεια του παιδιού και να προλαμβάνονται και να αντιμετωπίζονται οι κίνδυνοι στο μέτρο του δυνατού.

⁽²⁰⁾ Σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 18 του ΚΑΑ: «επίτροπος»: φυσικό πρόσωπο ή οργάνωση που μπορεί, μεταξύ άλλων, να είναι δημόσιος φορέας και που έχει ορισθεί από τις αρμόδιες αρχές για να συνδράμει και να εκπροσωπεί ασυνόδευτο ανήλικο και να ενεργεί εξ ονόματός του, κατά περίπτωση, προκειμένου να εξασφαλίσει ότι ο ασυνόδευτος ανήλικος θα μπορεί να επωφελείται από τα δικαιώματα και να συμμορφώνεται με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τον παρόντα κανονισμό, διασφαλίζοντας παράλληλα το μείζον συμφέρον του και τη γενική του ευημερία.

⁽²¹⁾ Ο όρος «εκπρόσωπος» χρησιμοποιείται στην ΟΑΥ (2024), τον ΚΔΑ, τον ΚΔΑΜ, τον κανονισμό για τον έλεγχο διαλογής και τον κανονισμό Eurodac III. Η αιτιολογική σκέψη 25 του κανονισμού για τον έλεγχο διαλογής ορίζει τα εξής: «Θα πρέπει να ορίζεται εκπρόσωπος για να εκπροσωπεί και να επικουρεί τον ασυνόδευτο ανήλικο κατά τη διάρκεια του ελέγχου διαλογής ή, σε περίπτωση που δεν έχει οριστεί εκπρόσωπος, θα πρέπει να καθοριστεί πρόσωπο καταρτισμένο για τη διασφάλιση του βέλτιστου συμφέροντος και της συνολικής ευημερίας του ανήλικου.» Το άρθρο 13 του κανονισμού για τον έλεγχο διαλογής διευκρινίζει περαιτέρω τα εξής: «Ο εκπρόσωπος έχει τις δεξιότητες και την εμπειρογνώση που απαιτούνται, μεταξύ άλλων και όσον αφορά τη μεταχείριση και τις ειδικές ανάγκες των ανηλίκων.» Παρόμοιες αναφορές υπάρχουν στο άρθρο 23 του ΚΔΑ και στο άρθρο 2 παράγραφος 13 της ΟΑΥ (2024): «εκπρόσωπος»: φυσικό πρόσωπο ή οργάνωση, συμπεριλαμβανομένης δημόσιας αρχής, διορισμένο από τις αρμόδιες αρχές, με τις απαραίτητες δεξιότητες και εμπειρογνώση, μεταξύ άλλων όσον αφορά τη μεταχείριση και τις ειδικές ανάγκες των ανηλίκων, για να εκπροσωπεί και να συνδράμει ασυνόδευτο ανήλικο και να ενεργεί εξ ονόματος του εν λόγω ασυνόδευτου ανήλικου, κατά περίπτωση, προκειμένου να διασφαλίζονται το βέλτιστο συμφέρον και η γενική ευημερία του εν λόγω ασυνόδευτου ανήλικου. Στο άρθρο 2 του ΚΔΑΜ, ο εκπρόσωπος ορίζεται ως: πρόσωπο ή οργάνωση που έχει ορισθεί από τις αρμόδιες αρχές για να συνδράμει και να εκπροσωπεί ασυνόδευτο ανήλικο σε διαδικασίες που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό, ώστε να διασφαλίζει το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και να ασκεί νομική ικανότητα για λογαριασμό του οσάκις είναι αναγκαίο. Ο όρος «επίτροπος» χρησιμοποιείται στο πλαίσιο του ΚΑΑ. Σύμφωνα με τους αντίστοιχους ορισμούς, έχουν τον ίδιο ρόλο αλλά διαφορετικά καθήκοντα. Ωστόσο, για να διασφαλιστεί η συνέχεια της εκπροσώπησης του ασυνόδευτου ανήλικου, ο επίτροπος στο πλαίσιο του ΚΑΑ μπορεί να είναι το ίδιο πρόσωπο με τον εκπρόσωπο που διορίζεται στο πλαίσιο της ΟΑΥ (2024) και του ΚΔΑ.

⁽²²⁾ Άρθρο 13 παράγραφος 3 του κανονισμού για τον έλεγχο διαλογής.

Ανάλογα με το εθνικό πλαίσιο, οι υπεύθυνοι προστασίας παιδιών μπορεί να υπάγονται σε ειδική αρχή προστασίας του παιδιού, σε δικαστήριο ανηλίκων, σε υπηρεσία κοινωνικής πρόνοιας ή σε άλλο συναφές διοικητικό όργανο που έχει ως αποστολή την προάσπιση των δικαιωμάτων των παιδιών.

Θα πρέπει επίσης να δοθεί η δυνατότητα και σε άλλους υπαλλήλους που έρχονται σε επαφή με τα παιδιά, όπως το προσωπικό των κοινοτικών υπηρεσιών προστασίας και οι αρμόδιοι για την καταχώριση ή τον καθορισμό του καθεστώτος πρόσφυγα, να διασφαλίζουν το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού (ΒΣΠ).

Ενώ η αρχή του ΒΣΠ εφαρμόζεται καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου και υποδοχής, η **εκτίμηση βέλτιστου συμφέροντος (ΕΒΣ)** αναφέρεται σε μια διαδικασία κατά την οποία προσδιορίζονται, εκτιμώνται, αξιολογούνται και σταθμίζονται όλα τα συναφή στοιχεία προκειμένου να υποστηριχθούν οι αρχές στη λήψη απόφασης επί συγκεκριμένης υπόθεσης που αφορά μεμονωμένο παιδί ή, κατά περίπτωση, ομάδα παιδιών. Η ΕΒΣ διενεργείται από τον φορέα που είναι αρμόδιος για τη λήψη αποφάσεων και το προσωπικό του, ή και στο πλαίσιο μιας διεπιστημονικής ομάδας, κάθε φορά που οι αρχές λαμβάνουν μια απόφαση που ενδέχεται να επηρεάσει τα δικαιώματα, την ευημερία ή την ανάπτυξη του παιδιού, μεταξύ άλλων σε κρίσιμα στάδια της διαδικασίας ή της υποδοχής, και απαιτεί τη συμμετοχή του παιδιού και του επιτρόπου ⁽²³⁾.

Η **αρχή του ΒΣΠ**, σε συνδυασμό με τις αλληλένδετες διαδικασίες της ΕΒΣ και, κατά περίπτωση, τον προσδιορισμό του βέλτιστου συμφέροντος, παρέχει ένα πλαίσιο το οποίο διασφαλίζει ότι όλες οι αποφάσεις που αφορούν παιδιά τα οποία χρήζουν διεθνούς προστασίας λαμβάνονται με συνέπεια προς το βέλτιστο συμφέρον τους. Ο **προσδιορισμός του βέλτιστου συμφέροντος** είναι η επίσημη διαδικασία που διέπεται από αυστηρές διαδικαστικές εγγυήσεις με σκοπό να προσδιοριστεί το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού ενόψει ιδιαίτερα **σημαντικών αποφάσεων** (π.χ. επανεγκατάσταση). Κατά τη διαδικασία αυτήν πρέπει να ληφθούν υπόψη διάφοροι παράγοντες, μεταξύ των οποίων η γνώμη του παιδιού και άλλων συναφών αρμόδιων για τη λήψη αποφάσεων, καθώς και το αποτέλεσμα της ΕΒΣ. Ο προσδιορισμός του βέλτιστου συμφέροντος, στο πλαίσιο αποφάσεων σχετικά με βιώσιμες λύσεις για ασυνόδευτα και τα χωρισμένα από την οικογένειά τους παιδιά, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος οδηγού ⁽²⁴⁾.

⁽²³⁾ Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, General comment No. 14 (2013) on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration (άρθρο 3 παράγραφος 1), 2013, CRC /C/GC/14 https://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/gc/crc_c_gc_14_eng.pdf.

⁽²⁴⁾ UNHCR, *Guidelines on Determining the Best Interests of the Child*, 2008, <https://www.unhcr.org/sites/default/files/legacy-pdf/4566b16b2.pdf>. Βλ. επίσης Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, *Γενικό σχόλιο αριθ. 14 (2013)*, βλ. υποσημείωση 23 ανωτέρω, που ορίζει ότι ο σκοπός του προσδιορισμού του βέλτιστου συμφέροντος ενός παιδιού ή περισσότερων παιδιών σε ευάλωτη κατάσταση δεν πρέπει να σχετίζεται μόνο με την πλήρη απόλαυση όλων των δικαιωμάτων που προβλέπονται στη Σύμβαση, αλλά και με άλλες κατευθυντήριες αρχές για τα ανθρώπινα δικαιώματα που σχετίζονται με τις συγκεκριμένες αυτές καταστάσεις, όπως, μεταξύ άλλων, εκείνες που καλύπτονται από τη Σύμβαση για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία και τη Σύμβαση για το καθεστώς των προσφύγων. Ορίζει επίσης ότι στοιχεία που αντίκεινται στα δικαιώματα που κατοχυρώνονται στη Σύμβαση ή που θα είχαν αποτέλεσμα αντίθετο προς τα δικαιώματα που κατοχυρώνονται στη Σύμβαση δεν μπορούν να θεωρηθούν έγκυρα για την εκτίμηση του βέλτιστου συμφέροντος ενός παιδιού ή περισσότερων παιδιών.

2. Η έννοια του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού

Τα δικαιώματα του παιδιού προστατεύονται από το διεθνές δίκαιο και τη **Διεθνή Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού** ⁽²⁵⁾. Ως υπογράφοντα τη ΔΣΔΠ, τα κράτη μέλη οφείλουν να σέβονται, να προστατεύουν και να ικανοποιούν τα δικαιώματα του παιδιού που κατοχυρώνονται στη Σύμβαση για κάθε παιδί, ανεξάρτητα από την ιθαγένεια ή το καθεστώς διαμονής του.

Η ΔΣΔΠ και ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Χάρτης της ΕΕ) ⁽²⁶⁾ ορίζουν από κοινού μια σειρά θεμελιωδών δικαιωμάτων τα οποία ισχύουν για όλα τα παιδιά, με πρωταρχικό στόχο τη διασφάλιση της προστασίας και της ευημερίας τους. Τα δικαιώματα αυτά έχουν ιδιαίτερη σημασία στο πλαίσιο του ασύλου, όπου τα παιδιά ενδέχεται να εκτίθενται σε αυξημένους κινδύνους και ευαλωτότητες. Στα βασικά δικαιώματα περιλαμβάνονται τα δικαιώματα που παρουσιάζονται κατωτέρω.

Απαγόρευση διακρίσεων (άρθρο 2 της ΔΣΔΠ και άρθρο 21 του Χάρτη της ΕΕ)

Κάθε άτομο πρέπει να αντιμετωπίζεται με αντικειμενικότητα και να εξετάζεται μεμονωμένα. Είναι πολύ σημαντικό να αποφεύγονται προκαταλήψεις για ορισμένες ιθαγένειες, εθνότητες ή φύλα.

Δικαίωμα στην ταυτότητα και την ιθαγένεια (άρθρα 1, 7 και 8 της ΔΣΔΠ)

Η ηλικία αποτελεί πτυχή της ταυτότητας ενός ατόμου, όπως ακριβώς το όνομα, η ιθαγένεια, η υπηκοότητα και η οικογενειακή του κατάσταση. Καθορίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις ενός ατόμου, όπως επίσης και τις υποχρεώσεις του κράτους έναντι του ατόμου.

Δικαίωμα ελεύθερης έκφρασης απόψεων και δικαίωμα ακρόασης (άρθρα 12 και 14 της ΔΣΔΠ και άρθρα 24 και 41 του Χάρτη της ΕΕ)

Πρόκειται για θεμελιώδες δικαίωμα με πολύ σημαντικές προεκτάσεις. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει το δικαίωμα του παιδιού να εκφράζει τις απόψεις του ελεύθερα και το δικαίωμα να λαμβάνονται υπόψη οι απόψεις του και να δίνεται σε αυτές η δέουσα βαρύτητα ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητα του παιδιού.

⁽²⁵⁾ Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, *Διεθνής Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού*, Σειρά συνθηκών, τόμος 1577, σ. 3, 20 Νοεμβρίου 1989 <https://www.refworld.org/legal/agreements/unga/1989/en/18815>.

⁽²⁶⁾ Ευρωπαϊκή Ένωση, Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 26 Οκτωβρίου 2012, 2012/C 326/02 http://data.europa.eu/eli/treaty/char_2012/oj.

Δικαίωμα στην οικογενειακή ζωή (άρθρα 9 και 10 της ΔΣΔΠ και άρθρο 7 του Χάρτη της ΕΕ)

Το δικαίωμα αυτό διασφαλίζει ότι τα παιδιά μπορούν να απολαμβάνουν την οικογενειακή ζωή και ότι ένα παιδί απαγορεύεται να χωρίζεται από τους γονείς του παρά τη θέλησή του, εκτός από περιπτώσεις όπου ο χωρισμός είναι απαραίτητος για το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, στηρίζεται στις απαραίτητες κατευθυντήριες οδηγίες και τεκμηριώνεται με ΕΒΣ η οποία διεξάγεται από τις αρμόδιες αρχές ή σε συνεργασία με αυτές.

Πέρα από αυτά τα ειδικά δικαιώματα, η αρχή του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού εφαρμόζεται οριζόντια σε όλες τις ενέργειες, τις αποφάσεις και τις διαδικασίες που αφορούν παιδιά. Σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 1 της ΔΣΔΠ, τα υπογράφοντα κράτη μέλη υποχρεούνται να διασφαλίζουν ότι **σε όλες τις ενέργειες που αφορούν παιδιά, το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού** αποτελεί **πρωταρχικό μέλημα**, όπως επισημαίνεται επίσης στον **Χάρτη της ΕΕ** στο άρθρο 24, και διευκρινίζεται ότι αυτό ισχύει ανεξαρτήτως αν οι εν λόγω ενέργειες αναλαμβάνονται από δημόσιες αρχές ή ιδιωτικούς φορείς. Τόσο η ΔΣΔΠ όσο και ο Χάρτης της ΕΕ ισχύουν για όλα τα παιδιά εντός της ΕΕ, είτε είναι πολίτες, είτε είναι παιδιά-μετανάστες, είτε αιτούνται άσυλο στην Ευρώπη.

Η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού, στο **Γενικό σχόλιο αριθ. 14 (2013)** ⁽²⁷⁾, διευκρινίζει, στη νομική της ανάλυση, ότι το ΒΣΠ πρέπει να λαμβάνεται υπόψη: **σε όλες τις ενέργειες**, δηλαδή:

... ότι κάθε ενέργεια που αφορά ένα ή περισσότερα παιδιά πρέπει να λαμβάνει υπόψη το βέλτιστο συμφέρον τους ως πρωταρχικό μέλημα. Η λέξη «ενέργεια» δεν περιλαμβάνει μόνο αποφάσεις, αλλά και όλες τις πράξεις, τη συμπεριφορά, τις προτάσεις, τις υπηρεσίες, τις διαδικασίες και άλλα μέτρα... ⁽²⁸⁾

Η Επιτροπή τονίζει επίσης ότι **η αδράνεια ή η παράλειψη ενέργειας θεωρούνται και αυτές «ενέργειες»** (π.χ. η παράλειψη των αρχών κοινωνικής πρόνοιας να αντιμετωπίσουν τις ανάγκες που έχουν εντοπιστεί).

Σύμφωνα με την Επιτροπή, ο όρος «που αφορά» πρέπει να ερμηνεύεται ευρέως και, ως εκ τούτου, προτείνεται οι εν λόγω ενέργειες να περιλαμβάνουν τόσο εκείνες που απευθύνονται σε παιδιά (π.χ. σε θέματα υγείας, φροντίδας ή εκπαίδευσης), όσο και ενέργειες στις οποίες συμμετέχουν παιδιά και άλλες ομάδες του πληθυσμού (π.χ. σε θέματα περιβάλλοντος, στέγασης ή μεταφορών) ⁽²⁹⁾.

⁽²⁷⁾ Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, [Γενικό σχόλιο αριθ. 14 \(2013\)](#), βλ. υποσημείωση 23.

⁽²⁸⁾ Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, [Γενικό σχόλιο αριθ. 14 \(2013\)](#), βλ. υποσημείωση 23, παράγραφος 17.

⁽²⁹⁾ Βλ. παράγραφο 13 στοιχείο β) *Implementing child rights in early childhood* in UN Committee on the Rights of the Child, *General comment No. 7 (2005): Implementing Child Rights in Early Childhood*, CRC/C/GC/7/Rev.1, 20 Σεπτεμβρίου 2006, <https://www.refworld.org/legal/general/crc/2006/en/40994>.

Όπως προσδιορίζεται από την Επιτροπή ⁽³⁰⁾, το ΒΣΠ είναι τρίπτυχη έννοια, όπως αναφέρεται στη συνέχεια.

1. Ουσιαστικό δικαίωμα: το δικαίωμα του παιδιού να εκτιμάται το βέλτιστο συμφέρον του και να αποτελεί αυτό πρωταρχικό μέλημα όταν λαμβάνονται υπόψη διαφορετικά συμφέροντα προκειμένου να ληφθεί απόφαση για το επίμαχο ζήτημα, καθώς και η εγγύηση ότι το εν λόγω δικαίωμα θα ασκείται κάθε φορά που λαμβάνεται απόφαση που αφορά ένα παιδί, μια ομάδα ταυτοποιημένων ή μη ταυτοποιημένων παιδιών ή τα παιδιά γενικότερα.

2. Θεμελιώδης, ερμηνευτική νομική αρχή: αν μια νομική διάταξη επιδέχεται περισσότερες από μία ερμηνείες, θα πρέπει να επιλέγεται η ερμηνεία που εξυπηρετεί πιο αποτελεσματικά το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

3. Κανόνες διαδικασίας: όποτε λαμβάνεται απόφαση που θα επηρεάσει ένα συγκεκριμένο παιδί, μια συγκεκριμένη ομάδα ταυτοποιημένων παιδιών ή τα παιδιά γενικότερα, η διαδικασία λήψης απόφασης πρέπει να περιλαμβάνει αξιολόγηση του πιθανού αντίκτυπου (θετικού ή αρνητικού) της απόφασης για το εν λόγω παιδί ή τα εν λόγω παιδιά.

Η **Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού** επεσήμανε επίσης ότι η έννοια του ΒΣΠ, η οποία εισάγεται στο άρθρο 3 της ΔΣΔΠ, έχει ως στόχο να διασφαλίσει τόσο την πλήρη και αποτελεσματική άσκηση όλων των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται στη Σύμβαση όσο και την ολιστική ανάπτυξη του παιδιού ⁽³¹⁾.

2.1. Το σύμφωνο και η εφαρμογή του ΒΣΠ

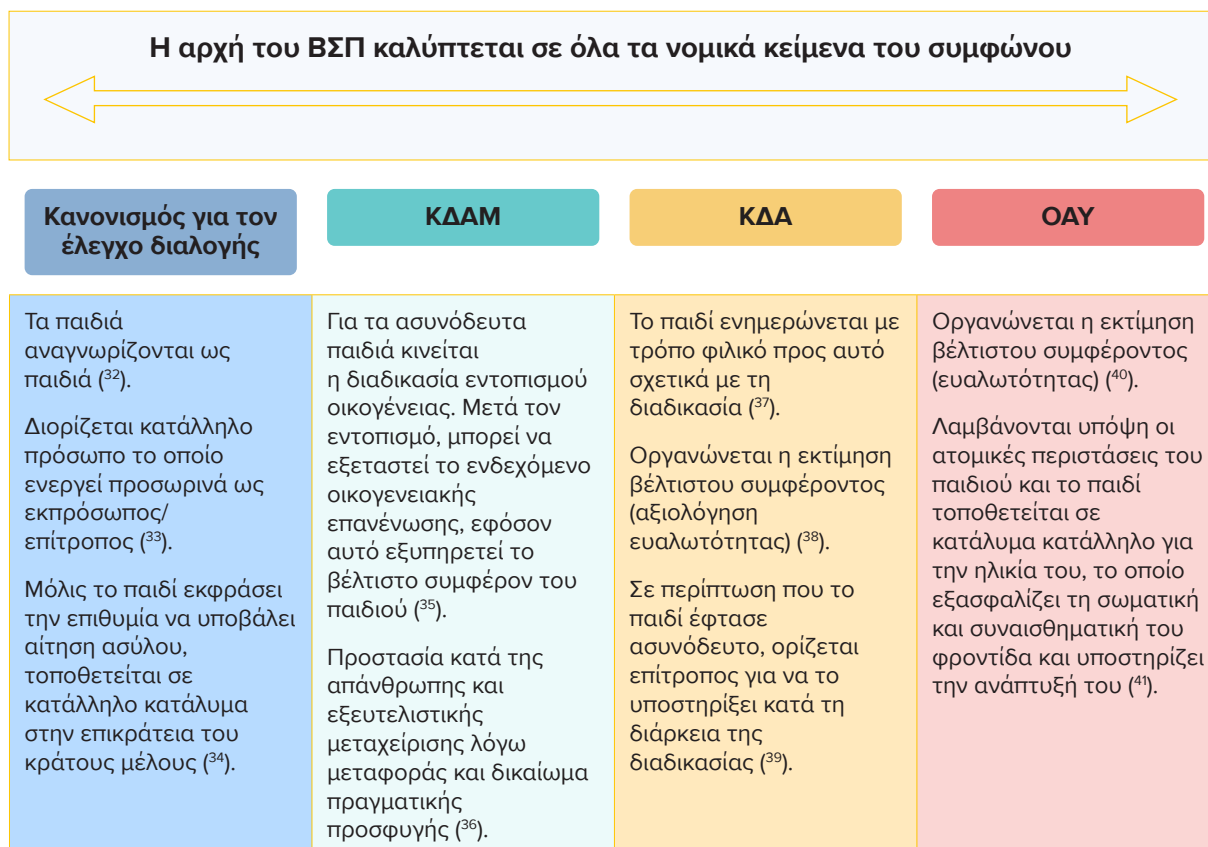
Το ΒΣΠ, ως κατευθυντήρια αρχή, πρέπει να τεκμηριώνει όλες τις ενέργειες και τις αποφάσεις των αρχών και των προσώπων που έχουν διοριστεί για να υποστηρίζουν το παιδί καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου και υποδοχής.

⁽³⁰⁾ Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, [Γενικό σχόλιο αριθ. 14 \(2013\)](#), βλ. υποσημείωση [23](#).

⁽³¹⁾ Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, [Γενικό σχόλιο αριθ. 14 \(2013\)](#), βλ. υποσημείωση [23](#).

Εικόνα 1. Διασφαλίσεις και εγγυήσεις για το παιδί στο σύμφωνο

⁽³²⁾ Άρθρο 12 του κανονισμού για τον έλεγχο διαλογής: «Προκαταρκτικοί ιατρικοί έλεγχοι και περιπτώσεις ευπάθειας».

⁽³³⁾ Άρθρο 13 παράγραφος 3 του κανονισμού για τον έλεγχο διαλογής.

⁽³⁴⁾ Άρθρο 27 παράγραφος 9 της ΟΑΥ (2024).

⁽³⁵⁾ Άρθρο 23 του ΚΔΑΜ.

⁽³⁶⁾ Αιτιολογική σκέψη 62 και άρθρο 67 παράγραφος 13 του ΚΔΑΜ.

⁽³⁷⁾ Άρθρο 8 παράγραφος 2 στοιχείο στ) του ΚΔΑ.

⁽³⁸⁾ Άρθρο 20 του ΚΔΑ.

⁽³⁹⁾ Αιτιολογική σκέψη 35 του ΚΔΑ.

⁽⁴⁰⁾ Άρθρο 25 της ΟΑΥ (2024).

⁽⁴¹⁾ Άρθρο 27 της ΟΑΥ (2024).

Κανονισμός για τον έλεγχο διαλογής	ΚΔΑΜ	ΚΔΑ	ΟΔΥ
Όταν υπάρχουν σοβαρές αμφιβολίες για την ηλικία, αυτό επισημαίνεται στις αρμόδιες αρχές ⁽⁴²⁾. Οι υπηρεσίες/αρχές προστασίας του παιδιού συμμετέχουν κατά τον έλεγχο διαλογής ⁽⁴³⁾. Η ενημέρωση, μεταξύ άλλων και για τη διαδικασία ασύλου, παρέχεται με τρόπο φιλικό προς το παιδί ⁽⁴⁴⁾. Το παιδί που υποβάλλει αίτηση για διεθνή προστασία έχει πρόσβαση σε διερμηνέα και σε δωρεάν νομικές συμβουλές.	Υποχρέωση να δίνεται προτεραιότητα σε όλες τις υποθέσεις που αφορούν παιδιά ⁽⁴⁵⁾. Διορισμός κατάλληλου προσώπου το οποίο ενεργεί προσωρινά ως εκπρόσωπος/επίτροπος το συντομότερο δυνατόν και το αργότερο εντός 15 εργάσιμων ημερών από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης. Συμμετοχή του επιτρόπου καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου ⁽⁴⁶⁾. Αξιολόγηση κινδύνων που σχετίζονται με την ασφάλεια και την προστασία του παιδιού (π.χ. κίνδυνος εμπορίας ανθρώπων) ⁽⁴⁷⁾.	Το παιδί έχει πρόσβαση σε διερμηνέα και σε δωρεάν νομικές συμβουλές ⁽⁴⁸⁾. Όταν υπάρχει αμφιβολία σχετικά με την ηλικία του αιτούντος ⁽⁴⁹⁾, το κράτος μέλος θα πρέπει είτε να άρει την εν λόγω αμφιβολία προβαίνοντας σε εκτίμηση της ηλικίας (χρησιμοποιώντας τη λιγότερο επεμβατική μέθοδο) ⁽⁵⁰⁾ είτε να θεωρήσει ότι ο αιτών είναι παιδί ⁽⁵¹⁾. Η προσωπική συνέντευξη διεξάγεται από άτομο που διαθέτει τα απαιτούμενα προσόντα για να ασχολείται με παιδιά ⁽⁵²⁾.	Για το ασυνόδευτο παιδί διορίζεται κατάλληλο πρόσωπο το οποίο ενεργεί προσωρινά ως εκπρόσωπος/επίτροπος εντός 15 εργάσιμων ημερών από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης ⁽⁵³⁾. Δικαίωμα διατήρησης της οικογενειακής ενότητας ⁽⁵⁴⁾. Το παιδί έχει πρόσβαση στην εκπαίδευση, την υγειονομική περίθαλψη και την ψυχοκοινωνική υποστήριξη, σε δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου ⁽⁵⁵⁾, καθώς και σε υπηρεσίες αποκατάστασης ⁽⁵⁶⁾, κατά περίπτωση, και σε άλλες μορφές υποστήριξης (μη υλικές συνθήκες υποδοχής).

⁽⁴²⁾ Άρθρο 25 του ΚΔΑ.

⁽⁴³⁾ Αιτιολογική σκέψη 25 και άρθρο 8 παράγραφος 9 του κανονισμού για τον έλεγχο διαλογής.

⁽⁴⁴⁾ Άρθρο 11 του κανονισμού για τον έλεγχο διαλογής.

⁽⁴⁵⁾ Άρθρο 23 παράγραφος 1 του ΚΔΑΜ.

⁽⁴⁶⁾ Άρθρο 23 παράγραφος 2 του ΚΔΑΜ.

⁽⁴⁷⁾ Αιτιολογική σκέψη 47 του ΚΔΑΜ.

⁽⁴⁸⁾ Άρθρο 8 παράγραφος 2 στοιχείο δ) και παράγραφοι 3 και 4 του ΚΔΑ.

⁽⁴⁹⁾ Άρθρο 25 του ΚΔΑ.

⁽⁵⁰⁾ Άρθρο 25 του ΚΔΑ.

⁽⁵¹⁾ Μόνο σε περίπτωση που εικαζόμενος ανήλικος πληροί τις προϋποθέσεις για την εφαρμογή της υποχρεωτικής διαδικασίας στα σύνορα (άρθρο 45 του ΚΔΑ), ο αιτών υπάγεται προσωρινά στη διαδικασία στα σύνορα όσο διενεργείται η εκτίμηση της ηλικίας. Σε αυτήν την περίπτωση, στον εικαζόμενο ανήλικο πρέπει να παρέχονται όλες οι διαδικαστικές εγγυήσεις [διορισμός επιτρόπου· ολοκλήρωση της εκτίμησης της ηλικίας εντός 30 ημερών από την υποβολή της αίτησης προστασίας σύμφωνα με το άρθρο 23 παράγραφος 3 του ΚΔΑ και το άρθρο 25 παράγραφος 1 της ΟΔΥ (2024)· παροχή της απαραίτητης φροντίδας και υποστήριξης σύμφωνα με την ΟΔΥ (2024) στον τόπο της διαδικασίας στα σύνορα]. Είναι σημαντικό να παρέχονται κατάλληλες συνθήκες για ασυνόδευτα παιδιά σύμφωνα με το άρθρο 13 παράγραφοι 2 και 3 της ΟΔΥ (2024). Σε αυτές περιλαμβάνονται η πρόσβαση σε δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου και ψυχαγωγικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένου του παιχνιδιού ανάλογα με την ηλικία τους, η πρόσβαση σε επαγγελματίες με την κατάλληλη κατάρτιση για να εργάζονται με παιδιά, καθώς και η διασφάλιση ότι οι ανήλικοι δεν θα φιλοξενοούνται μαζί με ενήλικες.

⁽⁵²⁾ Άρθρο 22 παράγραφος 3 του ΚΔΑ.

⁽⁵³⁾ Άρθρο 27 παράγραφος 1 στοιχείο β) της ΟΔΥ (2024).

⁽⁵⁴⁾ Άρθρο 26 παράγραφος 2 στοιχείο α) της ΟΔΥ (2024).

⁽⁵⁵⁾ Άρθρο 26 παράγραφοι 3 και 4 και άρθρο 16 της ΟΔΥ (2024).

⁽⁵⁶⁾ Άρθρο 26 παράγραφος 4 της ΟΔΥ (2024).

Κανονισμός για τον έλεγχο διαλογής	ΚΔΑΜ	ΚΔΑ	ΟΑΥ
Ελέγχονται οι συγκεκριμένες ανάγκες και οι ευαλωτότητες κάθε παιδιού ⁽⁵⁷⁾. Συμπληρώνεται ένα έντυπο ελέγχου διαλογής και οι πληροφορίες διαβιβάζονται στις αρμόδιες αρχές, προκειμένου να διασφαλιστεί η ομαλή μετάβαση στη διαδικασία υποδοχής και ασύλου ⁽⁵⁸⁾.	Στενή συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών ⁽⁵⁹⁾ όσον αφορά την οικογενειακή επανένωση ή/και άλλες μεταφορές ⁽⁶⁰⁾ ή τη μετεγκατάσταση. Το παιδί έχει πρόσβαση σε διερμηνέα ⁽⁶¹⁾ και σε δωρεάν νομικές συμβουλές ⁽⁶²⁾.	Το παιδί λαμβάνει δωρεάν νομική συνδρομή κατά το στάδιο της προσφυγής ⁽⁶³⁾.	Το παιδί έχει πρόσβαση σε διερμηνέα και σε δωρεάν νομικές συμβουλές ⁽⁶⁴⁾. Τα ασυνόδευτα παιδιά, κατά κανόνα, εξαιρούνται από τη διαδικασία στα σύνορα ⁽⁶⁵⁾ και δεν πρέπει να τίθενται υπό κράτηση ⁽⁶⁶⁾. Πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με την υποδοχή ⁽⁶⁷⁾.
Αποτελέσματα Θετικά: προσπάθειες ενσωμάτωσης ⁽⁶⁸⁾ μέσω πρόσβασης στην εκπαίδευση και την αγορά εργασίας ⁽⁶⁹⁾. Αρνητικά: Δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ⁽⁷⁰⁾. Πρόσβαση σε δωρεάν νομική συνδρομή και εκπροσώπηση για την άσκηση προσφυγής κατά αρνητικής απόφασης, όταν αυτό εξυπηρετεί το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού ⁽⁷¹⁾. Πληροφορίες σχετικά με την (εθελοντική) επιστροφή. Το παιδί / η οικογένεια έχει πρόσβαση σε διερμηνέα κατά τη διάρκεια των διαδικασιών επιστροφής. Οι οικογένειες με παιδιά και τα ασυνόδευτα παιδιά εξαιρούνται από την τοποθέτηση σε κέντρα επιστροφής ⁽⁷²⁾.			

Πηγή: ΕΥΑΑ

⁽⁵⁷⁾ Άρθρο 12 του κανονισμού για τον έλεγχο διαλογής: «Προκαταρκτικοί ιατρικοί έλεγχοι και περιπτώσεις ευπάθειας».

⁽⁵⁸⁾ Άρθρο 17 του κανονισμού για τον έλεγχο διαλογής.

⁽⁵⁹⁾ Άρθρο 60 παράγραφος 4 του ΚΔΑΜ.

⁽⁶⁰⁾ Άρθρο 6 του ΚΔΑΜ.

⁽⁶¹⁾ Άρθρο 22 παράγραφος 4 του ΚΔΑΜ.

⁽⁶²⁾ Αιτιολογική σκέψη 39, άρθρο 19 παράγραφος 1 στοιχείο (β) και άρθρο 21 του ΚΔΑΜ.

⁽⁶³⁾ Άρθρο 17 του ΚΔΑ.

⁽⁶⁴⁾ Αιτιολογική σκέψη 26 της ΟΑΥ (2024): «Σε περίπτωση που ένας αιτών τελεί υπό κράτηση, ο εν λόγω αιτών θα πρέπει να έχει ουσιαστική πρόσβαση στις αναγκαίες διαδικαστικές εγγυήσεις, όπως η δικαστική επανεξέταση και το δικαίωμα σε δωρεάν νομική συνδρομή και εκπροσώπηση, κατά περίπτωση, δυνάμει της παρούσας οδηγίας».

⁽⁶⁵⁾ Άρθρο 42 παράγραφος 3 στοιχείο β) και άρθρο 53 παράγραφος 1 του ΚΔΑ, εκτός εάν υπάρχουν ανησυχίες ότι ο αιτών αποτελεί κίνδυνο για την εθνική ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη.

⁽⁶⁶⁾ Η ΟΑΥ (2024) αναφέρεται σε ορισμένες εξαιρέσεις, όπως όταν διαπιστώνεται ότι ο ανήλικος αποτελεί απειλή για την ασφάλεια· βλ. αιτιολογική σκέψη 40, η οποία ορίζει ότι: «Οι ανήλικοι δεν θα πρέπει ποτέ να κρατούνται σε σωφρονιστικό κατάρστημα κράτησης ή σε άλλη εγκατάσταση που χρησιμοποιείται για σκοπούς επιβολής του νόμου», καθώς και άρθρο 13 παράγραφος 2 στοιχείο β) της ΟΑΥ (2024).

⁽⁶⁷⁾ Άρθρο 5 της ΟΑΥ (2024).

⁽⁶⁸⁾ Αιτιολογική σκέψη 43 και άρθρο 5 της ΟΑΥ (2024).

⁽⁶⁹⁾ Άρθρο 16 παράγραφοι 1 και 2 και άρθρο 17 της ΟΑΥ και αιτιολογικές σκέψεις 48 και 53.

⁽⁷⁰⁾ Αιτιολογική σκέψη 91 του ΚΔΑ.

⁽⁷¹⁾ Άρθρο 17 του ΚΔΑ.

⁽⁷²⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Νέο κοινό ευρωπαϊκό σύστημα για τις επιστροφές* Μάρτιος 2025, <https://link.europa.eu/6hRgBW>.

Συνοπτικά

Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού όπως ρυθμίζεται στο σύμφωνο

- είναι μια συνεχής διαδικασία,
- τοποθετεί το παιδί στο επίκεντρο, δίνοντας πρωταρχική σημασία στην προσωπική του κατάσταση, τις περιστάσεις, τις απόψεις και τις ανάγκες του,
- απαιτεί συστηματική και ολοκληρωμένη προσέγγιση της προστασίας του παιδιού.

Ειδικότερα, το τελευταίο αυτό σημείο πρέπει να διασφαλιστεί μέσω των παρακάτω ενεργειών.

- Η ορθή και άμεση αναγνώριση του παιδιού αποτελεί ακρογωνιαίό λίθο για να ληφθεί υπόψη το ΒΣΠ. Οποιαδήποτε ένδειξη ότι ένας αιτών διεθνή προστασία ενδέχεται να είναι παιδί συνεπάγεται την άμεση εφαρμογή ειδικών για τα παιδιά εγγυήσεων, συμπεριλαμβανομένου του διορισμού κατάλληλου προσώπου το οποίο ενεργεί προσωρινά ως εκπρόσωπος ή επίτροπος για κάθε ασυνόδευτο παιδί (ακόμη και όταν δεν υπάρχουν αποδεικτικά έγγραφα σχετικά με την ηλικία, όπως πιστοποιητικό γέννησης ή έγγραφο ταυτότητας).
- Ένα **παιδί αναγνωρίζεται** ως τέτοιο και αξιολογούνται χωρίς καθυστέρηση οι ανάγκες, οι ευαλωτότητες και οι δυνητικοί κίνδυνοι.
- Τα **πορίσματα της ΕΒΣ χρησιμοποιούνται** για τη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων σχετικά με τα κατάλληλα μέτρα υποστήριξης και προστασίας. Όταν είναι δυνατό, τα εν λόγω μέτρα εφαρμόζονται σε συντονισμό με τους γονείς, τους κηδεμόνες ή τον επίτροπο, ώστε να διασφαλίζεται η ασφάλεια του παιδιού και η σωματική, συναισθηματική και αναπτυξιακή του ευημερία.
- Θεμελιώνεται και ενισχύεται διαρκώς η αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων υπουργείων, αρχών και φορέων που είναι υπεύθυνοι για την προστασία του παιδιού.
- Εξασφαλίζεται και διατηρείται ο συστηματικός συντονισμός όλων των μέτρων που αφορούν την προστασία και την ευημερία του παιδιού.
- Η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρμόδιων φορέων περιορίζεται αυστηρά σε ό,τι είναι αναγκαίο για την πρόληψη βλάβης (συμπεριλαμβανομένου του αυτοτραυματισμού) ή για την παροχή της δυνατότητας κατάλληλης αντιμετώπισης βάσει των αναγκών. Η διαδικασία αυτή διεξάγεται με πλήρη σεβασμό του δικαιώματος του παιδιού στην ιδιωτική ζωή, σύμφωνα με τους εθνικούς κανόνες προστασίας δεδομένων και τον Γενικό Κανονισμό για την Προστασία Δεδομένων ⁽⁷³⁾.
- Η ουσιαστική συμμετοχή του παιδιού στις αποφάσεις που το αφορούν, ιδίως όταν απουσιάζουν οι γονείς ή ο κύριος κηδεμόνας, διευκολύνεται και διασφαλίζεται ενεργά. Ο ρόλος της συμμετοχής των παιδιών σε αυτήν τη διαδικασία λήψης

⁽⁷³⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων) (ΕΕ L 119 της 4.5.2016), <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>.

αποφάσεων θα πρέπει επίσης να επεξηγείται, ώστε να γίνεται διαχείριση των προσδοκιών.

2.1.1. Η εκτίμηση βέλτιστου συμφέροντος

Η **εκτίμηση βέλτιστου συμφέροντος** (ΕΒΣ) είναι μια διαδικασία που πρέπει να ακολουθείται όταν πρόκειται να ληφθούν σημαντικές αποφάσεις που αφορούν ένα μεμονωμένο παιδί. Στόχος της είναι να εντοπίσει, να αξιολογήσει και να σταθμίσει όλα τα συναφή στοιχεία, προκειμένου να προσδιοριστεί ο καταλληλότερος τρόπος δράσης σε μια δεδομένη κατάσταση για ένα συγκεκριμένο παιδί ή μια ομάδα παιδιών ⁽⁷⁴⁾.

Κατά περίπτωση, κάθε εκτίμηση θα πρέπει να βασίζεται στα πορίσματα και τα αποτελέσματα τυχόν προηγούμενης εκτίμησης ⁽⁷⁵⁾. Με τον τρόπο αυτόν διασφαλίζεται η συνέπεια, αποφεύγεται η επικάλυψη ενεργειών και αποτυπώνεται το γεγονός ότι οι ανάγκες και οι περιστάσεις ενός παιδιού εξελίσσονται με την πάροδο του χρόνου. Τα πορίσματα θα πρέπει να τεκμηριώνονται δεόντως, ώστε να αποφεύγεται η επικάλυψη ενεργειών.

Χρονικά σημεία στα οποία η αξιολόγηση των αναγκών των παιδιών είναι υποχρεωτική βάσει του συμφώνου

Η προσωπική κατάσταση του παιδιού πρέπει να παρακολουθείται συνεχώς καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου και υποδοχής, όχι μόνο για να αντιμετωπίζονται οι ανάγκες που έχουν εντοπιστεί κατά την άφιξη, αλλά και για να αντιμετωπίζονται τυχόν νέες ευαλωτότητες ή ειδικές ανάγκες που ενδέχεται να προκύψουν σε μεταγενέστερο στάδιο.

Το σύμφωνο προβλέπει τουλάχιστον τρία υποχρεωτικά χρονικά σημεία στα οποία πρέπει να πραγματοποιείται αξιολόγηση των ειδικών αναγκών και της ευαλωτότητας του παιδιού, με δέουσα συνεκτίμηση του ΒΣΠ, και συγκεκριμένα:

1. ο **υποχρεωτικός ιατρικός έλεγχος και ο έλεγχος ευαλωτότητας** κατά τον έλεγχο διαλογής, οι οποίοι πρέπει να διενεργούνται εντός επτά ημερών από την άφιξη ή τη σύλληψη του παιδιού ⁽⁷⁶⁾.
2. η **αξιολόγηση ευαλωτότητας** ⁽⁷⁷⁾ **συμπεριλαμβανομένης της εκτίμησης βέλτιστου συμφέροντος**, εντός 30 ημερών από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης ⁽⁷⁸⁾.

⁽⁷⁴⁾ Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. UNHCR/UNICEF, *Safe & Sound: What States can do to ensure respect for the best interests of unaccompanied and separated children in Europe*, Οκτώβριος 2014, <https://www.refworld.org/reference/regionalreport/unhcr/2014/en/101717>.

⁽⁷⁵⁾ Βλ. επίσης Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, *Γενικό σχόλιο αριθ. 14 (2013)*, βλ. υποσημείωση 23, κεφάλαιο V, Β(c) 'Time perception'.

⁽⁷⁶⁾ Άρθρο 5 παράγραφος 1 στοιχεία α) και β), άρθρο 8 παράγραφος 1, άρθρο 12 και άρθρο 13 παράγραφος 1 του κανονισμού για τον έλεγχο διαλογής. Η εκτίμηση της ηλικίας θεωρείται μέρος της αξιολόγησης ευαλωτότητας και, ως εκ τούτου, πρέπει να διενεργείται εντός του ίδιου χρονοδιαγράμματος (βλ. ΕΥΑΑ, *Πρακτικός οδηγός σχετικά με τον υπολογισμό της ηλικίας*, Νοέμβριος 2025, <https://www.euaa.europa.eu/publications/practical-guide-age-assessment-0>).

⁽⁷⁷⁾ Στον παρόντα οδηγό, ο όρος «αξιολόγηση ευαλωτότητας» χρησιμοποιείται ως γενικός όρος που αναφέρεται στην αξιολόγηση της ανάγκης για ειδικές διαδικαστικές εγγυήσεις και στην αξιολόγηση των ειδικών αναγκών υποδοχής, σύμφωνα με την ορολογία και τις απαιτήσεις που ορίζονται στον ΚΔΑ και στην ΟΑΥ (2024).

⁽⁷⁸⁾ Άρθρο 22 παράγραφος 2 του ΚΔΑ και άρθρα 25 και 26 της ΟΑΥ (2024).

3. κατά τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας του παιδιού, σύμφωνα με τον ΚΔΑΜ ⁽⁷⁹⁾.

Σκοπός αυτών των υποχρεωτικών ελέγχων και αξιολογήσεων είναι να διασφαλιστεί ότι οι πληροφορίες που συλλέγονται καθοδηγούν αποτελεσματικά τις αρμόδιες αρχές ώστε:

- να οργανώσουν μια **έγκαιρη παρέμβαση με γνώμονα τις ανάγκες** του παιδιού για την αντιμετώπιση τυχόν ειδικών και άμεσων αναγκών που προκύπτουν από τις προσωπικές περιστάσεις του παιδιού, συμπεριλαμβανομένων αποφάσεων που σχετίζονται με τον εντοπισμό της οικογένειας, την οικογενειακή επανένωση, ζητήματα υγείας ή άλλα μέτρα προστασίας, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι τα δικαιώματα και η ευημερία του παιδιού λαμβάνονται δεόντως υπόψη.
- **να μετριάζουν συγκεκριμένους δυνητικούς κινδύνους** για το παιδί (π.χ. για ασυνόδευτα παιδιά και πιθανά θύματα εμπορίας ανθρώπων ή άλλων μορφών εκμετάλλευσης ή τον κίνδυνο εξαφάνισης). Αυτοί οι κίνδυνοι ενδέχεται να προέρχονται από προηγούμενες εμπειρίες βλάβης ή από ειδικές ευαλωτότητες και ενδέχεται να επιδεινωθούν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας.

Ως εκ τούτου, προτού προχωρήσουν στη διεξαγωγή μιας ΕΒΣ, οι αρχές πρέπει να διευκρινίσουν τον σκοπό της.

Η ΕΒΣ μπορεί να εξυπηρετεί **άμεσες, βραχυπρόθεσμες και πιο μακροπρόθεσμες** ανάγκες. Ενδέχεται να λαμβάνει υπόψη τόσο τις άμεσες όσο και τις μεταβαλλόμενες ανάγκες του παιδιού, καθώς και την ανάγκη να δοθεί προτεραιότητα σε συγκεκριμένες ενέργειες. Μια ΕΒΣ δεν αντικαθιστά τον προσδιορισμό βέλτιστου συμφέροντος, ο οποίος εφαρμόζεται σε αποφάσεις σχετικά με βιώσιμες λύσεις. Η ΕΒΣ και ο προσδιορισμός βέλτιστου συμφέροντος θα πρέπει να νοούνται ως αλληλένδετα στοιχεία της ίδιας διαδικασίας λήψης αποφάσεων, στο πλαίσιο της οποίας ο προσδιορισμός βασίζεται σε μια εκτίμηση κατά την οποία έχουν εντοπιστεί, εξεταστεί και σταθμιστεί όλα τα συναφή στοιχεία. Η αυτοτελής ΕΒΣ δεν αποτελεί κατ' ανάγκη τυπική προϋπόθεση για τον προσδιορισμό βέλτιστου συμφέροντος. Όποτε αυτό είναι δυνατό και εξυπηρετεί το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, οι γονείς, οι κηδεμόνες ή ο επίτροπος πρέπει να συμμετέχουν στη διαδικασία.

Επιπλέον, συνιστάται κάθε ασυνόδευτο ή χωρισμένο από την οικογένειά του παιδί να λαμβάνει συντονισμένη υποστήριξη, η οποία θα καταγράφεται σε ατομικό φάκελο υπόθεσης και, κατά περίπτωση, σε ατομικό σχέδιο υπόθεσης, στο οποίο θα έχουν πρόσβαση όλοι οι αρμόδιοι επαγγελματίες που συμμετέχουν στην προστασία και την υποστήριξη του παιδιού.

Στοιχεία που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη σε μια ΕΒΣ (μη εξαντλητικός και μη ιεραρχικός κατάλογος)

- ταυτότητα και ηλικία του παιδιού.
- ιθαγένεια ή ανιθαγένεια.

⁽⁷⁹⁾ Άρθρο 23 παράγραφοι 3, 4 και 5 του ΚΔΑΜ.

- οικογενειακή κατάσταση και σχέσεις·
- απόψεις του παιδιού ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά του·
- άποψη γονέων/κηδεμόνα/επιτρόπου·
- ρυθμίσεις φροντίδας και καθημερινή ζωή·
- υγεία και ψυχοκοινωνική ευημερία·
- εκπαίδευση και ψυχοκοινωνική ενσωμάτωση·
- κίνδυνοι για την ασφάλεια και την προστασία·
- συνθήκες στέγασης και διαβίωσης·
- διαδικαστικές ανάγκες που σχετίζονται με ευαλωτότητες που έχουν εντοπιστεί·
- προστατευτικοί παράγοντες: οι ατομικοί πόροι και η ανθεκτικότητα του παιδιού.

Τα αποτελέσματα κάθε ΕΒΣ πρέπει να καταγράφονται συστηματικά και να χρησιμοποιούνται για την τεκμηρίωση **κάθε βασικού διαδικαστικού βήματος**, προκειμένου να αποφεύγονται οι επαναλαμβανόμενες ερωτήσεις προς το παιδί. Προηγούμενες εκτιμήσεις μπορούν επίσης να αξιοποιηθούν **ως βάση για υφιστάμενα πορίσματα**. Βλ. [παράρτημα V](#) για πρόσβαση στο έντυπο ΕΒΣ του ΕΥΑΑ.

Εγγυήσεις για τη λήψη αποφάσεων σε περίπτωση απουσίας γονέων ή των νόμιμων κηδεμόνων

Σε περιπτώσεις όπου οι γονείς απουσιάζουν, οι αρχές πρέπει να διασφαλίζουν ότι:

- διορίζεται ανεξάρτητος επίτροπος για να συνδράμει το παιδί·
- παρέχονται στο παιδί πληροφορίες φιλικές προς αυτό, με τη βοήθεια διερμηνέα, εάν χρειαστεί·
- ακούγονται οι απόψεις του παιδιού·
- λαμβάνεται δεόντως υπόψη η διατήρηση της οικογενειακής ενότητας·
- λαμβάνονται υπόψη η ταυτότητα του παιδιού, συμπεριλαμβανομένων του βιολογικού φύλου, του κοινωνικού φύλου, του σεξουαλικού προσανατολισμού, της εθνικής καταγωγής, της θρησκείας και των πεποιθήσεων, της πολιτισμικής ταυτότητας και της προσωπικότητας, καθώς και η ευαλωτότητά του·
- το παιδί έχει πρόσβαση σε νομικές συμβουλές, νομική συνδρομή και νομική εκπροσώπηση, κατά περίπτωση·
- το παιδί λαμβάνει τη φροντίδα που χρειάζεται (συμπεριλαμβανομένων κατάλληλης στέγασης, υγειονομικής περίθαλψης και εκπαίδευσης), προστατεύεται και διατηρείται ασφαλές ανά πάσα στιγμή.

Ως γενική αρχή, η οικογενειακή ενότητα θα πρέπει να διατηρείται, εκτός εάν υπάρχουν ενδείξεις ότι αυτό δεν είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Ωστόσο, ενδέχεται να απαιτηθεί και ΕΒΣ όταν ένα παιδί φθάνει μαζί με μέλη της οικογένειάς του, για παράδειγμα, εάν οι υπάλληλοι υποδοχής παρατηρήσουν ενδείξεις οικογενειακών συγκρούσεων,

παραμέλησης, εμπορίας ανθρώπων, εκμετάλλευσης ή ενδοοικογενειακής βίας, ή εάν οι συνθήκες διαβίωσης της οικογένειας στο κέντρο υποδοχής φαίνονται ακατάλληλες. Η εκτίμηση θα συμβάλει στον προσδιορισμό των ασφαλέστερων και καταλληλότερων μέτρων για την ευημερία του παιδιού. Σε τέτοιες περιπτώσεις, και σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και τα πρότυπα που ισχύουν για όλα τα παιδιά, θα πρέπει να ενημερώνονται και να συμμετέχουν οι αρμόδιες εθνικές αρχές προστασίας του παιδιού. Η ΕΒΣ στο πλαίσιο του ασύλου ή της υποδοχής δεν αντικαθιστά τις παρεμβάσεις για την προστασία του παιδιού, αλλά τις συμπληρώνει διασφαλίζοντας την ύπαρξη κατάλληλων παραπομπών και εγγυήσεων.

Πρόσθετες παράμετροι κατά τη διεξαγωγή ΕΒΣ (μη εξαντλητικός κατάλογος)

Διατίθεται **επαρκής χρόνος** για την ουσιαστική διεξαγωγή της εκτίμησης.

Ο **χώρος** όπου διεξάγεται η ΕΒΣ είναι κατάλληλος και η ίδια η διαδικασία είναι φιλική προς το παιδί (δηλαδή, διασφαλίζεται η ιδιωτικότητα, ο χώρος είναι προσβάσιμος κ.λπ.).

Διορίζεται ένα **κατάλληλο πρόσωπο το οποίο ενεργεί προσωρινά ως εκπρόσωπος** (π.χ. ένας υπεύθυνος προστασίας παιδιών κατά τον έλεγχο διαλογής) ή **επίτροπος**, προκειμένου να υποστηρίξει το ασυνόδευτο παιδί κατά τη διάρκεια της διαδικασίας. Σε περίπτωση απουσίας των γονέων, καταβάλλονται προσπάθειες για τη συμμετοχή τους στη διαδικασία, εφόσον είναι δυνατό.

Παρέχονται στο παιδί **σχετικές πληροφορίες**, με τρόπο και σε γλώσσα ώστε να γίνουν κατανοητές από αυτό, σχετικά με τους λόγους διεξαγωγής ΕΒΣ, τον σκοπό και τις επιπτώσεις της, καθώς και τον ρόλο των διαφόρων προσώπων που συμμετέχουν στην ΕΒΣ. Παρέχεται υποστήριξη από επαγγελματίες διερμηνέα/διαπολιτισμικό μεσολαβητή, εάν είναι απαραίτητο.

Επαγγελματίες που έχουν υποβληθεί σε έλεγχο. Τα παιδιά αποτελούν μια ποικιλόμορφη ομάδα και οι ανάγκες τους μπορούν να αξιολογηθούν επαρκώς μόνο από επαγγελματίες που διαθέτουν εμπειρογνωσία σε θέματα που σχετίζονται με την ανάπτυξη των παιδιών και των εφήβων. Στο μέτρο του δυνατού, κατά την εκτίμηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού θα πρέπει να συμμετέχει διεπιστημονική ομάδα επαγγελματιών ⁽⁸⁰⁾.

Το **παιδί λαμβάνει υποστήριξη** και βρίσκεται σε σωματική και ψυχολογική κατάσταση που επιτρέπει την ουσιαστική συμμετοχή του, με την εφαρμογή κατάλληλων προσαρμογών ή μέτρων υποστήριξης όπου απαιτείται (π.χ. διαλείμματα, απλοποιημένη επικοινωνία ή παρουσία ενός ατόμου εμπιστοσύνης).

Η συγκατάθεση παρέχεται από το παιδί ή τον επίτροπο σε περίπτωση παραπομπής για περαιτέρω υποστήριξη, σύμφωνα με την εθνική πρακτική.

Το παιδί έχει πρόσβαση σε **δωρεάν νομικές συμβουλές, νομική συνδρομή και νομική εκπροσώπηση, κατά περίπτωση**.

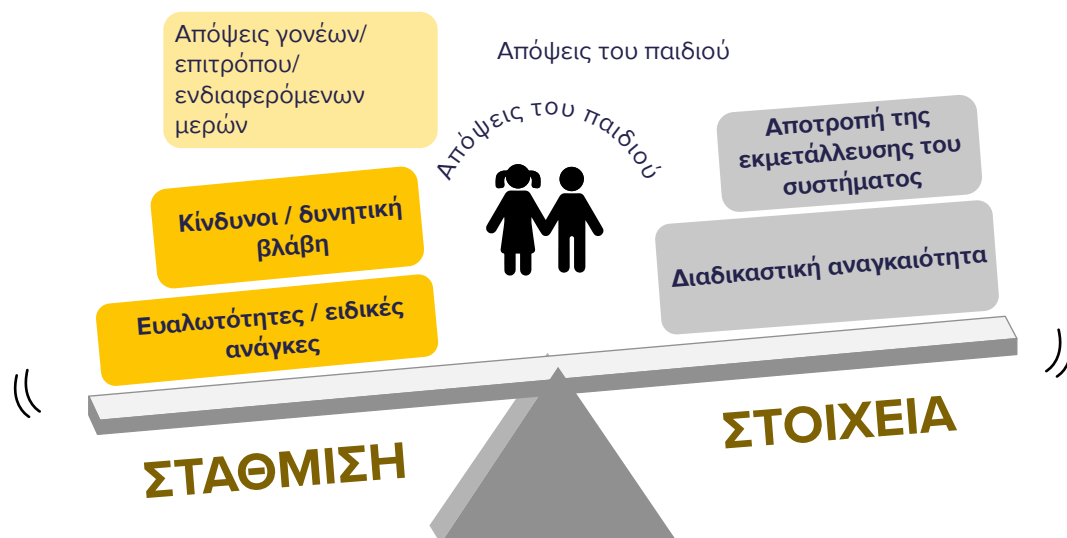
⁽⁸⁰⁾ Βλ. Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, [Γενικό σχόλιο αριθ. 14 \(2013\)](#), βλ. υποσημείωση [23](#), παράγραφος 94.

Στάθμιση στοιχείων κατά την εκτίμηση βέλτιστου συμφέροντος

Όπως απεικονίζεται στην εικόνα 2, μια ΕΒΣ συμβάλλει στη στάθμιση διαφορετικών στοιχείων, καθώς απαιτεί από τις αρχές να σταθμίζουν τα **δυναμικά οφέλη** μιας διαδικαστικής απόφασης (π.χ. την κάλυψη άμεσων αναγκών ή τη διευκρίνιση ουσιαστών πληροφοριών) έναντι των **κινδύνων και της δυναμικής βλάβης** που η απόφαση ενδέχεται να επιφέρει στην ευημερία, την ασφάλεια, την οικογενειακή ενότητα ή/και τη συναισθηματική κατάσταση και την ανάπτυξη του παιδιού. Η στάθμιση αυτών των στοιχείων απαιτεί μια ολιστική αξιολόγηση των ατομικών περιστάσεων του παιδιού. Επιπλέον, η γνώμη του παιδιού πρέπει να γίνεται σεβαστή, λαμβάνοντας υπόψη την ηλικία και την ωριμότητά του ⁽⁸¹⁾. Επομένως, ορισμένα στοιχεία θα αξιοποιηθούν και άλλα όχι, και τα στοιχεία πρέπει να σταθμιστούν μεταξύ τους ⁽⁸²⁾. Ορισμένα στοιχεία ενδέχεται να έχουν μεγαλύτερη σημασία για ένα παιδί από ό,τι για ένα άλλο, ανάλογα με την κατάστασή του. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να σταθμίζονται τα διάφορα στοιχεία, καθώς ορισμένα από αυτά ενδέχεται να έχουν μεγαλύτερη σημασία από άλλα σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση. Μερικές φορές, αυτοί οι παράγοντες ενδέχεται να έρχονται σε σύγκρουση. Στόχος είναι να διασφαλιστεί ότι οι αποφάσεις είναι αναλογικές, σέβονται την αξιοπρέπεια του παιδιού και συνάδουν με το βέλτιστο συμφέρον του ⁽⁸³⁾, αποφεύγοντας παράλληλα την πρόκληση περιττής ταλαιπωρίας ή βλάβης.

Εικόνα 2. Στάθμιση στοιχείων κατά την εκτίμηση του ΒΣΠ στο πλαίσιο της διεθνούς προστασίας

Πηγή: ΕΥΑΑ

⁽⁸¹⁾ Η Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού έχει καταρτίσει έναν μη εξαντλητικό και μη ιεραρχικό κατάλογο στοιχείων που θα μπορούσε να λάβει υπόψη ο αρμόδιος για τη λήψη αποφάσεων· βλ. [Γενικό σχόλιο αριθ. 14 \(2013\)](#), υποσημείωση 23.

⁽⁸²⁾ Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, [Γενικό σχόλιο αριθ. 14 \(2013\)](#), βλ. υποσημείωση 23, σ. 12.

⁽⁸³⁾ Η αρχή της ελάχιστης επέμβασης απαιτεί οι αποφάσεις που αφορούν ένα παιδί να αξιοποιούν τα λιγότερο παρεμβατικά και περιοριστικά μέτρα, δίνοντας προτεραιότητα στο βέλτιστο συμφέρον και την ευημερία του. Αυτό συνάδει με το άρθρο 3 της ΔΣΔΠ, το οποίο τονίζει ότι το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού αποτελεί πρωταρχικό μέλημα.

Παραδείγματα – Στάθμιση στοιχείων

Οικογενειακή ενότητα έναντι ασφάλειας στο πλαίσιο της υποδοχής

Εάν ένα παιδί επιθυμεί να παραμείνει με μέλη της οικογένειάς του, αλλά υπάρχουν αξιόπιστες ενδείξεις βλάβης (π.χ. αναφορές για ενδοοικογενειακή βία κατά τον έλεγχο διαλογής), οι αρχές μπορούν πρώτα να εξασφαλίσουν μέτρα προστασίας, όπως το κατάλυμα με επίβλεψη, πριν αποφασίσουν σχετικά με τη συνέχιση της τοποθέτησης στην οικογένεια. Σε κάθε περίπτωση, η υπόθεση παραπέμπεται επίσης στην αρχή προστασίας του παιδιού.

Διαδικαστική απαίτηση έναντι ευημερίας

Εάν ένα μικρό παιδί είναι εξαντλημένο ή ταραγμένο μετά την άφιξή του, η άμεση διεξαγωγή μιας μακράς συνέντευξης για την αξιολόγηση της ευαλωτότητάς του ενδέχεται να προκαλέσει βλάβη ή να αποδειχθεί αναποτελεσματική. Η σύντομη παρακολούθηση των πορισμάτων του ελέγχου διαλογής και η αναβολή μιας πιο ολοκληρωμένης αξιολόγησης ενδέχεται να εξυπηρετεί το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

Απόφαση τοποθέτησης κατά τη διάρκεια της υποδοχής

Αν και είναι γενικά επωφελές τα αδέλφια να τοποθετούνται μαζί, εάν ένα από τα αδέλφια αποτελεί κίνδυνο για το άλλο (π.χ. προβλήματα συμπεριφοράς που συνδέονται με τραυματική εμπειρία), η προσωρινή εναλλακτική στέγαση με τακτική επαφή ενδέχεται να είναι καταλληλότερη.

Ουσιαστική επικοινωνία και αλληλεπίδραση με τα παιδιά

- Σεβαστείτε τα όριά τους. Μην πιέζετε τα παιδιά να συζητήσουν θέματα με τα οποία αισθάνονται άβολα και μην τα αναγκάζετε να μιλήσουν. Μην ερμηνεύετε τη σιωπή ως ένδειξη είτε έλλειψης ευαλωτότητας είτε σκόπιμης προσπάθειας απόκρυψης πληροφοριών. Ένα παιδί ενδέχεται να κρύβει ενδείξεις προηγούμενων ή τρεχουσών εμπειριών βλάβης, είτε από φόβο είτε επειδή δεν αναγνωρίζει την εμπειρία ως ασυνήθιστη. Η οικοδόμηση εμπιστοσύνης αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για οποιαδήποτε αποκάλυψη και θα συμβάλει στην αντιμετώπιση αυτών των αρχικών προκλήσεων.
- Αντιμετωπίστε τα με σεβασμό. Δείξτε στα παιδιά το ίδιο επίπεδο σεβασμού και ειλικρίνειας που θα δείχνατε σε ενήλικες. Αποφύγετε τις μη ρεαλιστικές υποσχέσεις.
- Δείξτε ευαισθησία. Χρησιμοποιήστε στοργικό τόνο φωνής και απλή γλώσσα την οποία μπορούν να κατανοήσουν εύκολα τα παιδιά.
- Αφιερώστε την πλήρη προσοχή σας. Αφιερώστε την πλήρη προσοχή σας στο παιδί όταν επικοινωνείτε, δείχνοντάς του ότι είστε παρόντες και το ακούτε προσεκτικά.
- Ενθαρρύνετε την αυτοέκφραση. Δώστε στα παιδιά ευκαιρίες να εκφραστούν, αλλά αποφύγετε να τα πιέσετε να ξαναβιώσουν αρνητικές εμπειρίες εάν δεν επιθυμούν να τις μοιραστούν.
- Ενθαρρύνετε την ουσιαστική συμμετοχή. Δημιουργήστε ευκαιρίες ώστε τα παιδιά να εκφράσουν τις απόψεις και τη γνώμη τους, μεταξύ άλλων για θέματα που τα

αφορούν. Έτσι καλλιεργείται η αυτοεκτίμηση και ενθαρρύνονται τα παιδιά να μιλήσουν για θέματα που είναι σημαντικά για αυτά.

- Διερευνήστε τις προσδοκίες τους. Δώστε στα παιδιά την ευκαιρία να σας εξηγήσουν τι ανέμεναν από την τρέχουσα κατάσταση και τι μπορεί να αναμένουν για το μέλλον.
- Δείξτε υπομονή. Κατανοήστε ότι η έκφραση απογοήτευσης ή θυμού ενδέχεται να μην απευθύνεται σε εσάς προσωπικά και αντιμετωπίστε με υπομονή τα συναισθήματά τους. Αναγνωρίστε ότι ορισμένες μορφές επικοινωνίας και συμπεριφοράς ενδέχεται να σχετίζονται με αντιδράσεις σε προγενέστερο τραύμα. Αφιερώστε χρόνο για να προσπαθήσετε να κατανοήσετε τις αιτίες μιας συμπεριφοράς που αρχικά μπορεί να φαίνεται ως ανάρμοστη.
- Προωθήστε τη συμπερίληψη. Διατηρήστε μια επικοινωνία απαλλαγμένη από στερεότυπα που σχετίζονται με την ηλικία, τη φυλή, τη θρησκεία ή την ταυτότητα φύλου, αντιμετωπίζοντας όλα τα παιδιά με ίσο σεβασμό και ευαισθησία.
- Παρατηρήστε και εντοπίστε τη δυσφορία. Δώστε προσοχή σε επίμονες ενδείξεις δυσφορίας ή ανησυχητικής συμπεριφοράς που ενδέχεται να απαιτεί εξειδικευμένη υποστήριξη.
- Λάβετε υπόψη την ηλικιακή και πολιτισμική καταλληλότητα. Δώστε προσοχή στην ηλικία του παιδιού. Μερικά παιδιά μπορεί να φαίνονται πολύ ώριμα για την ηλικία τους, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι δεν χρειάζονται μια συναισθηματική απόκριση κατάλληλη για την ηλικία τους. Ταυτόχρονα, η αλληλεπίδραση θα πρέπει να λαμβάνει εξίσου υπόψη το πολιτισμικό υπόβαθρο του παιδιού ⁽⁸⁴⁾.
- Αναγνωρίστε προστατευτικούς παράγοντες. Δώστε προσοχή στον τρόπο με τον οποίο ένα παιδί αντιμετωπίζει την αλλαγή και το άγχος. Ενθαρρύνετε το παιδί να εφαρμόσει αυτές τις στρατηγικές αντιμετώπισης και επισημάνετε την ανθεκτικότητά του κατά τη διαδικασία αυτήν, υπενθυμίζοντάς του παράλληλα ότι είστε εκεί για να το υποστηρίξετε.

2.1.2. Μια διεπιστημονική προσέγγιση και ένα ολοκληρωμένο σύστημα προστασίας των παιδιών

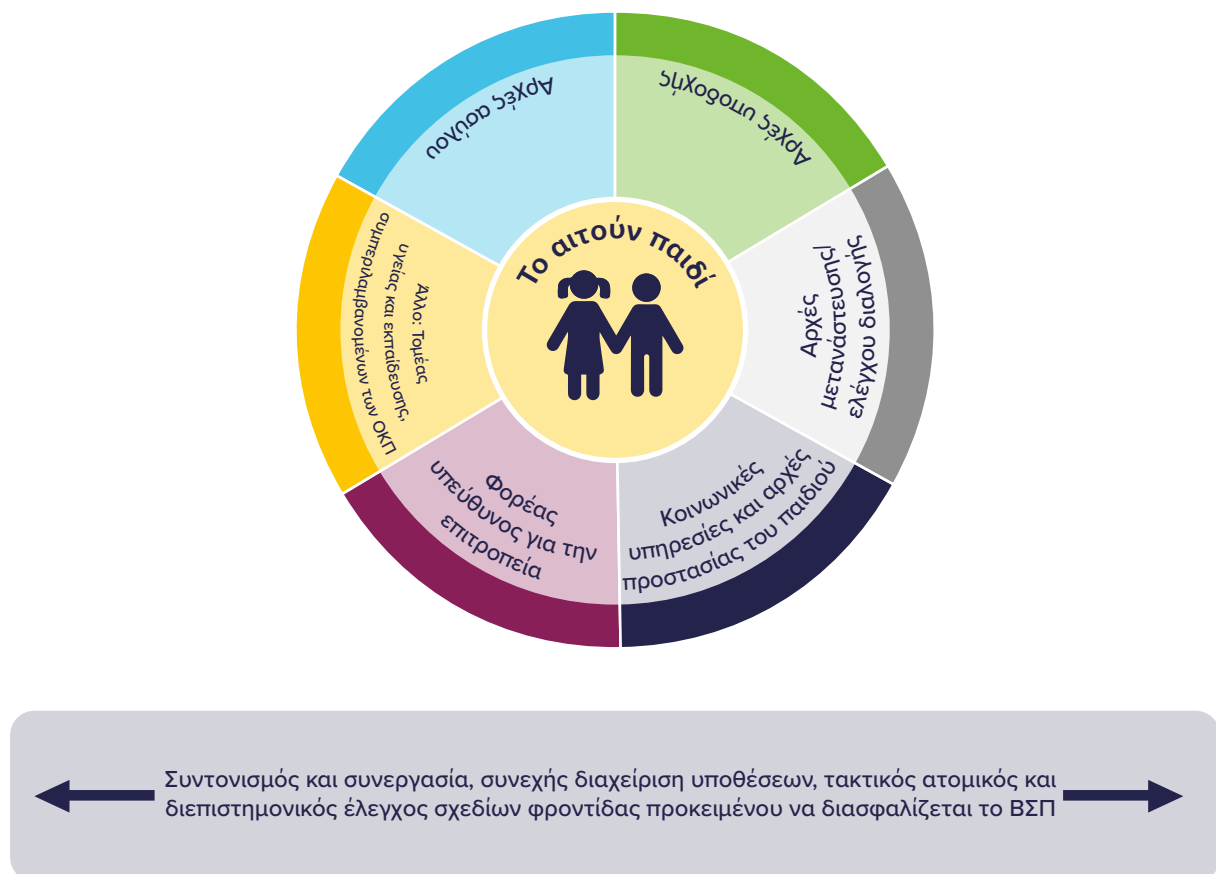
Η εφαρμογή της αρχής του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού απαιτεί τη συμμετοχή ενός ευρέος φάσματος φορέων, μεταξύ των οποίων οι αρχές ασύλου και υποδοχής, οι αρχές ελέγχου διαλογής και μετανάστευσης, καθώς και οι υπηρεσίες υγείας και προστασίας των παιδιών. Αυτό υπογραμμίζει τη σημασία του αποτελεσματικού **συντονισμού και της συνεργασίας**, καθώς και την ανάγκη για μια κοινή βάση γνώσεων και αντίληψης μεταξύ των εν λόγω επαγγελματιών σχετικά με τα δικαιώματα των παιδιών, το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και το πλαίσιο του ασύλου.

⁽⁸⁴⁾ Βλ. ενότητα σχετικά με τα ασυνόδευτα παιδιά, EUAA, *Guidance on Mental Health and Well-being of Applicants for International Protection: Part II – for those working in the first line*, Νοέμβριος 2024, <https://www.euaa.europa.eu/publications/mental-health-well-being-applicants-part-ii-first-line-officers>. Βλ. επίσης UNHCR, Technical Guidance: *Child Friendly Procedures*, 2021 <https://www.refworld.org/policy/opguidance/unhcr/2021/en/124121>, ιδίως το κεφάλαιο 3.

Στις συστάσεις της για το 2024 σχετικά με την ανάπτυξη και την ενίσχυση ενός ολοκληρωμένου **συστήματος προστασίας των παιδιών με γνώμονα το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού** ⁽⁸⁵⁾, η Επιτροπή υπογραμμίζει την ανάγκη τα κράτη μέλη να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα για την ενίσχυση **του συντονισμού και της συνεργασίας** μεταξύ όλων των αρμόδιων υπουργείων και τομέων, καθώς και μεταξύ των διαφόρων επιπέδων αρμοδιότητας, σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, και σε διασυνοριακές καταστάσεις. Μια **διεπιστημονική προσέγγιση** θεωρείται απαραίτητη για την αποτελεσματική προστασία. Το σύμφωνο προωθεί τον συντονισμό ⁽⁸⁶⁾ και τη συμμετοχή καταρτισμένων, εκπαιδευμένων επαγγελματιών από τα διάφορα υπουργεία **με τις αρχές προστασίας του παιδιού**, καθώς και με άλλους διεθνείς οργανισμούς στα διάφορα νομικά πλαίσια. Ο συντονισμός αυτός απαιτεί να δίνεται έμφαση σε μια **ολοκληρωμένη προσέγγιση διαχείρισης υποθέσεων**, ώστε να διασφαλίζεται ο ομαλός συντονισμός και η παρακολούθηση των ατόμων που λαμβάνουν υπηρεσίες.

Εικόνα 3. Συντονισμός, συνεργασία και ολοκληρωμένη προσέγγιση διαχείρισης υποθέσεων

Πηγή: ΕΥΑΑ

⁽⁸⁵⁾ [Σύσταση \(ΕΕ\) 2024/1238 της Επιτροπής](#) σχετικά με την ανάπτυξη και την ενίσχυση ολοκληρωμένων συστημάτων προστασίας των παιδιών με γνώμονα το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού, βλ. υποσημείωση 6, παράγραφοι 19-20-21.

⁽⁸⁶⁾ Αιτιολογικές σκέψεις 24 και 25 του κανονισμού για τον έλεγχο διαλογής· άρθρο 60 παράγραφος 4 του ΚΔΑΜ· αιτιολογική σκέψη 65 της ΟΑΥ (2024).

Τα άτομα που υποστηρίζουν τις αρχές στην εκτίμηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού κατά τη διάρκεια του ελέγχου διαλογής και της διαδικασίας ασύλου και υποδοχής θα πρέπει να έχουν έναν συνδυασμό γνώσεων και αντίληψης σχετικά με τα εξής:

- τις **αρχές προστασίας του παιδιού** και τη λειτουργία ενός ολοκληρωμένου συστήματος προστασίας των παιδιών·
- **βασική αντίληψη της σωματικής και συναισθηματικής ευημερίας των παιδιών**, συμπεριλαμβανομένων ενδείξεων που υποδηλώνουν ότι ένα παιδί ενδέχεται να χρειάζεται επιπλέον υποστήριξη·
- **βασικές γνώσεις σχετικά με τις ενδείξεις εμπορίας ανθρώπων, εκμετάλλευσης, παραμέλησης και κακοποίησης** καθώς και σχετικά με τον τρόπο ασφαλούς αντιμετώπισης της αποκάλυψης τραυματικών εμπειριών (συμπεριλαμβανομένης της γνώσης των οδών παραπομπής)·
- το **νομικό πλαίσιο βάσει του συμφώνου**, συμπεριλαμβανομένων των εγγυήσεων για τα παιδιά και του τρόπου με τον οποίο τα αποτελέσματα της ΕΒΣ επηρεάζουν τα διαδικαστικά στάδια και τις ρυθμίσεις υποδοχής·
- **πολιτισμική ευαισθησία** και αντίληψη των επιπτώσεων της μετανάστευσης και του εκτοπισμού στα παιδιά.

Διαβίβαση πληροφοριών

Οι πληροφορίες που συλλέγονται στο πλαίσιο μιας ΕΒΣ πρέπει να αντιμετωπίζονται με τη δέουσα προσοχή όσον αφορά την εμπιστευτικότητα, τους κανόνες προστασίας δεδομένων και το δικαίωμα του παιδιού στην ιδιωτική ζωή. Παράλληλα, ενδέχεται να απαιτηθεί η διαβίβαση ορισμένων πληροφοριών, αποκλειστικά σε όσους πρέπει να τις γνωρίζουν, στις αρμόδιες αρχές ή στους παρόχους υπηρεσιών, προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματική διαχείριση της υπόθεσης, να καλυφθούν οι ανάγκες που έχουν εντοπιστεί και να προληφθούν ή να μετριαστούν οι κίνδυνοι για το παιδί, συμπεριλαμβανομένων των κινδύνων βλάβης ή αυτοτραυματισμού.

Οι αποφάσεις σχετικά με το **ποιες πληροφορίες** διαβιβάζονται, **σε ποιον** και **σε ποιο στάδιο** πρέπει να αξιολογούνται κατά περίπτωση, με κύριο γνώμονα το ΒΣΠ και μόνο με βάση την ανάγκη γνώσης. Στο πλαίσιο αυτό, συνιστάται στα κράτη μέλη:

- να θεσπίσουν σαφή πρωτόκολλα και διαδικασίες που θα διέπουν την ανταλλαγή και τη διαβίβαση πληροφοριών μεταξύ των αρμόδιων επαγγελματιών και υπηρεσιών·
- να ορίσουν ρόλους, αρμοδιότητες και εγγυήσεις, ώστε να διασφαλιστεί ότι η διαβίβαση πληροφοριών είναι αναλογική, περιορίζεται στο απολύτως απαραίτητο και συμμορφώνεται με τους ισχύοντες κανόνες προστασίας δεδομένων.

Τέτοιες ρυθμίσεις συμβάλλουν στον αποτελεσματικό συντονισμό μεταξύ φορέων, διασφαλίζοντας παράλληλα τα δικαιώματα και το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού που χρειάζεται διεθνή προστασία. Το παιδί και οι γονείς, οι κηδεμόνες ή ο επίτροπός του θα πρέπει να ενημερώνονται σχετικά με τις πρακτικές διαβίβασης πληροφοριών και τα δικαιώματά τους βάσει των κανόνων προστασίας δεδομένων και, κατά περίπτωση, να έχουν τη δυνατότητα να διατυπώσουν τις απόψεις τους ή να **συναινέσουν**, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο.

Παραδείγματα – Πώς να διασφαλίζεται μια ολοκληρωμένη προσέγγιση της προστασίας του παιδιού

Μια **ολοκληρωμένη προσέγγιση της προστασίας του παιδιού** ⁽⁸⁷⁾ η οποία θέτει το παιδί στο επίκεντρο είναι ζωτικής σημασίας για να διασφαλιστεί ότι τα παιδιά προστατεύονται ολιστικά και ότι το βέλτιστο συμφέρον τους λαμβάνεται ουσιαστικά υπόψη καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου και υποδοχής. Μια τέτοια προσέγγιση δίνει επίσης έμφαση στη σημασία της αναγνώρισης των δυνατών σημείων και των πόρων του παιδιού, καθώς και της συνεργασίας με τις οικογένειες, τους κηδεμόνες, τις κοινότητες και τα θρησκευτικά και πολιτισμικά συστήματα ⁽⁸⁸⁾, κατά περίπτωση, με σκοπό την υποστήριξη της συνολικής ευημερίας του παιδιού.

Παράδειγμα 1 – Απόφαση σχετικά με ασφαλές κατάλυμα

Κατά τη διάρκεια του ελέγχου διαλογής, ένας συνοριοφύλακας παρατηρεί ότι ένα ασυνόδευτο κορίτσι 16 ετών φαίνεται να φοβάται έναν άνδρα που ταξιδεύει μαζί της.

- Η **αρχή ελέγχου διαλογής** επισημαίνει αυτήν την ανησυχία· οι **αρχές επιβολής του νόμου** λαμβάνουν αμέσως μέτρα για να εγγυηθούν την ασφάλεια του κοριτσιού και κινούν έρευνα σχετικά με την υπόθεση.
- Ο **επίτροπος** συναντά το παιδί για να διασφαλίσει ότι είναι ενημερωμένο για το ζήτημα με τρόπο κατάλληλο για παιδιά και ότι του παρέχεται η δυνατότητα ακρόασης.
- Ο επίτροπος διασφαλίζει την πρόσβαση σε **δωρεάν νομικές συμβουλές και νομική συνδρομή**, κατά περίπτωση, καθώς το παιδί ενδέχεται να είναι δυνητικό θύμα εμπορίας ανθρώπων.
- Οι **αξιολογητές ευαλωτότητας** ενημερώνονται και θα αξιολογήσουν προσεκτικά τις ανάγκες και τους δυνητικούς κινδύνους του κοριτσιού, λαμβάνοντας υπόψη τις απόψεις και τις ατομικές περιστάσεις της.
- Με βάση την αξιολόγηση και σε συντονισμό με τις υπηρεσίες προστασίας του παιδιού, ο **υπάλληλος υποδοχής** μεριμνά για την τοποθέτηση του παιδιού σε ασφαλές και κατάλληλο κατάλυμα, π.χ. σε εξειδικευμένο κέντρο υποδοχής για κορίτσια ή σε καταφύγιο προστασίας.

Παράδειγμα 2 – Υποστήριξη ενός παιδιού κατά τη διάρκεια της συνέντευξης για το άσυλο

Κατά τη διάρκεια της συνέντευξης για το άσυλο, ο χειριστής της υπόθεσης διαπιστώνει ότι ένα ασυνόδευτο αγόρι 14 ετών υποφέρει από εφιάλτες και αντιμετωπίζει δυσκολίες συγκέντρωσης.

⁽⁸⁷⁾ Τα ολοκληρωμένα συστήματα προστασίας των παιδιών αποτελούν επίσης μέρος του μέσου τεχνικής υποστήριξης που θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/240, <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/240/oj>, το οποίο παρέχει κατ' απαίτηση εξατομικευμένη τεχνική εμπειρογνωσία για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων στα κράτη μέλη. Αυτό περιλαμβάνει τους τομείς της εκπαίδευσης, των κοινωνικών υπηρεσιών, της μετανάστευσης και της διαχείρισης των συνόρων, της υγείας και της δικαιοσύνης, όπως για παράδειγμα η υποστήριξη της υλοποίησης των «Σπιτιών του Παιδιού» (βλ. Barnahus).

⁽⁸⁸⁾ Παράγραφος 59 σχετικά με τον ορισμό της προσέγγισης με γνώμονα τα δικαιώματα του παιδιού: Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ΔΣΔΠ), *Γενικό σχόλιο αριθ. 13 (2011) The right of the child to freedom from all forms of violence*, CRC/C/GC/13, 2011, <https://www.refworld.org/legal/general/crc/2011/en/82269>.

- Ο **χειριστής της υπόθεσης** καταγράφει τις πληροφορίες ως πιθανή ένδειξη που πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά την αξιολόγηση της αίτησης και επισημαίνει την κατάσταση του αιτούντος.
- Ο **χειριστής της υπόθεσης ασύλου** προσαρμόζει ανάλογα τη χρονική στιγμή και τον ρυθμό της συνέντευξης.
- Ο **επίτροπος** ζητά διαλείμματα και απλουστευμένη εξήγηση των ερωτήσεων.
- Μετά τη συνέντευξη, ο **χειριστής της υπόθεσης** παραπέμπει το παιδί στην ομάδα ευαλωτότητας για περαιτέρω αξιολόγηση· η ομάδα ευαλωτότητας εντοπίζει συμπτώματα που σχετίζονται με άγχος και παρέχει συστάσεις για παρακολούθηση. Η υπόθεση παρακολουθείται από έναν **αξιολογητή ευαλωτότητας**, προκειμένου να προσαρμοστεί η αντιμετώπιση των αναγκών του παιδιού· όπου κρίνεται σκόπιμο, η ΕΒΣ επικαιροποιείται ώστε να αντανακλά νέες ανάγκες που έχουν εντοπιστεί, με στόχο τη διασφάλιση της ευημερίας του παιδιού καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας.
- Ο **υπάλληλος υποδοχής** ενημερώνεται για τις ανάγκες που έχουν εντοπιστεί, προκειμένου να διασφαλιστεί η συνέχεια της φροντίδας και η κατάλληλη προσαρμογή των συνθηκών υποδοχής και των μέτρων υποστήριξης.

Παράδειγμα 3 — Σοβαρή ψυχολογική καταπόνηση κατά την παραμονή σε κέντρο υποδοχής

Ένα ασυνόδευτο αγόρι 15 ετών διαμένει σε κέντρο υποδοχής εδώ και αρκετές εβδομάδες. Το προσωπικό παρατηρεί ότι έχει σταματήσει να συμμετέχει στις σχολικές δραστηριότητες, απομακρύνεται από τους συνομηλίκους του και παρουσιάζει ενδείξεις αϋπνίας.

- Ο **υπάλληλος υποδοχής** καταγράφει αυτές τις παρατηρήσεις και ειδοποιεί τον **επίτροπο, τον χειριστή της υπόθεσης και τους αξιολογητές ευαλωτότητας, κατά περίπτωση**.
- Ο **επίτροπος** συναντά το παιδί, το οποίο αναφέρει ότι υποφέρει από συχνές αναβιώσεις που συνδέονται με γεγονότα που προηγήθηκαν στη χώρα καταγωγής του.
- Ο **χειριστής της υπόθεσης** ζητά διαβούλευση με τη **μονάδα υγείας**, η οποία εντοπίζει άγχος και ψυχολογική καταπόνηση και συνιστά τακτικές συνεδρίες με υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής υποστήριξης.
- Με βάση την αξιολόγηση, σε συνεννόηση με τον επίτροπο και τον χειριστή της υπόθεσης και, αν χρειαστεί, λαμβάνοντας υπόψη τη γνώμη των υπηρεσιών προστασίας του παιδιού, η αρχή υποδοχής παρεμβαίνει προκειμένου να διευκολύνει τη διαχείριση της κατάστασης ψυχολογικής καταπόνησης, για παράδειγμα, προσαρμόζοντας τις συνθήκες διαμονής του παιδιού ή μεσολαβώντας σε περίπτωση σύγκρουσης με συνομηλίκους και εξασφαλίζοντας την πρόσβαση σε υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής υποστήριξης.
- Ο **χειριστής της υπόθεσης**, αφού ενημερώνεται για την κατάσταση, αναβάλλει μια προγραμματισμένη συνέντευξη, προκειμένου να αποφευχθεί περαιτέρω άγχος και να διασφαλιστεί ότι το παιδί θα μπορέσει να συμμετάσχει ουσιαστικά, μόλις σταθεροποιηθεί η κατάστασή του.

Παράμετροι

Η υιοθέτηση ενός **κοινού και ασφαλούς ψηφιακού συστήματος διαχείρισης υποθέσεων** μπορεί να ενισχύσει τη διυπηρεσιακή συνεργασία, παρέχοντας ασφαλή πρόσβαση στις σχετικές πληροφορίες των υποθέσεων σε πραγματικό χρόνο για όλους τους φορείς που συμμετέχουν στη φροντίδα και την προστασία ενός παιδιού. Η πρόσβαση σε τέτοιου είδους πληροφορίες θα απέτρεπε ασυνάρτητες ή επικαλυπτόμενες παρεμβάσεις από διάφορους φορείς. Ένα τέτοιο σύστημα θα πρέπει να ενσωματώνει **ισχυρά μέτρα προστασίας δεδομένων** και να χρησιμοποιείται **με βάση την ανάγκη γνώσης**, διασφαλίζοντας ότι πρόσβαση σε ευαίσθητες πληροφορίες έχουν μόνο οι επαγγελματίες που τις χρειάζονται για την εκπλήρωση των συγκεκριμένων καθηκόντων τους.

Η διαβίβαση πληροφοριών μέσω τέτοιων συστημάτων θα πρέπει να είναι **αναλογική και ειδικού σκοπού**, με σαφείς κανόνες που διέπουν την πρόσβαση, τη χρήση και τη διατήρηση δεδομένων. Όπου απαιτείται από την εθνική νομοθεσία και λαμβάνοντας υπόψη την ηλικία και την ωριμότητα του παιδιού, το παιδί ή/και ο γονέας, ο κηδεμόνας ή ο επίτροπός του **θα πρέπει να ενημερώνονται** σχετικά με τις πρακτικές διαβίβασης δεδομένων και, κατά περίπτωση, θα πρέπει να ζητείται η **συγκατάθεσή τους**. Όλες οι ρυθμίσεις για τη διαβίβαση πληροφοριών πρέπει να συνάδουν με τα εθνικά νομικά πλαίσια και τους ισχύοντες κανόνες προστασίας δεδομένων, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι το ΒΣΠ αποτελεί πρωταρχικό μέλημα.

Πρόσθετες δημοσιεύσεις σχετικά με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού

- UNHCR, *2021 UNHCR Best Interests Procedure Guidelines: Assessing and Determining the Best Interests of the Child*, <https://www.refworld.org/policy/opguidance/unhcr/2021/en/122648>.
- UNHCR, *Guidelines on Assessing and Determining the Best Interests of the Child*, <https://migrationnetwork.un.org/resources/guidelines-assessing-and-determining-best-interests-child>.
- ΔΟΜ, Handbook on Protection and Assistance to Migrants Vulnerable to violence, exploitation and abuse, 2019. Μέρος 6, UNICEF, *Guidance for the Protection, Care and Assistance of vulnerable Migrants*, <https://publications.iom.int/books/iom-handbook-migrants-vulnerable-violence-exploitation-and-abuse>.
- UNICEF, ΔΟΜ, ΕΕ-ΔΟΜ, Knowledge Management Hub, *Best Interest Determination Form*, 2022, <https://migrantprotection.iom.int/system/files/training-material/attachment/3-bid-form.pdf>.
- Save the Children, *Best Interests Assessment Form for Temporary Care Arrangements & Sustainable Solution*, 2010, <https://resourcecentre.savethechildren.net/document/best-interest-assessment-form-temporary-care-arrangements-durable-solution>.

3. Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού κατά τον έλεγχο διαλογής

Ο **κανονισμός για τον έλεγχο διαλογής** ⁽⁸⁹⁾ απαιτεί τον υποχρεωτικό έλεγχο πριν από την είσοδο των υπηκόων τρίτων χωρών στα εξωτερικά σύνορα και, σε ορισμένες περιπτώσεις, εντός της εθνικής επικράτειας, όταν τα άτομα συλλαμβάνονται λόγω παράνομης εισόδου ή διαμονής ⁽⁹⁰⁾. Ο έλεγχος διαλογής εφαρμόζεται σε άτομα που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις εισόδου στην ΕΕ.

Ο έλεγχος διαλογής αποτελείται από μια σειρά ελέγχων, μεταξύ των οποίων έλεγχοι ταυτότητας, ασφάλειας, υγείας και ευαλωτότητας, οι οποίοι διενεργούνται με συντονισμένο τρόπο και χωρίς να θίγουν τις μεταγενέστερες διαδικασίες ασύλου ή επιστροφής. Οι εν λόγω έλεγχοι συμβάλλουν στην αποτελεσματική διαχείριση των εξωτερικών συνόρων, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι οι ευαλωτότητες και οι ειδικές ανάγκες εντοπίζονται όσο το δυνατόν νωρίτερα.

Ο κανονισμός για τον έλεγχο διαλογής ορίζει ότι, όσον αφορά τον έλεγχο διαλογής στα εξωτερικά σύνορα, αυτός διενεργείται «χωρίς καθυστέρηση και σε κάθε περίπτωση ολοκληρώνεται **εντός επτά ημερών** ⁽⁹¹⁾ από τη σύλληψη (...)». Η πλήρης διαδικασία ελέγχου διαλογής περιλαμβάνει τα εξής επόμενα βήματα ⁽⁹²⁾:

- **προκαταρκτικό ιατρικό έλεγχο** ⁽⁹³⁾ και **έλεγχο ευαλωτότητας** ⁽⁹⁴⁾.
- εξακρίβωση ή **επαλήθευση ταυτότητας** ⁽⁹⁵⁾ και έλεγχο ασφαλείας ⁽⁹⁶⁾, ο οποίος περιλαμβάνει την **καταχώριση βιομετρικών δεδομένων** ⁽⁹⁷⁾, εάν δεν έχει ήδη πραγματοποιηθεί.
- συμπλήρωση του **εντύπου ελέγχου διαλογής** ⁽⁹⁸⁾, μεταξύ άλλων με διασταύρωση πληροφοριών με τον αιτούντα, ώστε να καταστεί δυνατή η διόρθωση και η προσαρμογή των πληροφοριών που διαβιβάζονται ⁽⁹⁹⁾.
- **παραπομπή** στην αρμόδια αρχή ⁽¹⁰⁰⁾.

Ο κανονισμός για τον έλεγχο διαλογής υπογραμμίζει επίσης **την ανάγκη στενής συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων εθνικών αρχών** που είναι υπεύθυνες για τη διαδικασία ασύλου και

⁽⁸⁹⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1356 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2024, για τη θέσπιση ελέγχου διαλογής υπηκόων τρίτων χωρών στα εξωτερικά σύνορα και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 767/2008, (ΕΕ) 2017/2226, (ΕΕ) 2018/1240 και (ΕΕ) 2019/817 PE/20/2024/REV/1 (ΕΕ L, 2024/1356, 22.5.2024), <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1356/oj>.

⁽⁹⁰⁾ Άρθρα 5 και 7 του κανονισμού για τον έλεγχο διαλογής.

⁽⁹¹⁾ Άρθρο 8 παράγραφος 3 του κανονισμού για τον έλεγχο διαλογής.

⁽⁹²⁾ Άρθρο 5 παράγραφος 5 του κανονισμού για τον έλεγχο διαλογής.

⁽⁹³⁾ Άρθρο 12 του κανονισμού για τον έλεγχο διαλογής.

⁽⁹⁴⁾ Άρθρο 12 του κανονισμού για τον έλεγχο διαλογής.

⁽⁹⁵⁾ Άρθρο 14 του κανονισμού για τον έλεγχο διαλογής.

⁽⁹⁶⁾ Άρθρα 15 και 16 του κανονισμού για τον έλεγχο διαλογής.

⁽⁹⁷⁾ Άρθρα 15, 22 και 24 του ΚΔΑΜ.

⁽⁹⁸⁾ Άρθρο 17 του κανονισμού για τον έλεγχο διαλογής.

⁽⁹⁹⁾ Αιτιολογική σκέψη 32 του κανονισμού για τον έλεγχο διαλογής.

⁽¹⁰⁰⁾ Άρθρο 18 του κανονισμού για τον έλεγχο διαλογής.

την υποδοχή των αιτούντων, των αρχών που είναι υπεύθυνες για τη δημόσια υγεία και την προστασία του παιδιού και των αρχών που είναι υπεύθυνες για τη διεκπεραίωση των διαδικασιών επιστροφής ⁽¹⁰¹⁾.

Όσον αφορά τον συντονισμό και τη συνεργασία, ο κανονισμός για τον έλεγχο διαλογής αναφέρεται στον **Ευρωπαϊκό Οργανισμό Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (Frontex)**, τον **Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου (Ευρωπόλ)**, τον **Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο (ΕΥΑΑ)**, τις **εθνικές αρχές προστασίας του παιδιού** και τις αρχές που είναι υπεύθυνες για τον εντοπισμό και την αναγνώριση θυμάτων εμπορίας ανθρώπων ⁽¹⁰²⁾.

Οι εθνικές αρχές προστασίας του παιδιού διαδραματίζουν ρόλο από τα πρώτα στάδια της άφιξης ενός παιδιού, ιδίως όσον αφορά τα ασυνόδευτα παιδιά. Πριν από τον διορισμό επιτρόπου, πρέπει να είναι **ο πρώτος φορέας που μπορεί να αξιολογήσει τις άμεσες ανάγκες προστασίας**, να εκκινήσει ρυθμίσεις φροντίδας και να συνεισφέρει στην ΕΒΣ. Η συμμετοχή των εθνικών αρχών προστασίας του παιδιού στον έλεγχο διαλογής, στα **αρχικά στάδια της διαδικασίας ασύλου (πρόσβαση στη διαδικασία)** καθώς και στις διαδικασίες παραπομπής είναι απαραίτητη για να διασφαλιστεί ότι οι **αποφάσεις που λαμβάνονται** σε αυτήν τη φάση και κατά την υποδοχή ενόσω διεξάγεται ο έλεγχος διαλογής, είναι **σύμφωνες με τις αρχές προστασίας του παιδιού**, καθώς και με τα πρότυπα της ΕΕ και τα εθνικά πρότυπα, προκειμένου να διασφαλιστεί η συνέχεια της φροντίδας και να προστατευθούν τα δικαιώματα του παιδιού από την αρχή.

Ο κανονισμός για τον έλεγχο διαλογής επισημαίνει επίσης την υποχρέωση των αρχών ελέγχου διαλογής να **παρέχουν πληροφορίες** με φιλικό προς το παιδί τρόπο ⁽¹⁰³⁾ σχετικά με τον σκοπό και τη διάρκεια του ελέγχου διαλογής και με το δικαίωμα να αιτούνται άσυλο. Μόλις ένα παιδί εκφράσει την πρόθεσή του να **υποβάλει αίτηση ασύλου**, θα πρέπει να του παρέχονται έγκαιρες και κατάλληλες νομικές συμβουλές, σύμφωνα με τον κανονισμό για τις διαδικασίες ασύλου (ΚΔΑ) ⁽¹⁰⁴⁾.

Τέλος, ο κανονισμός για τον έλεγχο διαλογής τονίζει τη σημασία της **συμμόρφωσης με τα θεμελιώδη δικαιώματα** ⁽¹⁰⁵⁾.

⁽¹⁰¹⁾ Αιτιολογική σκέψη 24 του κανονισμού για τον έλεγχο διαλογής: «Προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι του ελέγχου διαλογής, θα πρέπει να εξασφαλιστεί ισχυρότερο πλαίσιο για στενή συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων εθνικών αρχών που αναφέρονται στη διάταξη σχετικά με τη διεξαγωγή του ελέγχου του κανονισμού (ΕΕ) 2016/399, των αρχών που είναι υπεύθυνες για τις διαδικασίες ασύλου και την υποδοχή των αιτούντων, των αρχών που είναι υπεύθυνες για την προστασία της δημόσιας υγείας, και των αρχών που είναι υπεύθυνες για τη διεκπεραίωση των διαδικασιών επιστροφής που ερείδονται στην οδηγία 2008/115/ΕΚ».

⁽¹⁰²⁾ Αιτιολογική σκέψη 24 του κανονισμού για τον έλεγχο διαλογής.

⁽¹⁰³⁾ Άρθρο 11 παράγραφοι 1 και 2 του κανονισμού για τον έλεγχο διαλογής.

⁽¹⁰⁴⁾ Άρθρο 15 παράγραφος 1 του ΚΔΑ.

⁽¹⁰⁵⁾ Άρθρο 3 του κανονισμού για τον έλεγχο διαλογής.

Δικτυακή πύλη Let's Speak Asylum (Ας μιλήσουμε για το άσυλο) του EUAA,
<https://lsa.euaa.europa.eu/>

Η δικτυακή πύλη Let's Speak Asylum προσφέρει μεθοδολογικές οδηγίες και πρακτικά εργαλεία σχετικά με την παροχή πληροφοριών στο πλαίσιο των διαδικασιών ασύλου και υποδοχής.

Η πύλη θα φιλοξενήσει το ενημερωτικό υλικό που συνέταξε ο EUAA σύμφωνα με το ΚΕΣΑ, το οποίο πρέπει να συμπληρωθεί από τις αρχές με ειδικές πληροφορίες για κάθε χώρα. Σε αυτές περιλαμβάνονται τα υποχρεωτικά φυλλάδια για συνοδευόμενα και ασυνόδευτα παιδιά και η συμπληρωματική δέσμη εικονογραφημένων ιστοριών, αφισών, εκπαιδευτικών καρτών και κινούμενων σχεδίων για ευάλωτα άτομα. Η πύλη θα περιλαμβάνει επίσης οδηγίες και πρακτικές συμβουλές για τη χρήση του υλικού (προσεχώς).

EUAA, *Practical Guide on Free Legal Counselling: Organisation of the provision of free legal counselling*, Οκτώβριος 2025, <https://euaa.europa.eu/publications/practical-guide-free-legal-counselling>

3.1. Εφαρμογή του ΒΣΠ κατά τον έλεγχο διαλογής

Ο **εντοπισμός** ευάλωτων αιτούντων και ατόμων με ειδικές ανάγκες (συμπεριλαμβανομένων των παιδιών) αποτελεί κρίσιμη νομική υποχρέωση. Ο εντοπισμός αναγκών πρέπει να ξεκινά το συντομότερο δυνατό μετά την άφιξη, είτε στα εξωτερικά σύνορα είτε στο κέντρο πρώτης υποδοχής κατά τη διάρκεια των ελέγχων υγείας και ευαλωτότητας. Μόλις ο αιτών δηλώσει ότι είναι παιδί, εφαρμόζεται η αρχή του ΒΣΠ. Θα πρέπει να ορίζεται επίτροπος για να εκπροσωπεί και να επικουρεί το ασυνόδευτο παιδί κατά τη διάρκεια του ελέγχου διαλογής. Όταν δεν έχει οριστεί επίτροπος, θα πρέπει να ορίζεται κατάλληλο πρόσωπο το οποίο ενεργεί προσωρινά ως εκπρόσωπος ⁽¹⁰⁶⁾. Οι αρχές προστασίας του παιδιού ⁽¹⁰⁷⁾ θα πρέπει να συμμετέχουν με σκοπό την παροχή άμεσης και επαρκούς προστασίας και υποστήριξης στο παιδί, μεταξύ άλλων όσον αφορά τη σωματική και ψυχική υγεία, την πρόσβαση σε επείγουσα υγειονομική περίθαλψη και την απαραίτητη θεραπεία ασθενειών, την ψυχοκοινωνική υποστήριξη, την προστασία από βλάβη, καθώς και την ενεργοποίηση κατάλληλων μηχανισμών παρακολούθησης και παραπομπής. Οι υπάλληλοι που διενεργούν τους ελέγχους διαλογής θα πρέπει να έχουν λάβει την κατάλληλη κατάρτιση και να διαθέτουν τις απαραίτητες γνώσεις σχετικά με τον τρόπο συνεργασίας και συντονισμού με τα ενδιαφερόμενα μέρη, προκειμένου να παρασχεθούν πρόσθετες υπηρεσίες υποστήριξης.

Παραδείγματα – Συνεκτίμηση του ΒΣΠ κατά τον έλεγχο διαλογής

Κατά τον έλεγχο διαλογής και ιδίως κατά τους **ελέγχους υγείας και ευαλωτότητας**, οι υπάλληλοι μπορεί να **εντοπίζουν ειδικές ανάγκες και ευαλωτότητες** που επιβάλουν τη

⁽¹⁰⁶⁾ Αιτιολογική σκέψη 25 του κανονισμού για τον έλεγχο διαλογής.

⁽¹⁰⁷⁾ Άρθρο 8 παράγραφος 9 και άρθρο 12 παράγραφος 4 του κανονισμού για τον έλεγχο διαλογής.

συνεκτίμηση παραμέτρων οι οποίες συνδέονται με το ΒΣΠ. Δεδομένου ότι οι έλεγχοι υγείας και ευαλωτότητας αποτελούν απλώς προκαταρκτικούς ελέγχους, οι αρχές θα πρέπει να παρέχουν υποστήριξη όπου υπάρχει άμεση ανάγκη, ενώ η υπόλοιπη υποστήριξη θα πρέπει να παρέχεται στο πλαίσιο των επακόλουθων διαδικασιών. Ακολουθεί μια σειρά παραδειγμάτων καταστάσεων που ενδέχεται να προκύψουν στο στάδιο του ελέγχου διαλογής.

Παράδειγμα 1 – Έλλειψη εγγράφων ταυτότητας και σοβαρές αμφιβολίες σχετικά με τη δηλούμενη ηλικία του παιδιού

Για τους σκοπούς των ελέγχων διαλογής και ευαλωτότητας, το γεγονός ότι ένα άτομο είναι παιδί αποτελεί από μόνο του ευαλωτότητα. Ως εκ τούτου, η αναγνώριση των παιδιών, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων στις οποίες υπάρχουν αμφιβολίες για την ηλικία, εμπίπτει στο αντικείμενο της αξιολόγησης ευαλωτότητας και απαιτεί ειδικές εγγυήσεις που συνδέονται με το ΒΣΠ. Όταν το παιδί δεν διαθέτει έγγραφα ταυτότητας και προκύπτουν σοβαρές αμφιβολίες σχετικά με τη δηλούμενη ηλικία λόγω αντιφατικών ή ασυνεπών πληροφοριών, οι υπάλληλοι πρέπει πρώτα να εξακριβώσουν εάν οι εν λόγω αμφιβολίες μπορούν να διευκρινιστούν άμεσα (π.χ. μέσω διαθέσιμων αρχείων, εξηγήσεων ή αρχικών ελέγχων). Σε αντίθετη περίπτωση, πρέπει να παραπέμψουν την υπόθεση στην αρμόδια αρχή, η οποία θα αποφασίσει εάν απαιτείται επίσημη εκτίμηση της ηλικίας ⁽¹⁰⁸⁾.

Παράδειγμα 2 - Ενδείξεις εμπορίας ανθρώπων

Ο εντοπισμός ενδείξεων ότι ένα παιδί ενδέχεται να είναι θύμα εμπορίας ανθρώπων οδηγεί στην άμεση λήψη μέτρων προστασίας και στην εμπλοκή των αρμόδιων αρχών για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων.

Παράδειγμα 3 – Πιθανή ανάγκη εντοπισμού συγγενών

Στο πλαίσιο της αξιολόγησης πρέπει να διερευνηθεί πότε το παιδί είδε για τελευταία φορά τους γονείς του ή μέλη της οικογένειάς του και να αποφασιστεί αν ο εντοπισμός συγγενών, η επανένωση ή η μετεγκατάσταση είναι προς το ΒΣΠ.

Παράδειγμα 4 – Σοβαρή ψυχολογική καταπόνηση

Σοβαρή ψυχολογική καταπόνηση μπορεί να προκληθεί από τραυματικές εμπειρίες στη χώρα καταγωγής ή κατά τη διάρκεια του μεταναστευτικού ταξιδιού, συμπεριλαμβανομένων περιστατικών όπως ναυάγια ή επιχειρήσεις έρευνας και διάσωσης στις οποίες υπήρξαν θύματα. Σε τέτοιες περιπτώσεις, απαιτείται αξιολόγηση σχετικά με την κατάλληλη ιατρική, ψυχολογική ή ψυχιατρική υποστήριξη που απαιτείται για τη σταθεροποίηση της κατάστασης του παιδιού, σε συνδυασμό με την εκτίμηση του χρόνου που απαιτείται για ανάπαυση και ανάρρωση, προτού το παιδί μπορέσει να συμμετάσχει ουσιαστικά στη διαδικασία ασύλου ή σε άλλες διαδικασίες, συμπεριλαμβανομένης της αξιολόγησης του κατά πόσον υπάρχουν ειδικές ανάγκες στέγασης.

Παράδειγμα 5 – Ασαφείς οικογενειακοί δεσμοί συνοδευόμενου παιδιού

Οι υπάλληλοι πρέπει να εξακριβώνουν εάν ο ενήλικας που συνοδεύει το παιδί είναι πράγματι υπεύθυνος για αυτό και να είναι σε εγρήγορση για τυχόν ενδείξεις δυνητικών

⁽¹⁰⁸⁾ Για λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με την εκτίμηση της ηλικίας, βλ. ΕΥΑΑ, *Πρακτικός οδηγός σχετικά με τον υπολογισμό της ηλικίας*, Νοέμβριος 2025 <https://www.euaa.europa.eu/publications/practical-guide-age-assessment-0>.

κινδύνων που ενδέχεται να κρύβονται πίσω από τη σχέση ενήλικα-παιδιού, ιδίως κινδύνων που σχετίζονται με την εμπορία ανθρώπων ή τη σεξουαλική κακοποίηση.

Παράδειγμα 6 – Παιδί που αντιμετωπίζει προβλήματα υγείας ή βλάβες

Ειδική αξιολόγηση των αναγκών στέγασης (προσβασιμότητα, τοποθεσία, ασφάλεια του χώρου στέγασης) απαιτείται στην περίπτωση παιδιών που ζουν με προβλήματα υγείας (συμπεριλαμβανομένων των αναγκών αναπαραγωγικής υγείας) ή σωματικές, αισθητηριακές, διανοητικές ή ψυχοκοινωνικές βλάβες.

Σημεία που πρέπει να θυμάστε

Τα ασυνόδευτα παιδιά δεν πρέπει, κατά γενικό κανόνα, να υπάγονται στη διαδικασία στα σύνορα. Στο πλαίσιο της φάσης ελέγχου διαλογής, εντοπίζονται και καταγράφονται συναφή στοιχεία, μεταξύ των οποίων η ταυτοποίηση, η εκτίμηση της ηλικίας, η ευαλωτότητα και τυχόν ενδείξεις που σχετίζονται με την εθνική ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη. Αν και η επίσημη απόφαση σχετικά με την εφαρμοστέα διαδικασία λαμβάνεται στο τέλος του ελέγχου διαλογής, οι πληροφορίες που συλλέγονται σε αυτό το στάδιο είναι καθοριστικές για να διασφαλιστεί ότι τα ασυνόδευτα παιδιά δεν υπάγονται, κατά γενικό κανόνα, στη διαδικασία στα σύνορα και ότι, όταν αυτό συμβαίνει, περιορίζεται **σε εξαιρετικές περιπτώσεις όπου το παιδί αποτελεί απειλή για την εθνική ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη** ⁽¹⁰⁹⁾. Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να τηρούνται οι κατάλληλες συνθήκες υποδοχής για παιδιά και όλες οι σχετικές εγγυήσεις ⁽¹¹⁰⁾.

Παραδείγματα – Εφαρμογή του ΒΣΠ κατά τον έλεγχο διαλογής

Παράδειγμα 1 – Εντοπισμός της ανάγκης για κατάλυμα κατάλληλο για παιδιά

Κατά τον έλεγχο διαλογής, οι υπάλληλοι παρατηρούν ότι ένα ασυνόδευτο κορίτσι 16 ετών αποφεύγει την οπτική επαφή και φοβάται όταν το πλησιάζουν ενήλικοι άνδρες.

- Οι **υπάλληλοι του ελέγχου διαλογής** λαμβάνουν αμέσως υπόψη το ΒΣΠ και ειδοποιούν τις υπηρεσίες προστασίας του παιδιού.
- Ο **επίτροπος ή το κατάλληλο πρόσωπο το οποίο ενεργεί προσωρινά ως εκπρόσωπος** ενημερώνεται και συμμετέχει ενεργά σε όλες τις δραστηριότητες.
- Δίνεται προτεραιότητα στον έλεγχο διαλογής, ώστε το παιδί να μπορεί να παραπεμφθεί αμέσως στην κατάλληλη διαδικασία.
- Η συμπεριφορά του κοριτσιού κατά τη διάρκεια των **ελέγχων ευαλωτότητας** υποδεικνύει πιθανή έκθεση σε έμφυλη βία. Για τον λόγο αυτόν, ενδέχεται να χρειαστεί ένα μικρότερο κέντρο υποδοχής, κατάλληλο για παιδιά, αντί για ένα

⁽¹⁰⁹⁾ Άρθρο 53 παράγραφος 1 του ΚΔΑ.

⁽¹¹⁰⁾ Άρθρο 53 παράγραφος 1 και άρθρο 42 παράγραφος 3 στοιχείο β) του ΚΔΑ, εκτός εάν υπάρχουν ανησυχίες για την εθνική ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη όσον αφορά τον αιτούντα. Η ΟΑΥ (2024) αναφέρεται σε ορισμένες εξαιρέσεις, όπως όταν διαπιστώνεται ότι ο ανήλικος συνιστά απειλή για την ασφάλεια (βλ. αιτιολογική σκέψη 40 και άρθρο 13 παράγραφος 2 στοιχείο β)).

μεγάλο κέντρο που βρίσκεται μακριά από επαρκείς υπηρεσίες υγείας, καθώς και ψυχολογική υποστήριξη. Πραγματοποιείται έγκαιρη παραπομπή σε εξειδικευμένες υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής και υγειονομικής υποστήριξης.

Εφαρμογή του ΒΣΠ: διασφάλιση της έγκαιρης τοποθέτησης σε ένα ασφαλές, κατάλληλο για την ηλικία του παιδιού περιβάλλον και της παροχής εξειδικευμένων υπηρεσιών υποστήριξης πριν από την έναρξη της διαδικασίας ασύλου.

Παράδειγμα 2 – Απόφαση να μην υπαχθεί ένα συνοδευόμενο παιδί στη διαδικασία στα σύνορα

Ένα παιδί 13 ετών φθάνει με τη μαμά του, η οποία αναφέρει ότι το παιδί πάσχει από κάποια ιατρική πάθηση (οξύ άσθμα και επιληψία) που απαιτεί καθημερινή φαρμακευτική αγωγή και περιοδική παρακολούθηση.

- **Οι ιατρικοί έλεγχοι** αποκαλύπτουν ότι τα φάρμακα που είχε μαζί του το παιδί τελειώνουν.
- **Οι υπάλληλοι του ελέγχου διαλογής** οργανώνουν άμεση ιατρική αξιολόγηση.
- Παρ' ότι οι αιτούντες εμπίπτουν σε μια κατηγορία που συνήθως εξετάζεται στη διαδικασία στα σύνορα, από τους ελέγχους υγείας και ευαλωτότητας προκύπτει ότι η κατάσταση του παιδιού δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί με ασφάλεια σε μια συνοριακή εγκατάσταση.
- **Οι υπάλληλοι του ελέγχου διαλογής** συμβουλεύονται τις υπηρεσίες υγείας, οι οποίες επιβεβαιώνουν ότι η εγκατάσταση δεν μπορεί να εξασφαλίσει τις απαιτούμενες συνθήκες.
- **Οι αρχές υποδοχής** ενημερώνονται ώστε να τοποθετήσουν το παιδί κοντά σε υγειονομική εγκατάσταση ικανή να εξασφαλίσει τη συνέχεια της περίθαλψης.

Δεδομένου ότι το ΒΣΠ αποτελεί πρωταρχικό μέλημα, **ούτε η μητέρα υπάγεται στη διαδικασία στα σύνορα** και η υπόθεση παραπέμπεται στην κανονική διαδικασία ασύλου.

Εφαρμογή του ΒΣΠ: διασφάλιση της αδιάλειπτης πρόσβασης σε απαραίτητη θεραπεία και της πρόληψης της επιδείνωσης της υγείας. Η προστασία της υγείας του παιδιού έχει προτεραιότητα έναντι της διαδικαστικής αποτελεσματικότητας.

4. Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού στη διαδικασία ασύλου

Ο **κανονισμός για τις διαδικασίες ασύλου (ΚΔΑ)** είναι μια κεντρική νομική πράξη στο πλαίσιο του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου (ΚΕΣΑ), με στόχο την εναρμόνιση και τη βελτίωση της διαδικασίας ασύλου σε όλα τα κράτη μέλη. Θεσπίζει κοινά πρότυπα για την καταχώριση, την κατάθεση της αίτησης, τις συνεντεύξεις, τη λήψη αποφάσεων και τις προσφυγές, διασφαλίζοντας τη δικαιοσύνη, την αποτελεσματικότητα και την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Ο **κανονισμός για τις απαιτήσεις αναγνώρισης (ΚΑΑ)** ⁽¹¹¹⁾, με τη σειρά του, καθορίζει κοινά κριτήρια για τη χορήγηση διεθνούς προστασίας και ορίζει τα δικαιώματα που συνδέονται με κάθε καθεστώς διεθνούς προστασίας, όπως άδειες διαμονής, πρόσβαση σε υγειονομική περίθαλψη, εκπαίδευση και μέτρα ενσωμάτωσης.

Οι δύο κανονισμοί δεν θα πρέπει να εξετάζονται μεμονωμένα. Αντίθετα, πρέπει να εφαρμόζονται με τρόπο **αλληλένδετο** και συνεκτικό. Η εμπειρία ενός παιδιού στο πλαίσιο του συστήματος ασύλου δεν αποτελείται από μεμονωμένα διαδικαστικά στάδια: κάθε απόφαση και κάθε αλληλεπίδραση αποτελούν μέρος μιας συνεχούς διαδικασίας. Ως εκ τούτου, μια **ολιστική και επικεντρωμένη στο παιδί προσέγγιση**, ⁽¹¹²⁾ η οποία λαμβάνει υπόψη τις ατομικές περιστάσεις, τις ευαλωτότητες και το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, θα πρέπει να κατευθύνει όλες τις ενέργειες που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο αμφότερων των κανονισμών, ακόμα και μετά την αναγνώριση του καθεστώτος ⁽¹¹³⁾.

Ο ΚΔΑ θεσπίζει **ειδικές εγγυήσεις για τα παιδιά** προσαρμοσμένες στις ευαλωτότητές τους. Αυτές περιλαμβάνουν:

- την παροχή πληροφοριών φιλικών προς το παιδί, με τη βοήθεια διερμηνέα, κατά περίπτωση·
- υποχρεωτικές αξιολογήσεις ευαλωτότητας, τεχνικές συνέντευξης που λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες του παιδιού·
- την προτεραιοποίηση της διεκπεραίωσης αιτήσεων που αφορούν παιδιά, χωρίς να θίγονται οι διαδικαστικές εγγυήσεις·
- τον διορισμό καταρτισμένων επιτρόπων για ασυνόδευτα παιδιά.

⁽¹¹¹⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1347 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2024, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των ανιθαγενών ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας, για την τροποποίηση της οδηγίας 2003/109/ΕΚ του Συμβουλίου και για την κατάργηση της οδηγίας 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L, 2024/1347, 22.5.2024), <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1347/oj>.

⁽¹¹²⁾ Μια επικεντρωμένη στο παιδί προσέγγιση διασφαλίζει ότι το ΒΣΠ, το δικαίωμα ακρόασης και η ασφάλεια και ανάπτυξη του παιδιού λαμβάνονται συστηματικά υπόψη σε όλες τις αποφάσεις και τις διαδικασίες που το αφορούν, σύμφωνα με τη ΔΣΔΠ. Στη διαδικασία ασύλου, αυτό περιλαμβάνει την προσαρμογή των διαδικασιών στην ηλικία και την ωριμότητα του παιδιού, τη διασφάλιση του δικαιώματός του να ακουστεί με τρόπο κατάλληλο για την ηλικία του, την έγκαιρη παροχή πληροφοριών και υποστήριξης, καθώς και τη διασφάλιση διαδικαστικών εγγυήσεων, συμπεριλαμβανομένης της εκπροσώπησης, καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας.

⁽¹¹³⁾ Άρθρο 22 παράγραφοι 1 και 2 του ΚΔΑ και αιτιολογική σκέψη 15 του ΚΑΑ.

4.1. Εφαρμογή του ΒΣΠ κατά τη διαδικασία ασύλου

Η διαδικασία ασύλου ξεκινά όταν ένα παιδί εκφράζει την πρόθεσή του να ζητήσει άσυλο. Αυτό μπορεί να συμβεί κατά την άφιξη, κατά τον έλεγχο διαλογής ή κατά τη διαμονή του. Σε όλες τις περιπτώσεις όπου εμπλέκονται παιδιά, οι εγγυήσεις και τα μέτρα προστασίας ⁽¹¹⁴⁾ πρέπει να εφαρμόζονται δεόντως ⁽¹¹⁵⁾.

4.1.1. Υποβολή αίτησης

Είναι απαραίτητο οι αρχές να εντοπίζουν το συντομότερο δυνατό **τυχόν ενδείξεις ότι ένα παιδί ενδέχεται να χρειάζεται διεθνή προστασία**, ακόμη και όταν το παιδί δεν εκφράζει ρητά την πρόθεσή του να υποβάλει αίτηση ασύλου. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για ασυνόδευτα παιδιά και παιδιά που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση, τα οποία ενδέχεται να μη γνωρίζουν τα δικαιώματά τους ή τη διαδικασία ασύλου. Από την πρώτη στιγμή της επαφής, οι αρχές πρέπει να διασφαλίζουν την εφαρμογή όλων των σχετικών μέτρων προστασίας και διαδικαστικών εγγυήσεων που αφορούν τα παιδιά, σύμφωνα με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού (βλ. [Εικόνα 1](#)).

Σε καταστάσεις πρώτης επαφής, ιδίως στα σύνορα, η ανάγκη ενός παιδιού για προστασία ενδέχεται να εκφράζεται μόνο έμμεσα. Οι συνοριοφύλακες και οι λοιποί υπάλληλοι πρώτης επαφής θα πρέπει, συνεπώς, **να παραμένουν σε εγρήγορση** ως προς ενδείξεις όπως φόβος ή δυσφορία στην ιδέα της επιστροφής, αναφορές σε παρελθοντική βλάβη ή κίνδυνο, αποφυγή επίσημων διαδικασιών, επαναλαμβανόμενες ερωτήσεις σχετικά με την ασφάλεια ή αιτήματα για πληροφορίες σχετικά με τη διαμονή στην επικράτεια. Οποιαδήποτε τέτοια ένδειξη θα πρέπει να οδηγεί σε περαιτέρω εξέταση και, όπου κρίνεται σκόπιμο, στην παραπομπή στη διαδικασία ασύλου, καθώς το δικαίωμα πρόσβασης σε διεθνή προστασία ισχύει από την πρώτη στιγμή της επαφής.

Στο πλαίσιο αυτό, οι υπάλληλοι πρώτης επαφής θα πρέπει πάντα να έχουν κατά νου τα παρακάτω.

- Τα παιδιά ενδέχεται να μην αυτοπροσδιορίζονται ως παιδιά ή ως αιτούντα άσυλο, μεταξύ άλλων λόγω έλλειψης αυτογνωσίας ή γνώσης των εγγυήσεων που σχετίζονται με την υποβολή αίτησης για διεθνή προστασία. Ως εκ τούτου, οι αρχές πρέπει να εντοπίζουν προληπτικά τις ανάγκες προστασίας και να παρέχουν ουσιαστικές πληροφορίες, κατάλληλες για την ηλικία του παιδιού, σχετικά με τις διαθέσιμες επιλογές.
- Ο φόβος, το τραύμα, οι εμπειρίες κακοποίησης, εμπορίας ανθρώπων ή εκμετάλλευσης, καθώς και η παραπληροφόρηση, ενδέχεται να επηρεάσουν τη συμπεριφορά ενός παιδιού και την προθυμία του να γνωστοποιήσει πληροφορίες.

⁽¹¹⁴⁾ Άρθρο 13 του κανονισμού για τον έλεγχο διαλογής.

⁽¹¹⁵⁾ Για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τον έλεγχο διαλογής, τη διαδικασία ελέγχου διαλογής και τα μέτρα προστασίας κατά τον έλεγχο διαλογής, βλ. [κεφάλαιο 3. Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού κατά τον έλεγχο διαλογής](#).

- Τα παιδιά που εξαφανίζονται λίγο μετά την άφιξή τους εκτίθενται συχνά σε σοβαρούς κινδύνους, γεγονός που απαιτεί άμεση παρακολούθηση και συντονισμό με τις αρμόδιες αρχές.

Μόλις ένα παιδί εκδηλώσει την πρόθεσή του να υποβάλει αίτηση ασύλου, η πρόσβαση στη διαδικασία πρέπει να είναι άμεση και προσαρμοσμένη στις ανάγκες του παιδιού, με την κατάλληλη υποστήριξη. Τα ασυνόδευτα παιδιά πρέπει να λαμβάνουν χωρίς καθυστέρηση βοήθεια από κατάλληλο πρόσωπο το οποίο ενεργεί προσωρινά ως εκπρόσωπος και ορίζεται εγκαίρως, ώστε να εκπροσωπεί το παιδί και να ενεργεί εξ ονόματός του έως ότου διοριστεί επίτροπος. Πρέπει να διοριστεί επίτροπος εντός 15 ημερών από την υποβολή της αίτησης για διεθνή προστασία ή εντός 25 ημερών σε περιπτώσεις όπου ο αριθμός των αιτήσεων από ασυνόδευτα παιδιά είναι δυσανάλογα υψηλός. Τυχόν ευαλωτότητες που επηρεάζουν την ικανότητα του παιδιού να συμμετάσχει στη διαδικασία πρέπει να εντοπίζονται χωρίς καθυστέρηση. Οι αρχές θα πρέπει να μεριμνούν ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες και οι ευαλωτότητες του παιδιού, προκειμένου να παρέχονται οι κατάλληλες ειδικές διαδικαστικές εγγυήσεις κατά τη διάρκεια της καταχώρισης και των επακόλουθων σταδίων της διαδικασίας ασύλου⁽¹¹⁶⁾.

Ο επίτροπος του παιδιού θα πρέπει να διασφαλίζει την πρόσβαση σε νομικές συμβουλές.

Κατά την υποβολή αίτησης ασύλου, ενεργοποιούνται διάφορα **δικαιώματα και υποχρεώσεις**, μεταξύ των οποίων:

- το **δικαίωμα παραμονής** στην επικράτεια του κράτους μέλους·
- το **δικαίωμα στην ενημέρωση**, σε γλώσσα που κατανοεί το παιδί (με τη βοήθεια διερμηνέα, όταν είναι απαραίτητο), σχετικά με τον τρόπο υποβολής αίτησης για διεθνή προστασία και σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του παιδιού κατά τη διαδικασία ασύλου (για υλικό σχετικά με την παροχή πληροφοριών, βλ. [το πλαίσιο Let's Speak Asylum](#) ανωτέρω)·
- η υποχρέωση των κρατών μελών να διαπιστώσουν/αξιολογήσουν εντός 30 ημερών αν το παιδί **χρήζει ειδικών διαδικαστικών εγγυήσεων ή έχει επιπρόσθετες ειδικές ανάγκες υποδοχής**·
- η υποχρέωση των κρατών μελών να παρέχουν υλικές συνθήκες υποδοχής όπως ορίζεται στην ΟΑΥ (2024), συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης στην εκπαίδευση.

Κάθε ενέργεια που λαμβάνεται με ένα παιδί ή σχετικά με ένα παιδί **πρέπει να είναι σύμφωνη με το ΒΣΠ**.

4.1.2. Καταχώριση και κατάθεση της αίτησης ασύλου

Σε ορισμένες χώρες, η καταχώριση και η κατάθεση πραγματοποιούνται σε διαφορετικές χρονικές στιγμές, αν και τα κράτη μέλη έχουν την ευελιξία να διενεργούν την καταχώριση και την κατάθεση ταυτόχρονα.

⁽¹¹⁶⁾ Άρθρο 4 παράγραφος 4 και άρθρο 20 του ΚΔΑ.

Ανεξάρτητα από την οργάνωση σε κάθε κράτος μέλος, η **καταχώριση** είναι το βήμα κατά το οποίο οι αρχές καταγράφουν επίσημα την αίτηση διεθνούς προστασίας ενός παιδιού και αρχίζουν να αντιμετωπίζουν τις πιο μακροπρόθεσμες ανάγκες του. Ως εκ τούτου, αποτελεί **ένα κρίσιμο πρώτο βήμα** για να διασφαλιστεί ότι το ΒΣΠ λαμβάνεται υπόψη και διαφυλάσσεται.

Τα βασικά προσωπικά στοιχεία και **τα βασικά βιομετρικά δεδομένα** ενός παιδιού-αιτούντος θα πρέπει να συλλέγονται πριν από την καταχώριση, κατά τη φάση του ελέγχου διαλογής. Ωστόσο, εάν αυτό δεν γίνει, οι αρχές θα πρέπει να συλλέγουν τις εν λόγω πληροφορίες κατά την καταχώριση ⁽¹¹⁷⁾.

Κατά τη διάρκεια αυτού του διαδικαστικού σταδίου, ζητείται από τα παιδιά να παράσχουν διάφορες πληροφορίες, όπως τυχόν σχετικά έγγραφα που ίσως διαθέτουν (π.χ. πιστοποιητικό γέννησης, σχολικά έγγραφα) ⁽¹¹⁸⁾, λεπτομέρειες σχετικά με τους λόγους για τους οποίους έφυγαν από τη χώρα τους, την τοποθεσία στην οποία βρίσκονται μέλη της οικογένειάς τους και το μεταναστευτικό τους ταξίδι.

Το παιδί απολαμβάνει ορισμένα δικαιώματα σε αυτό το στάδιο ή/και καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας, για παράδειγμα:

- το δικαίωμα να υποστηρίζεται είτε από επίτροπο είτε από τους γονείς του ή από μέλος της οικογένειάς του·
- το δικαίωμα στην οικογενειακή ενότητα⁽¹¹⁹⁾, το οποίο μπορεί να ενεργοποιήσει την έναρξη του εντοπισμού της οικογένειας σε αυτό το στάδιο·
- το δικαίωμα να λαμβάνουν τη βοήθεια διερμηνέα του φύλου της επιλογής τους, όπου αυτό είναι δυνατό ⁽¹²⁰⁾.

Επιπλέον, οι αιτούντες (συμπεριλαμβανομένων των παιδιών) πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να επικοινωνούν με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR) ή με άλλους οργανισμούς που παρέχουν νομικές συμβουλές ή συμβουλευτικές υπηρεσίες ⁽¹²¹⁾. Επίσης, τα παιδιά θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε νομική συνδρομή, ώστε να μπορούν να διατυπώνουν αποτελεσματικά τα αιτήματά τους ⁽¹²²⁾.

Η συλλογή δεδομένων κατά την καταχώριση και την κατάθεση της αίτησης πρέπει να γίνεται με σεβασμό στην ιδιωτική ζωή και την αξιοπρέπεια του παιδιού. Οι πληροφορίες πρέπει να αποθηκεύονται με ασφάλεια και να διαβιβάζονται μόνο στους αρμόδιους φορείς, σύμφωνα με τη νομοθεσία της ΕΕ για την προστασία των δεδομένων.

Κατά το στάδιο της καταχώρισης της αίτησης, οι αρμόδιες αρχές πρέπει να εντοπίζουν και να καταγράφουν τυχόν αρχικές ενδείξεις ότι ο αιτών ενδέχεται να χρειάζεται ειδικές

⁽¹¹⁷⁾ Σύμφωνα με το άρθρο 27 του ΚΔΑ.

⁽¹¹⁸⁾ Άρθρο 27 και άρθρο 28 παράγραφος 6 του ΚΔΑ.

⁽¹¹⁹⁾ Άρθρο 23 παράγραφος 4 στοιχείο α) του ΚΔΑΜ.

⁽¹²⁰⁾ Άρθρο 13 παράγραφος 7 του ΚΔΑ.

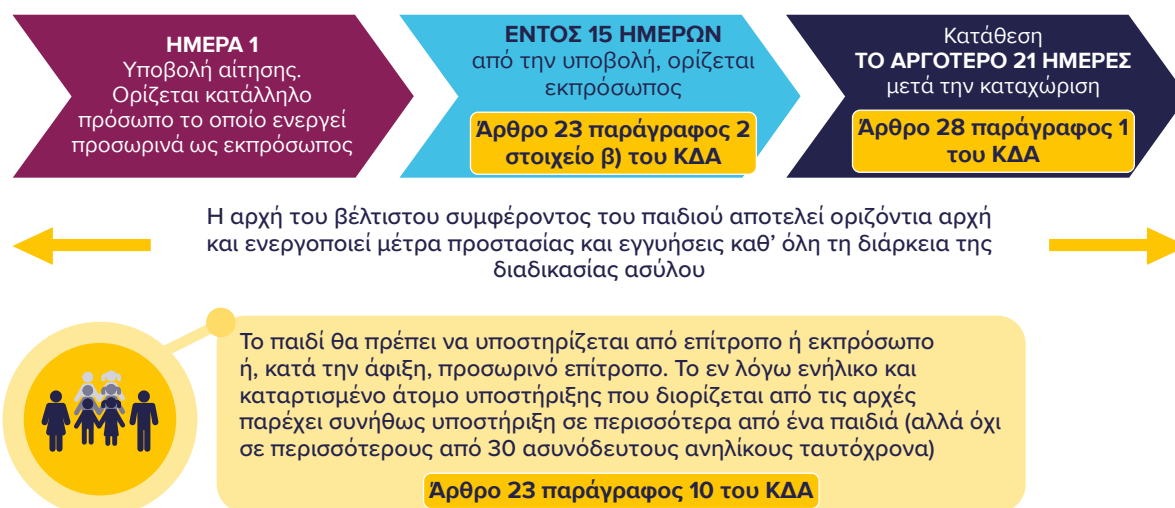
⁽¹²¹⁾ Άρθρο 8 παράγραφος 4 του ΚΔΑ.

⁽¹²²⁾ Άρθρα 15, 16, 17 και 18 του ΚΔΑ.

διαδικαστικές εγγυήσεις ⁽¹²³⁾. Αυτός ο αρχικός εντοπισμός θα πρέπει να βασίζεται σε ορατές ενδείξεις, στις δηλώσεις ή τη συμπεριφορά του αιτούντος ή σε οποιαδήποτε συναφή έγγραφα και, στην περίπτωση ανηλίκων, και στις δηλώσεις των γονέων, των ενηλίκων που είναι υπεύθυνοι για αυτούς ή των επιτρόπων τους. Οι εν λόγω ενδείξεις πρέπει να περιλαμβάνονται στον φάκελο του αιτούντος και να τίθενται στη διάθεση της αποφαινόμενης αρχής. Η **αξιολόγηση** μπορεί να συνεχιστεί μετά την κατάθεση της αίτησης και πρέπει να ολοκληρωθεί **το συντομότερο δυνατόν και οπωσδήποτε εντός 30 ημερών**. Η αξιολόγηση αυτή έχει ως στόχο να εντοπίσει άμεσες ανάγκες, όπως ιατρική περίθαλψη ή ψυχοκοινωνική υποστήριξη, ή κινδύνους εκμετάλλευσης. Εάν υπάρχουν ενδείξεις εμπορίας ανθρώπων, κακοποίησης ή παραμέλησης, οι αρχές πρέπει να παραπέμπουν αμέσως το παιδί στους κατάλληλους μηχανισμούς προστασίας. Επιπλέον, η αξιολόγηση πρέπει να επανεξετάζεται σε περίπτωση μεταβολής των περιστάσεων του αιτούντος ή όταν καθίσταται εμφανής η ανάγκη ειδικών διαδικαστικών εγγυήσεων ⁽¹²⁴⁾.

Εικόνα 4. Σημαντικές προθεσμίες για τα παιδιά στο πλαίσιο της τακτικής διαδικασίας ασύλου

Πηγή: ΕΥΑΑ

Κατά **την κατάθεση αίτησης ασύλου**, τα παιδιά πρέπει να λαμβάνουν ολοκληρωμένη υποστήριξη, ώστε να διασφαλίζεται η **ουσιαστική συμμετοχή τους**. Με την κατάθεση ολοκληρώνεται το στάδιο της πρόσβασης στη διαδικασία ασύλου. Στο στάδιο αυτό δεν θα πρέπει να αναμένεται από τα παιδιά να αφηγηθούν με πληρότητα ή λεπτομέρειες την αίτηση ασύλου που έχουν υποβάλει ούτε θα πρέπει να τους επιβάλλονται κυρώσεις επειδή δεν είναι σε θέση να το πράξουν. Ειδικότερα, τα παιδιά ενδέχεται να μην είναι ακόμη έτοιμα να γνωστοποιήσουν ευαίσθητες ή τραυματικές εμπειρίες. Η συλλογή πληροφοριών κατά το στάδιο της κατάθεσης θα πρέπει, συνεπώς, να περιορίζεται στα στοιχεία που είναι απαραίτητα για την οριστικοποίηση της αίτησης, λαμβάνοντας υπόψη ότι ενδέχεται να παρασχεθούν πρόσθετες λεπτομέρειες σε μεταγενέστερα στάδια της διαδικασίας.

⁽¹²³⁾ Άρθρο 20 παράγραφος 2 του ΚΔΑ.

⁽¹²⁴⁾ Άρθρο 20 παράγραφος 3 του ΚΔΑ.

Η **εξέταση της αίτησης** είναι η επόμενη φάση της διαδικασίας ασύλου. Είναι σημαντικό να **εξατομικευθεί η διάρκεια της διαδικασίας** είτε δίνοντας προτεραιότητα στην αίτηση του παιδιού ⁽¹²⁵⁾ είτε παρατείνοντας την περίοδο ανάπαυσης και ανάρρωσης πριν από τον καθορισμό της ημερομηνίας της συνέντευξης, εάν αυτό είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Οι ατομικές περιστάσεις του παιδιού θα πρέπει να αποτελούν τον καθοριστικό παράγοντα για την απόφαση σχετικά με τη συνέχεια της διαδικασίας.

Ρόλοι και αρμοδιότητες για τη διασφάλιση του ΒΣΠ

Αρμοδιότητες του χειριστή της υπόθεσης

- Να διαθέτει τις **απαραίτητες γνώσεις** σχετικά με τα δικαιώματα και τις ειδικές ανάγκες των παιδιών, καθώς και να ενεργεί κατά τρόπο που σέβεται τις ανάγκες του παιδιού και είναι κατάλληλος για το συγκεκριμένο πλαίσιο ⁽¹²⁶⁾.
- Να διασφαλίζει τις διαδικαστικές εγγυήσεις (π.χ. δικαίωμα παραμονής, διορισμός επιτρόπου, πρόσβαση σε νομικές συμβουλές, νομική εκπροσώπηση, υποδοχή).
- Να διασφαλίζει την παροχή νομικών και διαδικαστικών πληροφοριών στο παιδί, ώστε αυτό να είναι σε θέση να κατανοήσει τη διαδικασία ασύλου.
- Να εξετάζει τη δυνατότητα εντοπισμού και επανένωσης της οικογένειας σύμφωνα με τον κανονισμό για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης (ΚΔΑΜ), κατά περίπτωση.
- Να προσδιορίζει ειδικές διαδικαστικές εγγυήσεις, ανάλογα με τις ανάγκες.
- Να διασφαλίζει ότι ο επίτροπος διατηρεί ενεργή επαφή με το παιδί και του παρέχει υποστήριξη και βοήθεια, μεταξύ άλλων κατά τη διάρκεια της προσωπικής συνέντευξης, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο.

Αρμοδιότητες του επιτρόπου

- Να διασφαλίζει την πρόσβαση του παιδιού σε επαρκείς συνθήκες υποδοχής, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών υποστήριξης.
- Να παρέχει υποστήριξη κατά την προετοιμασία και κατά τη διάρκεια της συνέντευξης, αποσαφηνίζοντας τις ερωτήσεις και φροντίζοντας ώστε το παιδί να αισθάνεται ασφαλές και κατανοητό.
- Να βοηθά στον εντοπισμό της οικογένειας όταν αυτός ευθυγραμμίζεται με το βέλτιστο συμφέρον και την ασφάλεια του παιδιού.
- Να εκπροσωπεί ή να βοηθά το παιδί σε περιπτώσεις επανεξέτασης ή ανάκλησης του καθεστώτος πρόσφυγα ή επικουρικής προστασίας, διασφαλίζοντας τη συνέχεια μεταξύ προγενέστερων και μελλοντικών διαδικασιών και λειτουργώντας παράλληλα ως σταθερό σημείο επαφής για το παιδί.

⁽¹²⁵⁾ Άρθρο 34 παράγραφος 5 στοιχείο β) του ΚΔΑ.

⁽¹²⁶⁾ Άρθρο 22 παράγραφος 3 του ΚΔΑ.

- Να διασφαλίζει τη δικαιοσύνη και τη διαφάνεια, **να υποστηρίζει την παροχή εξηγήσεων κατάλληλων για την ηλικία του παιδιού** σχετικά με τη διαδικασία ασύλου, συμπεριλαμβανομένου του σκοπού της συνέντευξης και του τι πρέπει να αναμένει το παιδί.
- **Να υποστηρίζει το παιδί ώστε να αποκτά πρόσβαση σε νομικές συμβουλές, δωρεάν νομική συνδρομή και νομική εκπροσώπηση, καθώς και καθοδήγηση σχετικά με τις διαδικασίες**, διασφαλίζοντας περαιτέρω την προστασία του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με πρακτικές συμβουλές για τη διεξαγωγή συνέντευξης με παιδιά, βλ. [Παράρτημα Ι – Η προσωπική συνέντευξη για το άσυλο με ένα παιδί](#).

Παραδείγματα – Εφαρμογή του ΒΣΠ κατά την καταχώριση και την κατάθεση

Παράδειγμα 1 – Προστασία δεδομένων και αξιοπρέπεια κατά την καταχώριση

Ένα ασυνόδευτο αγόρι 16 ετών καταθέτει αίτηση ασύλου. Κατά τη διάρκεια της καταχώρισης, οι αρχές παρατηρούν ότι το παιδί έχει αρκετές πανομοιότυπες ουλές στους πήχεις και τις κνήμες και φαίνεται να διστάζει όταν του υποβάλλονται γενικές ερωτήσεις σχετικά με το ταξίδι του και τις τρέχουσες συνθήκες διαβίωσής του.

- Ο **επίτροπος** παρεμβαίνει για να εξηγήσει ότι το παιδί δεν είναι έτοιμο να συζητήσει τραυματικές εμπειρίες σε αυτό το στάδιο.
- Οι **αρχές καταχώρισης** περιορίζουν τις ερωτήσεις, ώστε το παιδί να αισθάνεται ασφαλές, και συλλέγουν μόνο τις πληροφορίες που είναι απολύτως απαραίτητες για την οριστικοποίηση της αίτησης.
- Το **παιδί** διαβεβαιώνεται ότι μπορούν να παρασχεθούν λεπτομερείς εξηγήσεις αργότερα κατά τη διάρκεια της προσωπικής συνέντευξης.
- Η **αρχή υποδοχής / ο χειριστής της υπόθεσης** ειδοποιείται και ενημερώνεται για πιθανή ανάγκη ψυχοκοινωνικής υποστήριξης μετά την κατάθεση της αίτησης.
- Στο αρχείο προστίθενται σημειώσεις, ώστε να διασφαλιστεί η εφαρμογή μιας προσέγγισης που λαμβάνει υπόψη τις τραυματικές εμπειρίες στα επόμενα στάδια.
- Το **παιδί** ενημερώνεται σχετικά με τους λόγους για τους οποίους συλλέγονται έγγραφα, δακτυλικά αποτυπώματα και προσωπικά στοιχεία, καθώς και σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα χρησιμοποιηθούν αυτά.
- Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα καταγράφονται με ασφάλεια και διαβιβάζονται μόνο στις αρμόδιες αρχές. Οι αρχές δίνουν ιδιαίτερη προσοχή σε δυνητικές διατομεακές ευαλωτότητες, σε βλάβες λόγω φύλου, στον γενετήσιο προσανατολισμό, την ταυτότητα φύλου, την έκφραση φύλου και τα χαρακτηριστικά φύλου (SOGIESC), και διασφαλίζουν ότι οι ερωτήσεις και η συλλογή δεδομένων αντιμετωπίζονται με αυξημένη ευαισθησία και εμπιστευτικότητα.

- Ο **επίτροπος** διασφαλίζει ότι το παιδί κατανοεί το δικαίωμά του στην ιδιωτική ζωή και την αξιοπρέπεια, καθώς και τα δικαιώματά του βάσει των κανόνων προστασίας δεδομένων.

Εφαρμογή του ΒΣΠ: σεβασμός της αξιοπρέπειας και της ιδιωτικής ζωής του παιδιού, με παράλληλη διασφάλιση νόμιμης και αναλογικής συλλογής δεδομένων.

Παράδειγμα 2 – Περίοδος ανάπαυσης και ανάρρωσης πριν από την προσωπική συνέντευξη

Ένα ασυνόδευτο αγόρι 17 ετών καταθέτει την αίτηση ασύλου λίγο μετά την άφιξή του, αλλά παρουσιάζει ενδείξεις ακραίας κόπωσης μετά από ένα μακρύ και επικίνδυνο ταξίδι.

- Κατά την κατάθεση της αίτησης, το **παιδί και ο επίτροπος** ενημερώνουν τις αρχές ότι το παιδί δεν έχει κοιμηθεί καλά για αρκετές ημέρες.
- Η **αρχή υποδοχής / ο χειριστής της υπόθεσης** ενημερώνεται και δίνει προτεραιότητα στη συνάντηση με το παιδί για να αξιολογήσει τις ανάγκες του και να προσδιορίσει την κατάλληλη υποστήριξη και παρακολούθηση.
- Η κατάθεση της αίτησης **ολοκληρώνεται**, προκειμένου να διασφαλιστεί η πρόσβαση στα δικαιώματα και τις συνθήκες υποδοχής.
- Ο **χειριστής της υπόθεσης** ενημερώνεται και, με βάση τα πορίσματα του αξιολογητή ευαλωτότητας, αποφασίζει ότι ο άμεσος προγραμματισμός της προσωπικής συνέντευξης θα επηρέαζε αρνητικά την ικανότητα του παιδιού να συμμετάσχει. Παραχωρείται μια περίοδος **ανάπαυσης και ανάρρωσης** πριν από τον καθορισμό της ημερομηνίας της συνέντευξης.
- Το **παιδί ενημερώνεται**, με τρόπο κατάλληλο για την ηλικία του, σχετικά με τα επόμενα βήματα και το αναμενόμενο χρονοδιάγραμμα.

Εφαρμογή του ΒΣΠ: διασφάλιση ότι το παιδί μπορεί να συμμετέχει ουσιαστικά στη διαδικασία ασύλου και ότι η εξέταση της αίτησης είναι δίκαιη και λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες του παιδιού.

Παράδειγμα 3 – Εγγυήσεις σε περίπτωση κινδύνου εξαφάνισης μετά την κατάθεση της αίτησης

Ένα ασυνόδευτο αγόρι 15 ετών καταθέτει αίτηση ασύλου, αλλά αναφέρει ότι γνωστοί του τον προτρέπουν να εγκαταλείψει το κέντρο υποδοχής.

- Οι **αρχές που είναι αρμόδιες για την κατάθεση** καταγράφουν τον κίνδυνο εξαφάνισης του παιδιού.
- Οι **υπηρεσίες προστασίας του παιδιού, οι αρχές υποδοχής, ο χειριστής της υπόθεσης** και ο **επίτροπος** ειδοποιούνται αμέσως.
- Οι **ρυθμίσεις υποδοχής** προσαρμόζονται ώστε να παρέχουν στενότερη επίβλεψη και υποστήριξη.
- Το παιδί ενημερώνεται σχετικά με τους **κινδύνους και τις συνέπειες της εγκατάλειψης του κέντρου / του συστήματος**, καθώς και σχετικά με τα διαθέσιμα μέτρα προστασίας.

- Εφαρμόζονται **μέτρα παρακολούθησης** για την παρακολούθηση της κατάστασης του παιδιού.

Εφαρμογή του ΒΣΠ: αποτροπή της εξαφάνισης και προστασία του παιδιού από ενδεχόμενη εκμετάλλευση ή βλάβη μετά την κατάθεση της αίτησης.

Σχετικές δημοσιεύσεις του EUAA

- *Practical guide on the registration and lodging of applications for international protection*, Δεκέμβριος 2025, <https://www.euaa.europa.eu/publications/practical-guide-registration-lodging>.
- *Practical Guide on the Asylum Border Procedure* Μάρτιος 2026, <https://www.euaa.europa.eu/publications/practical-guide-asylum-border-procedure>.
- *Πρακτικός οδηγός σχετικά με τον υπολογισμό της ηλικίας*, Νοέμβριος 2025, <https://www.euaa.europa.eu/publications/practical-guide-age-assessment-0>.
- *Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με εναλλακτικές της κράτησης λύσεις*, Δεκέμβριος 2024, <https://www.euaa.europa.eu/publications/guidelines-alternatives-detention>.
- *Practical Guide on the Accelerated Examination Procedure*, 2026, <https://www.euaa.europa.eu/publications/practical-guide-accelerated-examination-procedure>.
- EUAA-Frontex, *Toolkit on Access to the asylum procedure*, Μάρτιος 2026, <https://www.euaa.europa.eu/practical-tools-first-contact-officials-access-asylum-procedure>.

Σχετικά εργαλεία του EUAA

- **Εργαλείο IPSN**: μια διαδραστική διαδικτυακή λύση που επιτρέπει στον χρήστη να εντοπίζει δυνητικές ειδικές ανάγκες στο πλαίσιο της διαδικασίας ασύλου και της υποδοχής.
- **Εργαλείο SNVA**: ένα εργαλείο για την υποστήριξη των αρχών των κρατών μελών κατά την αξιολόγηση των ειδικών αναγκών ατόμων που βρίσκονται σε κατάσταση ευαλωτότητας.

Πρόσθετες πηγές σχετικά με την επιτροπεία

- EGN, *Standards for Guardianship Translated*, 2021, <https://www.egnetwork.eu/news-item/egn-standards-for-guardianship-translated/>.
- FRA, *Συστήματα επιτροπείας για παιδιά που στερούνται τη γονική φροντίδα στην Ευρωπαϊκή Ένωση — Σύνοψη*, 2018, <https://fra.europa.eu/en/publication/2018/guardianship-systems-children-deprived-parental-care-european-union-summary>.
- FRA, *Επιτροπεία για παιδιά τα οποία στερούνται τη γονική φροντίδα*, 2014, <https://fra.europa.eu/en/publication/2014/guardianship-children-deprived-parental-care>.

- FRA, *Επιτροπεία για ασυνόδευτα παιδιά — Εγχειρίδιο για εκπαιδευτές επιτρόπων*, 2023, <https://fra.europa.eu/en/publication/2023/guardianship-unaccompanied-children-trainers-manual>.

4.1.3. Η προσωπική συνέντευξη και η εξέταση της αίτησης

Μόλις οριστικοποιηθεί η κατάθεση της αίτησης διεθνούς προστασίας, οι αρχές προχωρούν στην εξέταση της αίτησης. Στόχος αυτής της φάσης είναι να διαπιστωθεί εάν ο αιτών πληροί τις προϋποθέσεις για χορήγηση διεθνούς προστασίας, είτε στη μορφή καθεστώτος πρόσφυγα είτε στη μορφή επικουρικής προστασίας. Σύμφωνα με τον ΚΔΑ, η εξέταση πρέπει να ολοκληρώνεται το συντομότερο δυνατό, συνήθως εντός έξι μηνών από την κατάθεση της αίτησης ή τη μεταφορά του αιτούντος στο αρμόδιο κράτος μέλος ⁽¹²⁷⁾. Η φάση της εξέτασης περιλαμβάνει βασικά βήματα, όπως οι προσωπικές συνεντεύξεις, η λήψη αποφάσεων και η κοινοποίηση.

Για τα παιδιά, αυτό το στάδιο πρέπει να περιλαμβάνει διεξοδική εξέταση των ατομικών τους περιστάσεων. Η διαδικασία αυτή θα πρέπει να διεξάγεται με τρόπο που λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες του παιδιού και είναι κατάλληλος για την ηλικία του, προκειμένου να συγκεντρωθούν πληροφορίες σχετικά με τις **ανάγκες προστασίας του παιδιού**.

Για τις προσωπικές συνεντεύξεις πρέπει να διατίθεται **διερμηνέας**, ώστε να διασφαλίζεται σαφής και ακριβής επικοινωνία μεταξύ του αιτούντος και του υπευθύνου της συνέντευξης.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να δίνουν προτεραιότητα σε **διερμηνείς ή/και διαπολιτισμικούς μεσολαβητές που έχουν λάβει εξειδικευμένη κατάρτιση**, μεταξύ άλλων όσον αφορά τη συνεργασία με παιδιά καθώς και τις διαδικασίες, τις έννοιες και την ορολογία της διεθνούς προστασίας ⁽¹²⁸⁾. Η επικοινωνία θα πρέπει να πραγματοποιείται στη γλώσσα που προτιμά το παιδί, ενώ πρέπει να διασφαλίζεται η ουσιαστική συμμετοχή του παιδιού με την υποστήριξη του επιτρόπου ⁽¹²⁹⁾.

Το παιδί έχει δικαίωμα να **εκφράζει τις απόψεις και τις γνώμες του**, είτε αυτοπροσώπως είτε μέσω επιτρόπου του. Οι συνεντεύξεις με το παιδί θα πρέπει να διεξάγονται πάντα σε ασφαλές, εμπιστευτικό, άνετο και φιλικό προς το παιδί περιβάλλον, κατάλληλο για την οικοδόμηση εμπιστοσύνης με το παιδί. Οι απόψεις που εκφράζει το παιδί πρέπει να λαμβάνονται δεόντως υπόψη και να τους αποδίδεται η κατάλληλη βαρύτητα, ανάλογα με την ηλικία, την ωριμότητα και τις ατομικές περιστάσεις του παιδιού.

Στο παιδί θα πρέπει να δίνεται η ευκαιρία να **πραγματοποιήσει προσωπική συνέντευξη**, εκτός εάν αυτό δεν συνάδει με το βέλτιστο συμφέρον του. Στην τελευταία περίπτωση, η αποφαινόμενη αρχή θα πρέπει να αιτιολογήσει την απόφασή της ⁽¹³⁰⁾. Κατά τη διάρκεια της

⁽¹²⁷⁾ Άρθρο 35 παράγραφος 4 του ΚΔΑ.

⁽¹²⁸⁾ Άρθρο 13 παράγραφος 5 του ΚΔΑ σε συνδυασμό με το άρθρο 8 παράγραφος 4 στοιχείο ιγ) του ιδρυτικού κανονισμού του ΕΥΑΑ: Κανονισμός (ΕΕ) 2021/2303, <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2303/oj>.

⁽¹²⁹⁾ Άρθρο 13 παράγραφος 5 του ΚΔΑ.

⁽¹³⁰⁾ Άρθρο 22 παράγραφος 3 του ΚΔΑ.

συνέντευξης ενός παιδιού, θα πρέπει να είναι παρών ο ενήλικας που είναι υπεύθυνος για αυτό ή ο επίτροπός του, καθώς και ο νομικός σύμβουλός του, εφόσον υπάρχει.

Για συνοδευόμενα παιδιά, η διεξαγωγή προσωπικής συνέντευξης χωρίς την παρουσία του ενήλικα που είναι υπεύθυνος για αυτά θα πρέπει να πραγματοποιείται μόνο όταν αυτό κρίνεται ότι είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, για βάσιμους λόγους. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η αποφαινόμενη αρχή πρέπει να εξασφαλίσει τη συνδρομή προσώπου που διαθέτει τις απαραίτητες δεξιότητες και την απαραίτητη εμπειρογνώσια⁽¹³¹⁾.

Η συνέντευξη για το άσυλο αποτελεί **κρίσιμο βήμα** για την αξιολόγηση της αίτησης διεθνούς προστασίας ενός παιδιού. **Οι διαδικαστικές εγγυήσεις**⁽¹³²⁾ που ισχύουν στη συνέντευξη για το άσυλο περιλαμβάνουν την παροχή ενός υποστηρικτικού περιβάλλοντος συνέντευξης κατάλληλου για τα παιδιά, ώστε να διασφαλίζεται ότι τα παιδιά μπορούν να εκφραστούν ελεύθερα και να επικοινωνήσουν σε μια γλώσσα με την οποία αισθάνονται άνετα και στην οποία μπορούν να γίνουν ορθά κατανοητά. Πράγματι, στο πλαίσιο των διαδικαστικών εγγυήσεων που ισχύουν στη συνέντευξη για το άσυλο, θα πρέπει να εφαρμόζονται τεχνικές συνέντευξης φιλικές προς το παιδί. Πριν ξεκινήσει επίσημα η συνέντευξη, οι υπεύθυνοι της συνέντευξης θα πρέπει να δημιουργήσουν μια φιλόξενη και υποστηρικτική ατμόσφαιρα, για παράδειγμα θέτοντας απλές εισαγωγικές ερωτήσεις, όπως αν το παιδί χρειάζεται νερό, πώς αισθάνεται ή αν έχει ερωτήσεις πριν ξεκινήσει η συνέντευξη. Αυτό συμβάλλει στη δημιουργία εμπιστοσύνης και μιας βασικής οικειότητας.

Δεδομένου ότι τα μικρότερα παιδιά ενδέχεται να μη διαθέτουν το λεξιλόγιο ή τις γνωστικές ικανότητες για να εκφράσουν τους φόβους και τις εμπειρίες τους με τον ίδιο τρόπο όπως οι ενήλικες, οι συνεντεύξεις θα πρέπει να διεξάγονται με σαφή, απλοποιημένη και κατάλληλη για το παιδί γλώσσα. Το επίπεδο ωριμότητας ενός παιδιού επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίο επεξεργάζεται πληροφορίες και διατυπώνει τις σκέψεις του· ως εκ τούτου, οι υπεύθυνοι της συνέντευξης πρέπει να προσαρμόζουν τις ερωτήσεις τους, ώστε να διασφαλίζουν ότι το παιδί κατανοεί τον σκοπό της συνέντευξης και αισθάνεται άνετα να απαντά.

Όπου είναι δυνατό, θα πρέπει να χρησιμοποιούνται **ερωτήσεις ανοιχτού τύπου**, οι οποίες επιτρέπουν στο παιδί να περιγράψει τις εμπειρίες του με δικά του λόγια, ενώ διευκρινίσεις θα ζητούνται μόνο όπου είναι απαραίτητο.

Κατά τη διάρκεια της συνέντευξης, θα πρέπει να δίνεται προσοχή σε τυχόν ευαλωτότητες που ενδέχεται να δυσκολεύουν το παιδί να μιλήσει για ό,τι του συνέβη ή για ό,τι φοβόταν ότι θα μπορούσε να συμβεί, πάντα με γνώμονα το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Το παιδί ενδέχεται επίσης να αντιμετωπίζει ειδικές δυσκολίες όσον αφορά τη γνωστοποίηση ευαίσθητων πληροφοριών, παρ' ότι έχει προετοιμαστεί για τη συνέντευξη και έχει ενημερωθεί για τα δικαιώματά του. Ως εκ τούτου, οι υπάλληλοι θα πρέπει να βρίσκονται σε διαρκή επαγρύπνηση όσον αφορά τυχόν ενδείξεις σχετικά με τους λόγους χορήγησης ασύλου και να τις εξετάζουν περαιτέρω κατά τη διάρκεια της συνέντευξης. Πρέπει να

⁽¹³¹⁾ Άρθρο 22 παράγραφος 4 του ΚΔΑ.

⁽¹³²⁾ Άρθρα 22 και 23 του ΚΔΑ.

δοθεί στο παιδί **η δυνατότητα να επιβεβαιώσει** τις πληροφορίες που συλλέχθηκαν κατά τη διαδικασία ασύλου, και αυτό πρέπει να καταγραφεί στον φάκελό του ⁽¹³³⁾.

Η λήψη αποφάσεων πρέπει να βασίζεται στην αξιολόγηση όλων των διαθέσιμων συναφών αποδεικτικών στοιχείων και **να διέπεται από την αρχή του ΒΣΠ**. Οι αποφάσεις θα πρέπει να κοινοποιούνται με σαφήνεια και με τρόπο κατανοητό για το παιδί.

Η απόφαση πρέπει να κοινοποιείται γραπτώς στον αιτούντα το συντομότερο δυνατό, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία. Δεδομένου ότι η κοινοποίηση ενδέχεται να μην πραγματοποιείται πάντα παρουσία του επιτρόπου ή του νόμιμου εκπροσώπου, οι επίτροποι και οι νόμιμοι εκπρόσωποι θα πρέπει να ενημερώνονται χωρίς καθυστέρηση, ώστε να μπορούν να εξηγήσουν στο παιδί το περιεχόμενο και τις συνέπειες της απόφασης με τρόπο κατάλληλο για την ηλικία του και φιλικό προς το παιδί, καθώς και να του παράσχουν την απαραίτητη υποστήριξη. **Οι λόγοι** της απόφασης πρέπει επίσης να επεξηγούνται γραπτώς, ώστε να διασφαλίζεται ότι το παιδί μπορεί να κατανοήσει τον τρόπο με τον οποίο και τους λόγους για τους οποίους ελήφθη η απόφαση.

Εφαρμογή διαδικασιών παραδεκτού με σεβασμό προς το παιδί, πρώτη χώρα ασύλου, ασφαλής τρίτη χώρα και εναλλακτική δυνατότητα εγχώριας προστασίας

Σύμφωνα με τον ΚΔΑ, οι έννοιες της «πρώτης χώρας ασύλου» και της «ασφαλούς τρίτης χώρας» επιτρέπουν στα κράτη μέλη να εξετάζουν το **παραδεκτό** μιας αίτησης διεθνούς προστασίας και ενδεχομένως να ανακατευθύνουν τον αιτούντα σε τρίτη χώρα, εφόσον πληρούνται συγκεκριμένες νομικές προϋποθέσεις.

Η έννοια της πρώτης χώρας ασύλου εφαρμόζεται όταν ένας αιτών άσυλο έχει ήδη λάβει προστασία σε άλλη χώρα ή απολαμβάνει με άλλο τρόπο επαρκή προστασία εκεί, και μπορεί να γίνει ξανά δεκτός εκεί χωρίς να διατρέχει κίνδυνο δίωξης, *επαναπροώθησης* ή σοβαρής βλάβης ⁽¹³⁴⁾.

Η έννοια της ασφαλούς τρίτης χώρας ⁽¹³⁵⁾ εφαρμόζεται όταν ένας αιτών άσυλο θα μπορούσε να παραμείνει ή να επιστρέψει με ασφάλεια σε τρίτη χώρα που εξασφαλίζει τη συμμόρφωση με τα διεθνή πρότυπα προστασίας των προσφύγων, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε δίκαιες διαδικασίες ασύλου και αποτελεσματική προστασία.

Όσον αφορά τα ασυνόδευτα παιδιά, οι έννοιες αυτές μπορούν να εφαρμοστούν μόνο εφόσον συνάδουν με το βέλτιστο συμφέρον τους και η χώρα υποδοχής παρέχει εγγυήσεις για την παροχή αποτελεσματικής προστασίας και φροντίδας. Αυτό σημαίνει εγγύηση ασφάλειας, άδεια παραμονής στην επικράτεια, πρόσβαση σε μέσα διαβίωσης για τη διατήρηση επαρκούς βιοτικού επιπέδου, πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη και την εκπαίδευση, και αποτελεσματική προστασία έως ότου βρεθεί βιώσιμη λύση ⁽¹³⁶⁾. Σε περίπτωση λήψης μιας τέτοιας απόφασης, οι αρχές πρέπει να διενεργήσουν ενδελεχή ΕΒΣ πριν από την υλοποίηση της μεταφοράς, καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι αυτή

⁽¹³³⁾ Εάν το παιδί αρνηθεί, καταγράφεται σχετική σημείωση, άρθρο 8 παράγραφος 2 του ΚΔΑ.

⁽¹³⁴⁾ Άρθρο 58 του ΚΔΑ.

⁽¹³⁵⁾ Άρθρο 59 του ΚΔΑ.

⁽¹³⁶⁾ Άρθρο 58 παράγραφος 3 και άρθρο 59 παράγραφος 6 του ΚΔΑ.

πράγματι δεν θα επηρεάσει αρνητικά την ευημερία του παιδιού, και να διασφαλίσουν το βέλτιστο συμφέρον του. Το ΒΣΠ θα πρέπει πάντα να κατευθύνει την απόφαση.

Εφαρμοσιμότητα της εναλλακτικής δυνατότητας εγχώριας προστασίας

Κατά την αξιολόγηση της εφαρμοσιμότητας της εναλλακτικής δυνατότητας εγχώριας προστασίας ⁽¹³⁷⁾, πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στο **ΒΣΠ**, ιδίως σε περιπτώσεις όπου εμπλέκονται ασυνόδευτα παιδιά. Σύμφωνα με τον ΚΔΑ, εκτός από την τακτική αξιολόγηση για την εναλλακτική δυνατότητα εγχώριας προστασίας, αυτό συνεπάγεται μια πρόσθετη, ολοκληρωμένη αξιολόγηση του κατά πόσον είναι διαθέσιμες βιώσιμες και κατάλληλες ρυθμίσεις φροντίδας και φύλαξης στην προτεινόμενη περιοχή μετεγκατάστασης. Πέρα από την ασφάλεια και το νομικό παραδεκτό, η αξιολόγηση πρέπει να λαμβάνει υπόψη την ηλικία, την ωριμότητα και την ευημερία του παιδιού, την πρόσβασή του σε βασικές υπηρεσίες όπως η υγειονομική περίθαλψη και η εκπαίδευση, καθώς και ένα βιοτικό επίπεδο επαρκές για την ανάπτυξή του.

Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού πρέπει να αποτελεί πρωταρχικό μέλημα όταν διαπιστώνεται αν μια εναλλακτική δυνατότητα εγχώριας προστασίας εντός της χώρας καταγωγής είναι μια βιώσιμη και νόμιμη επιλογή για το παιδί.

Κοινοποίηση των αποφάσεων με σεβασμό προς το παιδί και δυνατότητα προσφυγής

Όταν **μια απόφαση κοινοποιείται σε ένα παιδί**, είναι σημαντικό:

- να διασφαλίζεται η **παρουσία επιτρόπου** ή έμπιστου ενήλικα·
- να παρέχεται πρόσβαση σε δωρεάν νομική συνδρομή και νομική εκπροσώπηση, ώστε να διασφαλίζεται η πραγματική προσφυγή·
- να παρέχεται πρόσβαση σε **ψυχοκοινωνική υποστήριξη** ⁽¹³⁸⁾ και **νομικές συμβουλές**, προκειμένου να εξηγηθεί το περιεχόμενο της απόφασης, οι επιπτώσεις της και τα διαθέσιμα επόμενα βήματα (όπως η προσφυγή, αλλά και πληροφορίες σχετικά με την επιστροφή και τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να παρασχεθεί υποστήριξη σε αμφότερα τα στάδια)·
- να παρέχεται **εξατομικευμένη υποστήριξη, φιλική προς το παιδί και κατάλληλη για την ηλικία του**, με ιδιαίτερη προσοχή στη συναισθηματική ευημερία του παιδιού και στις μεταβαλλόμενες ανάγκες του καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας προσφυγής.

Η διαδικασία προσφυγής θα πρέπει να διεξάγεται λαμβάνοντας υπόψη το ΒΣΠ ως πρωταρχικό μέλημα, εξασφαλίζοντας την έγκαιρη πρόσβαση σε δωρεάν νομικές

⁽¹³⁷⁾ Άρθρο 8 της ΟΑΥ.

⁽¹³⁸⁾ Συνιστάται επίσης η παροχή ψυχοκοινωνικής υποστήριξης μετά τη χορήγηση διεθνούς προστασίας. Η απόκτηση νόμιμου καθεστώτος μπορεί να συνοδεύεται από έντονα συναισθήματα, ακόμη και όταν λαμβάνεται θετική απόφαση. Το παιδί ενδέχεται να συνειδητοποιήσει ότι διαθέτει πλέον προστασία, αλλά ίσως να μην καταφέρει να επιστρέψει στη χώρα του προς το παρόν.

συμβουλές και νομική συνδρομή, καθώς και τη δυνατότητα των παιδιών να προσκομίσουν νέα αποδεικτικά στοιχεία προς υποστήριξη της υπόθεσής τους ⁽¹³⁹⁾.

Παραδείγματα – Εφαρμογή του ΒΣΠ κατά τη συνέντευξη ασύλου

Παράδειγμα 1 – Ασυνέπειες που συνδέονται με τραυματική εμπειρία

Ένα ασυνόδετο αγόρι 17 ετών δίνει κατά τη διάρκεια της συνέντευξης μια περιγραφή που διαφέρει σε ορισμένες λεπτομέρειες από τις πληροφορίες που είχαν καταγραφεί νωρίτερα.

- Ο **χειριστής της υπόθεσης** διαπιστώνει ότι οι ασυνέπειες σχετίζονται με τις ημερομηνίες και την αλληλουχία τραυματικών γεγονότων.
- Το **παιδί** δεν αντιμετωπίζεται με κατηγορητικό τρόπο.
- Ο **επίτροπος** εξηγεί ότι το παιδί έχει βιώσει παρατεταμένο άγχος και τραύμα.
- Κατά την αξιολόγηση της αξιοπιστίας, η **αποφαινώμενη αρχή** λαμβάνει υπόψη την ηλικία του παιδιού, την ωριμότητά του και τα κενά μνήμης που σχετίζονται με τραυματικά γεγονότα.
- Η εξέταση επικεντρώνεται στα βασικά στοιχεία του αιτήματος προστασίας.

Εφαρμογή του ΒΣΠ: αποτροπή άδικων αξιολογήσεων της αξιοπιστίας και διασφάλιση της αξιολόγησης των αποδεικτικών στοιχείων με σεβασμό προς τις ανάγκες του παιδιού.

Παράδειγμα 2 – Συνέντευξη που διεξάγεται παρουσία ενός έμπιστου φίλου ή ενός έμπιστου τρίτου, κατόπιν αιτήματος του παιδιού

Ένα ασυνόδετο παιδί 16 ετών ζητά να παρίσταται στην προσωπική συνέντευξη ασύλου ένας στενός φίλος του, ο οποίος έφτασε με την ίδια ομάδα και διαμένει στο ίδιο κέντρο υποδοχής, ώστε να αισθάνεται πιο ασφαλής και λιγότερο αγχωμένος.

- Ο **χειριστής της υπόθεσης και ο επίτροπος** αξιολογούν το αίτημα και αποφασίζουν ότι η παρουσία του φίλου υποστηρίζει τη συναισθηματική ευημερία του παιδιού και δεν υπονομεύει την εμπιστευτικότητα ή την ακεραιότητα της συνέντευξης. Λαμβάνονται επίσης υπόψη οι κίνδυνοι ασφάλειας.
- Το **παιδί** ενημερώνεται ότι ο φίλος μπορεί να παρευρεθεί για υποστήριξη, αλλά δεν θα απαντήσει σε ερωτήσεις εκ μέρους του παιδιού.
- Η **συγκατάθεση** καταγράφεται στον φάκελο και οι ρόλοι όλων των παριστάμενων προσώπων εξηγούνται με σαφήνεια στο παιδί πριν από την έναρξη της συνέντευξης.
- Η συνέντευξη διεξάγεται σε περιβάλλον φιλικό προς το παιδί, με παρουσία του επιτρόπου και προσφορά διαλειμμάτων, κατά περίπτωση.
- Ο **χειριστής της υπόθεσης** εξακολουθεί να παρακολουθεί την άνεση του παιδιού και διακόπτει τη συνέντευξη εάν προκύψουν ενδείξεις δυσφορίας.

⁽¹³⁹⁾ Άρθρο 17 του ΚΔΑ.

Εφαρμογή του ΒΣΠ: σεβασμός των απόψεων που εκφράζει το παιδί και υποστήριξη της συναισθηματικής του ασφάλειας κατά τη διάρκεια της συνέντευξης, με παράλληλη διασφάλιση του δίκαιου χαρακτήρα και της ακεραιότητας της διαδικασίας ασύλου. Η πρακτική αυτή δεν απαιτείται βάσει του ΚΔΑ, αλλά μπορεί να εφαρμοστεί κατά περίπτωση, κατά τη διακριτική ευχέρεια της αρχής, όταν αυτό εξυπηρετεί το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Το ίδιο ισχύει για έμπιστο τρίτο μέρος, για παράδειγμα έναν υπάλληλο υποδοχής, έναν χειριστή υπόθεσης, έναν κοινωνικό λειτουργό ή έναν εκπρόσωπο μη κυβερνητικής οργάνωσης.

4.1.4. Προσφυγή κατά αρνητικής απόφασης

Δεδομένου του ενδεχομένως σημαντικού συναισθηματικού αντίκτυπου που μπορεί να έχει μια απορριπτική απόφαση σε ένα παιδί, πέρα από τις διαδικαστικές πτυχές που συνδέονται με το **δικαίωμα προσφυγής**, συνιστάται η ύπαρξη κατάλληλων συστημάτων υποστήριξης που θα βοηθήσουν το παιδί να κατανοήσει και να αντιμετωπίσει την αρνητική απόφαση. Ένα παιδί αιτούν, όπως και οι ενήλικες, έχει το δικαίωμα προσφυγής κατά μιας απόφασης που του χορηγεί επικουρική προστασία (δεδομένου ότι αυτό συνιστά απόρριψη της αναγνώρισης του καθεστώτος του πρόσφυγα) και κατά οποιασδήποτε αρνητικής απόφασης ή απόφασης επιστροφής που εκδίδεται σε πρώτο βαθμό ⁽¹⁴⁰⁾, συμπεριλαμβανομένων:

- **απορριπτικών αποφάσεων**, στις οποίες η αποφαινόμενη αρχή δεν διαπιστώνει ουσιαστικούς λόγους στην αφήγηση του παιδιού για τη χορήγηση του καθεστώτος πρόσφυγα ή της επικουρικής προστασίας·
- **αποφάσεων αποκλεισμού**, οι οποίες εκδίδονται εάν οι αρχές καταλήξουν στο συμπέρασμα ότι ένα παιδί, το οποίο έχει συμπληρώσει την ελάχιστη ηλικία ποινικής ευθύνης, έχει διαπράξει πράξεις όπως εγκλήματα πολέμου ή σοβαρά μη πολιτικά εγκλήματα ⁽¹⁴¹⁾ εκτός της χώρας ασύλου, ή ότι αποτελεί κίνδυνο για την κοινότητα ή την εθνική ασφάλεια στην περίπτωση της επικουρικής προστασίας·
- **αποφάσεων απαραδέκτου**, όταν οι αιτήσεις θεωρούνται απαράδεκτες σύμφωνα με τα ειδικά κριτήρια που ορίζονται στον ΚΔΑ ⁽¹⁴²⁾.

Η **πραγματική προσφυγή** πρέπει να παρέχεται με τη μορφή προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου. Οι προσφυγές πρέπει να υποβάλλονται εντός εύλογων προθεσμιών, όπως ορίζονται από την εθνική νομοθεσία, και η απόφαση πρέπει να περιλαμβάνει σαφείς, γραπτές οδηγίες σχετικά με τον τρόπο έναρξης της διαδικασίας προσφυγής. Οι προσφυγές πρέπει να επιτρέπουν τη συνολική επανεξέταση τόσο των πραγματικών περιστατικών όσο και των νομικών ζητημάτων, συμπεριλαμβανομένης της ανάγκης του αιτούντος για διεθνή προστασία.

Ο γενικός κανόνας στη **διαδικασία ασύλου στα σύνορα** είναι ότι οι **αρνητικές αποφάσεις** σχετικά με τις αιτήσεις ασύλου **δεν έχουν αυτομάτως ανασταλτικό αποτέλεσμα**. Αυτό

⁽¹⁴⁰⁾ Άρθρο 67 του ΚΔΑ.

⁽¹⁴¹⁾ Άρθρα 12 και 17 του ΚΑΑ.

⁽¹⁴²⁾ Άρθρο 38 του ΚΔΑ.

σημαίνει ότι, στις περισσότερες περιπτώσεις, ένας αιτών μπορεί να απομακρυνθεί ή να μεταφερθεί από το κράτος μέλος ακόμη και ενώ η διαδικασία προσφυγής βρίσκεται σε εξέλιξη, εκτός εάν ζητήσει ρητά την αναστολή της απομάκρυνσης ή της μεταφοράς στο πλαίσιο της προσφυγής.

Οι εγγυήσεις που περιγράφονται στον ΚΔΑ απαιτούν ότι, για να είναι πραγματική η προσφυγή, ο αιτών έχει πρόσβαση σε λεπτομερή αρχεία των προσωπικών συνεντεύξεων και των γραπτών αποφάσεων επί της χορήγησης ασύλου. Οι αρμόδιοι για τη λήψη αποφάσεων θα πρέπει να βασίζονται σε διεξοδική αξιολόγηση των δηλώσεων του (ανήλικου) αιτούντος, των δικαιολογητικών εγγράφων, των πληροφοριών σχετικά με τη χώρα καταγωγής και τυχόν διαθέσιμων εκθέσεων εμπειρογνομόνων.

Διαδικασίες προσφυγής στο πλαίσιο των συνόρων

Ασυνόδευτο παιδί στη διαδικασία στα σύνορα

Στις **εξαιρετικές περιπτώσεις** όπου ασυνόδευτα παιδιά ενδέχεται να υποβληθούν στη διαδικασία στα σύνορα, **εξαιρούνται** από τον γενικό κανόνα σχετικά με τη μη αυτόματη ανασταλτική ισχύ των αρνητικών αποφάσεων. Ως εκ τούτου, αρνητική απόφαση επί της αίτησής τους **έχει αυτομάτως ανασταλτική ισχύ**, υπό την έννοια ότι η απομάκρυνση ή η μεταφορά δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί έως ότου ληφθεί απόφαση επί της προσφυγής⁽¹⁴³⁾.

Αυτό διασφαλίζει ότι **ένα παιδί δεν μπορεί να απομακρυνθεί ή να μεταφερθεί** από το κράτος μέλος έως ότου ολοκληρωθεί η διαδικασία προσφυγής, παρέχοντας ουσιαστική εγγύηση για την προστασία των δικαιωμάτων του και τη διασφάλιση ότι κάθε απόφαση ευθυγραμμίζεται με το βέλτιστο συμφέρον του.

Εκδίκαση προσφυγής

Η εκδίκαση προσφυγών πρέπει να σέβεται τις ανάγκες του παιδιού και να δίνει προτεραιότητα στο δικαίωμα ακρόασης του παιδιού. Τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν ότι διατίθεται, κατόπιν αιτήματος, δωρεάν νομική συνδρομή και εκπροσώπηση κατά τη διάρκεια της διαδικασίας προσφυγής, όπως περιγράφεται στον ΚΔΑ. Επιπλέον, η απόφαση επί της προσφυγής πρέπει να κοινοποιείται στο παιδί με τρόπο φιλικό προς αυτό, με τη συμμετοχή του επιτρόπου ή του νόμιμου εκπροσώπου του. Η **κοινοποίηση της απόφασης επί της προσφυγής** πρέπει να πραγματοποιείται σε γλώσσα την οποία το παιδί κατανοεί ή ευλόγως αναμένεται να κατανοεί.

Ειδικές εγγυήσεις για τα παιδιά κατά το στάδιο της προσφυγής

Τα άτομα που παρέχουν νομική υποστήριξη στο παιδί, σε συντονισμό με τον επίτροπο, θα πρέπει να διασφαλίζουν τα ακόλουθα.

⁽¹⁴³⁾ Άρθρο 68 παράγραφος 3 στοιχείο α) σημείο ii) και άρθρο 68 παράγραφος 3 στοιχεία α) και β) του ΚΔΑ.

- Αξιολογείται τυχόν **κίνδυνος απομάκρυνσης** όσο εκκρεμεί η προσφυγή, συμπεριλαμβανομένου του κατά πόσον η προσφυγή έχει αυτόματη ανασταλτική ισχύ.
- Όπου εντοπίζονται κίνδυνοι, έχουν θεσπιστεί κατάλληλες εγγυήσεις, συμπεριλαμβανομένης της αίτησης για μέτρα προσωρινής προστασίας ή της **αναστολής της απομάκρυνσης**, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο.
- Το παιδί έχει λάβει **φιλικές προς αυτό πληροφορίες** με τρόπο κατάλληλο για την ηλικία, την ωριμότητα και το επίπεδο κατανόησής του.
- Το παιδί είχε την ευκαιρία να **συμβουλευτεί έναν πάροχο νομικών συμβουλών**, καθώς και τον επίτροπο και τον νόμιμο εκπρόσωπό / νομικό σύμβουλό του.
- Το παιδί έχει ενημερωθεί δεόντως για την αρνητική απόφαση, τους λόγους που οδήγησαν σε αυτήν, καθώς και για τα **ένδικο μέσα και τις διαθέσιμες επιλογές**, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων προστασίας, κατά περίπτωση.
- Το παιδί έχει πρόσβαση σε **ψυχοκοινωνική υποστήριξη** καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας προσφυγής.
- Τυχόν νέες ευαλωτότητες ή ειδικές ανάγκες που εντοπίζονται κατά το στάδιο των προσφυγών καταγράφονται και αντιμετωπίζονται, συμπεριλαμβανομένης της **επικαιροποίησης του εντύπου ΕΒΣ και του φακέλου της υπόθεσης**, και λαμβάνονται μέτρα παρακολούθησης για την ανάλογη προσαρμογή της διαδικασίας προσφυγής.
- Σε περίπτωση απόρριψης της προσφυγής, εξετάζονται **εναλλακτικές νομικές οδοί** (όπως άδειες διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους ή επιλογές επανεγκατάστασης).
- Σε περίπτωση που η προσφυγή γίνει δεκτή, το παιδί παραπέμπεται σε **κατάλληλο προσδιορισμό βέλτιστου συμφέροντος**, καθώς και σε πιο μακροπρόθεσμη υποστήριξη όσον αφορά την υποδοχή, την προστασία και την ενσωμάτωσή του.

Το **ΒΣΠ πρέπει να παραμένει η κατευθυντήρια αρχή καθ' όλη τη διάρκεια του σταδίου της προσφυγής**, διασφαλίζοντας ότι η διαδικασία είναι δίκαιη, διαφανής και σύμφωνη με τα διεθνή και ενωσιακά νομικά πρότυπα ⁽¹⁴⁴⁾.

Παραδείγματα – Εφαρμογή του ΒΣΠ κατά την προσφυγή

Παράδειγμα 1 – Υποστήριξη που λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες του παιδιού στη διάρκεια της προσφυγής κατά αρνητικής απόφασης

Ένα ασυνόδευτο παιδί 15 ετών λαμβάνει αρνητική απόφαση σε πρώτο βαθμό σχετικά με την αίτηση ασύλου και παρουσιάζει εμφανή δυσφορία, εκφράζοντας φόβο για την επιστροφή του.

⁽¹⁴⁴⁾ Πρέπει να διασφαλίζεται η δίκαιη και δημόσια ακρόαση, όπως ορίζεται στο άρθρο 47 του Χάρτη της ΕΕ και στο άρθρο 6 της *Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου*, του Συμβουλίου της Ευρώπης, όπως τροποποιήθηκε με τα πρωτόκολλα αριθ. 11 και 14, 4 Νοεμβρίου 1950, ETS 5, <https://www.refworld.org/docid/3ae6b3b04.html>.

- Η απόφαση κοινοποιείται παρουσία του **επίτροπου**, ο οποίος εξηγεί το αποτέλεσμα χρησιμοποιώντας απλή, κατάλληλη για την ηλικία του παιδιού γλώσσα.
- **Το παιδί** ενημερώνεται με σαφήνεια ότι έχει δικαίωμα προσφυγής και ότι δεν μπορεί να επιστραφεί όσο εκκρεμεί η προσφυγή.
- Παρέχεται αμέσως **δωρεάν νομική συνδρομή**, προκειμένου να αξιολογηθεί η απόφαση και να συνταχθεί η προσφυγή εντός των προβλεπόμενων προθεσμιών.
- **Ο επίτροπος και ο νομικός σύμβουλος** εξηγούν τη διαδικασία προσφυγής βήμα προς βήμα, μεταξύ άλλων ποιες πληροφορίες μπορούν να προστεθούν και ποια είναι τα πιθανά αποτελέσματα.
- **Στο παιδί** παρέχεται η δυνατότητα να εκφράσει τις απόψεις του και να προσκομίσει πρόσθετες πληροφορίες ή αποδεικτικά στοιχεία που δεν είχαν ληφθεί υπόψη προηγουμένως.
- Μετά την αρνητική απόφαση προσφέρονται υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής υποστήριξης για την αντιμετώπιση του άγχους και του φόβου του παιδιού.
- **Οι ρυθμίσεις υποδοχής** επανεξετάζονται προκειμένου να διασφαλιστεί η συνέχεια της φροντίδας, η σταθερότητα και η πρόσβαση στην εκπαίδευση κατά τη διάρκεια της προσφυγής.

Εφαρμογή του ΒΣΠ: διασφάλιση ότι το δικαίωμα του παιδιού για πραγματική προσφυγή είναι πραγματικό και προσβάσιμο, με παράλληλη διασφάλιση της συναισθηματικής ευημερίας, του δίκαιου χαρακτήρα της διαδικασίας και της συνέχειας της προστασίας κατά τη διαδικασία προσφυγής. Κατά την αξιολόγηση της αξιοπιστίας, η αποφαινόμενη αρχή λαμβάνει υπόψη την ηλικία του παιδιού, την ωριμότητά του και τα κενά μνήμης που σχετίζονται με τραυματικά γεγονότα.

Παράδειγμα 2 – Προτεραιότητα στην εξέταση της προσφυγής λόγω κινδύνου σοβαρής βλάβης σε περίπτωση επιστροφής

Ένα κορίτσι 12 ετών λαμβάνει αρνητική απόφαση σχετικά με την αίτηση ασύλου μαζί με τους γονείς της. Κατά την κοινοποίηση της απόφασης, το παιδί εκφράζει στον υπάλληλο τον φόβο ότι, σε περίπτωση επιστροφής, θα υποβληθεί σε επιβλαβείς παραδοσιακές πρακτικές, συμπεριλαμβανομένων πρακτικών στις οποίες ενδέχεται να εμπλέκονται μέλη της οικογένειάς του.

- Η **αρμόδια αρχή** ξεκινά έρευνα, καθώς υπάρχουν ενδείξεις ότι οι γονείς ενδέχεται να εμπλέκονται στη βλάβη που φοβάται το παιδί ή να μην είναι σε θέση να την αποτρέψουν· **ενημερώνονται οι υπηρεσίες προστασίας του παιδιού** και λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα για να διασφαλιστεί η ανεξάρτητη προστασία του παιδιού.
- Μετά τη συλλογή στοιχείων, ορίζεται επίτροπος και αναστέλλεται η νόμιμη επιμέλεια.
- Η **αρμόδια αρχή και ο επίτροπος** διαπιστώνουν ότι το παιδί ενδέχεται να έχει ατομικές ανάγκες προστασίας οι οποίες δεν αξιολογήθηκαν πλήρως σε πρώτο βαθμό, λόγω της εμφάνισης νέων στοιχείων που αφορούν ειδικά το παιδί.

- Η απόφαση και οι επιπτώσεις της εξηγούνται στο παιδί σε γλώσσα κατάλληλη για την ηλικία του και, όταν είναι αναγκαίο για τη διαφύλαξη του δικαιώματος ακρόασης του παιδιού και την προστασία της ασφάλειάς του, **χωριστά από τους γονείς**.
- Η **δωρεάν νομική συνδρομή** ενεργοποιείται αμέσως για την άσκηση προσφυγής εντός των προβλεπόμενων προθεσμιών.
- Υποβάλλονται νέα στοιχεία που αφορούν ειδικά το παιδί, συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών από τη χώρα καταγωγής σχετικά με πρακτικές που αφορούν τα παιδιά, καθώς και γνωμοδοτήσεις εμπειρογνομόνων.
- Η **αρχή προσφυγής δίνει προτεραιότητα** στην υπόθεση λόγω της ηλικίας του παιδιού και του κινδύνου ανεπανόρθωτης βλάβης.
- Παρέχεται **ψυχοκοινωνική υποστήριξη** με σκοπό τη στήριξη του παιδιού καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας προσφυγής.
- Οι ρυθμίσεις σχετικά με την **υποδοχή και την εκπαίδευση** επανεξετάζονται με γνώμονα την προστασία του παιδιού, προκειμένου να διασφαλιστεί η σταθερότητα κατά τη διάρκεια της προσφυγής.

Εφαρμογή του ΒΣΠ: διασφάλιση της πλήρους εξέτασης των κινδύνων που αφορούν ειδικά το παιδί, αποτροπή της έκθεσης σε σοβαρή βλάβη, και εγγύηση πραγματικής προσφυγής προσαρμοσμένης στις ατομικές ανάγκες προστασίας του παιδιού.

ΕΥΑΑ/FRA, Η διαδικασία ασύλου: Πρακτικό εργαλείο για επιτρόπους, Οκτώβριος 2023, <https://www.euaa.europa.eu/publications/asylum-procedure>

Το εργαλείο υποστηρίζει τους επιτρόπους που διορίζονται για παιδιά κατά την εκτέλεση των καθημερινών καθηκόντων και αρμοδιοτήτων τους καθ' όλη τη διαδικασία ασύλου. Περιλαμβάνει επισκόπηση της διαδικασίας ασύλου με ιδιαίτερη έμφαση στα παιδιά, τις εγγυήσεις για τα παιδιά και τον ρόλο του επιτρόπου στα διάφορα στάδια της διαδικασίας ασύλου. Καλύπτει επίσης τις ενέργειες στις οποίες πρέπει να προβεί ο επίτροπος σε περίπτωση που συμβεί κάτι αναπάντεχο, ή εάν υπάρχουν αμφιβολίες για την ηλικία, και εξηγεί πώς μπορεί να διασφαλιστεί μια βιώσιμη λύση για το παιδί.

5. Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού στο πλαίσιο της διαχείρισης του ασύλου και της μετανάστευσης

5.1. Ένα κοινό πλαίσιο για τη διαχείριση της μετανάστευσης

Ο ΚΔΑΜ θεσπίζει ένα κοινό πλαίσιο για τον προσδιορισμό της χώρας της ΕΕ+ που είναι υπεύθυνη για την εξέταση μιας αίτησης διεθνούς προστασίας, με **ενισχυμένες διαδικαστικές εγγυήσεις για τα παιδιά**, ιδίως όταν ισχύουν **κριτήρια που σχετίζονται με την οικογένεια**.

Κατά γενικό κανόνα, τα άτομα που αιτούνται διεθνή προστασία πρέπει να υποβάλουν την αίτησή τους στην πρώτη χώρα εισόδου της ΕΕ+ και να παραμείνουν εκεί έως ότου ληφθεί απόφαση σχετικά με την ευθύνη. Το μέρος III του ΚΔΑΜ ορίζει τη διαδικασία για τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους, διασφαλίζοντας ότι **κάθε αίτηση εξετάζεται από μία μόνο χώρα της ΕΕ+**, αποφεύγοντας έτσι τις παράλληλες ή διαδοχικές διαδικασίες ⁽¹⁴⁵⁾.

Η χώρα της ΕΕ+ στην οποία καταχωρίζεται η αίτηση είναι υπεύθυνη για τη διεξαγωγή της διαδικασίας προσδιορισμού της ευθύνης, συμπεριλαμβανομένου του εντοπισμού πιθανών δεσμών με άλλα κράτη μέλη. Για τον σκοπό αυτόν, ο ΚΔΑΜ προσδιορίζει τα κριτήρια και τους μηχανισμούς για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας.

Επιπλέον, ο ΚΔΑΜ ορίζει ένα κοινό πλαίσιο για τη διαχείριση της μετανάστευσης που εφαρμόζεται στις χώρες της ΕΕ+ ⁽¹⁴⁶⁾, σε συνδυασμό με έναν υποχρεωτικό μηχανισμό αλληλεγγύης, ο οποίος ορίζει τα βήματα που απαιτούνται για να διασφαλιστεί ότι οι χώρες της ΕΕ+ θα λάβουν τα απαραίτητα μέτρα αλληλεγγύης. Οι χώρες της ΕΕ+ μπορούν να επιλέξουν το είδος των μέτρων αλληλεγγύης που είναι διατεθειμένες να παρέχουν, τα οποία μπορεί να περιλαμβάνουν τη μετεγκατάσταση αιτούντων ή δικαιούχων, οικονομικές συνεισφορές ή εναλλακτικά μέτρα αλληλεγγύης. Σε περίπτωση που οι δεσμεύσεις για μετεγκατάσταση δεν επαρκούν, οι λεγόμενες «αντισταθμίσεις ευθύνης», οι οποίες συνίστανται στην ανάληψη ευθύνης για την εξέταση αιτήσεων, θα αποτελέσουν επίσης ένα εργαλείο για τη διασφάλιση αποτελεσματικής υποστήριξης προς τα κράτη μέλη που την έχουν ανάγκη.

⁽¹⁴⁵⁾ Σύμφωνα με το άρθρο 17 του ΚΔΑΜ, οι αιτούντες πρέπει να βρίσκονται: α) στο κράτος μέλος πρώτης εισόδου ή το κράτος μέλος που εξέδωσε έγγραφο διαμονής, όσο εκκρεμεί ο προσδιορισμός του αρμόδιου κράτους μέλους και, ανάλογα με την περίπτωση, η εφαρμογή της διαδικασίας μεταφοράς· β) στο αρμόδιο κράτος μέλος· ή γ) στο κράτος μέλος μετεγκατάστασης έπειτα από μεταφορά σύμφωνα με το άρθρο 67 παράγραφος 11 του ΚΔΑΜ.

⁽¹⁴⁶⁾ Η Δανία και οι συνδεδεμένες χώρες Σένγκεν δεν δεσμεύονται από το πλαίσιο αλληλεγγύης που θεσπίζει ο ΚΔΑΜ.

5.2. Σαφείς κανόνες για τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους

Κατά τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους, **πρέπει να εξετάζονται πρώτα τα κριτήρια που σχετίζονται με την οικογένεια**, σύμφωνα με τον ΚΔΑΜ. Τα κριτήρια αυτά εφαρμόζονται με βάση τους ορισμούς του μέλους της οικογένειας ⁽¹⁴⁷⁾ και του συγγενή ⁽¹⁴⁸⁾, όπως ορίζονται στον εν λόγω κανονισμό. Στον παρόντα οδηγό, οι αναφορές στην «οικογενειακή επανένωση» θα πρέπει να θεωρείται ότι περιλαμβάνουν καταστάσεις στις οποίες η ευθύνη προσδιορίζεται μέσω αιτήματος αναδοχής και, κατά περίπτωση, κοινοποίησης εκ νέου ανάληψης, υλοποιώντας με τον τρόπο αυτόν τη διατήρηση της οικογενειακής ενότητας μέσω των σχετικών διαδικασιών προσδιορισμού ευθύνης σύμφωνα με τον ΚΔΑΜ.

Για συνοδευόμενα παιδιά των οποίων οι αιτήσεις εξετάζονται από κοινού με εκείνες των μελών της οικογένειας που τα συνοδεύουν, τα γενικά κριτήρια ευθύνης ισχύουν πλήρως για την οικογενειακή μονάδα, καθώς η αίτηση του παιδιού διεκπεραιώνεται από κοινού με εκείνη του ενήλικου ή των ενηλίκων που το συνοδεύουν. Όταν δεν διαπιστώνονται οικογενειακοί δεσμοί του ενήλικου ή των ενηλίκων που το συνοδεύουν σε άλλη χώρα της ΕΕ+, οι αποφαινόμενες αρχές αξιολογούν τα λοιπά κριτήρια ευθύνης που ισχύουν για τον ενήλικα ή τους ενήλικες που το συνοδεύουν. Τα κριτήρια αυτά ισχύουν επίσης έμμεσα για τα συνοδευόμενα παιδιά, στον βαθμό που η αίτηση του παιδιού εξετάζεται από κοινού με εκείνη του ενήλικου ή των ενηλίκων που το συνοδεύουν, και η ευθύνη προσδιορίζεται με βάση τα κριτήρια που ισχύουν για τον ενήλικα ή τους ενήλικες, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, μεταξύ των οποίων:

- κατοχή θεώρησης ή εγγράφου διαμονής που έχει εκδοθεί από χώρα της ΕΕ+ ⁽¹⁴⁹⁾.
- κατοχή διπλώματος ή τίτλου που έχει εκδοθεί από εκπαιδευτικό ίδρυμα με έδρα σε χώρα της ΕΕ+ πριν από λιγότερο από 6 έτη ⁽¹⁵⁰⁾.
- εάν το εν λόγω άτομο υπόκειται σε υποχρέωση θεώρησης ⁽¹⁵¹⁾.

⁽¹⁴⁷⁾ Ως «μέλη της οικογένειας» νοούνται, εφόσον η οικογένεια ήδη υπήρχε πριν από την άφιξη του αιτούντος ή του μέλους της οικογένειας στο έδαφος των κρατών μελών, τα ακόλουθα μέλη της οικογένειας του αιτούντος τα οποία είναι παρόντα στο έδαφος των κρατών μελών: α) ο/η σύζυγος του αιτούντος ή ο/η σύντροφος που διατηρεί σταθερή σχέση με τον αιτούντα σε ελεύθερη ένωση, υπό την προϋπόθεση ότι το δίκαιο ή η πρακτική του οικείου κράτους μέλους αντιμετωπίζει τα άγαμα ζεύγη κατά τρόπο παρόμοιο με τον ισχύοντα για τα έγγαμα ζεύγη βάσει του δικαίου περί υπηκόων τρίτων χωρών· β) το ανήλικο τέκνο των ζευγών του στοιχείου α) ή του αιτούντος, υπό την προϋπόθεση ότι είναι το τέκνο είναι άγαμο, ανεξαρτήτως αν γεννήθηκε εντός ή εκτός γάμου ή αν είναι υιοθετημένο, όπως ορίζεται από την εθνική νομοθεσία· γ) όταν ο αιτών είναι ανήλικος και άγαμος, ο πατέρας, η μητέρα ή άλλος ενήλικος υπεύθυνος για τον αιτούντα, είτε βάσει νόμου είτε βάσει της πρακτικής του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται ο ενήλικος· δ) όταν ο δικαιούχος διεθνούς προστασίας είναι ανήλικος και άγαμος, ο πατέρας, η μητέρα ή άλλος ενήλικος υπεύθυνος για τον δικαιούχο, είτε βάσει νόμου είτε βάσει της πρακτικής του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται ο δικαιούχος.

⁽¹⁴⁸⁾ Ως «συγγενής» νοείται ενήλικος θείος ή θεία του αιτούντος ή ο/η δεύτερου βαθμού ανιών του αιτούντος, οι οποίοι βρίσκονται στο έδαφος κράτους μέλους, ανεξαρτήτως αν ο αιτών γεννήθηκε εντός ή εκτός γάμου ή αν είναι υιοθετημένος, όπως ορίζεται από το εθνικό δίκαιο.

⁽¹⁴⁹⁾ Άρθρο 29 του ΚΔΑΜ.

⁽¹⁵⁰⁾ Άρθρο 30 του ΚΔΑΜ.

⁽¹⁵¹⁾ Άρθρο 31 του ΚΔΑΜ. Δεν εφαρμόζουν όλα τα κράτη μέλη τις ίδιες απαιτήσεις θεώρησης για υπηκόους τρίτων χωρών. Κατά συνέπεια, ένα άτομο μπορεί να εισέλθει σε ένα κράτος μέλος χωρίς θεώρηση, αλλά να χρειαστεί θεώρηση για να εισέλθει σε ένα άλλο.

- κατάθεση της αίτησης σε χώρο διεθνούς διέλευσης αερολιμένα της ΕΕ+ ⁽¹⁵²⁾.
- παράνομη είσοδος στο έδαφος της ΕΕ+ ⁽¹⁵³⁾.

Ο κανονισμός Eurodac

Ο κανονισμός Eurodac ⁽¹⁵⁴⁾ υποστηρίζει την εφαρμογή του ΚΔΑΜ με τη θέσπιση μιας διαλειτουργικής βάσης δεδομένων για το άσυλο και τη μετανάστευση. Η βάση δεδομένων Eurodac περιέχει δακτυλικά αποτυπώματα και εικόνες προσώπου, δεδομένα ταυτότητας και αντίγραφα εγγράφων ταυτότητας ή ταξιδιωτικών εγγράφων των αιτούντων διεθνή προστασία. Η λήψη των δακτυλικών αποτυπωμάτων όλων των αιτούντων διεθνή προστασία που είναι **6 ετών και άνω** πραγματοποιείται μαζί με τη συλλογή βιομετρικών δεδομένων.

Όταν η χώρα της ΕΕ+ που διενεργεί τον προσδιορισμό της ευθύνης θεωρεί ότι, με βάση ένα από τα ανωτέρω κριτήρια, μια άλλη χώρα της ΕΕ+ θα πρέπει να είναι υπεύθυνη για την εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας του ατόμου, αποστέλλει αίτημα στην εν λόγω χώρα και ζητά από τη χώρα αυτή να αναλάβει την εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας του ατόμου. Κάθε απόφαση μεταφοράς πρέπει να είναι σύμφωνη με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, το οποίο πρέπει να εκτιμάται πριν από τη λήψη της απόφασης. Όντως, το ΒΣΠ πρέπει αποτελεί πρωταρχικό μέλημα των κρατών μελών όσον αφορά όλες τις διαδικασίες που προβλέπονται στον κανονισμό ⁽¹⁵⁵⁾. Εάν το αίτημα γίνει δεκτό, το άτομο μεταφέρεται στην υπεύθυνη χώρα.

Τα κριτήρια αναδοχής που αναφέρονται ανωτέρω **δεν ισχύουν για ασυνόδευτα παιδιά**, καθώς ο ΚΔΑΜ θεσπίζει συγκεκριμένους κανόνες ευθύνης για ασυνόδευτους ανηλίκους, οι οποίοι δίνουν προτεραιότητα στους οικογενειακούς δεσμούς και στο βέλτιστο συμφέρον του παιδιού έναντι των κριτηρίων που σχετίζονται με τη μετανάστευση και ισχύουν για ενήλικες.

Για ασυνόδευτα παιδιά, εφαρμόζονται μόνο τα κριτήρια ευθύνης που σχετίζονται με την οικογένεια τα οποία προβλέπονται στο κεφάλαιο II «Κριτήρια για τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους» του ΚΔΑΜ. Σύμφωνα με το άρθρο 25 παράγραφος 2 του ΚΔΑΜ, όταν ο αιτών είναι ασυνόδευτο παιδί, υπεύθυνο κράτος μέλος είναι το κράτος μέλος στο οποίο βρίσκεται νομίμως ένα μέλος της οικογένειας ή αδέρφια του ασυνόδευτου παιδιού, εκτός εάν αποδεικνύεται ότι αυτό δεν είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

⁽¹⁵²⁾ Άρθρο 32 του ΚΔΑΜ.

⁽¹⁵³⁾ Άρθρο 33 του ΚΔΑΜ.

⁽¹⁵⁴⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1358 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2024, σχετικά με τη θέσπιση του «Eurodac» για την αντιπαραβολή βιομετρικών δεδομένων προκειμένου να εφαρμόζονται αποτελεσματικά οι κανονισμοί (ΕΕ) 2024/1351 και (ΕΕ) 2024/1350 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και η οδηγία 2001/55/ΕΚ του Συμβουλίου και να ταυτοποιούνται οι παρανόμως διαμένοντες υπήκοοι τρίτων χωρών και οι ανιθαγενείς και σχετικά με αιτήσεις αντιπαραβολής με τα δεδομένα Eurodac που υποβάλλουν οι αρχές επιβολής του νόμου των κρατών μελών και η Ευρωπόλ για σκοπούς επιβολής του νόμου, την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) 2018/1240 και (ΕΕ) 2019/818 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 603/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. (ΕΕ L, 2024/1358, 22.5.2024), <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1358/oj>.

⁽¹⁵⁵⁾ Άρθρο 23 παράγραφος 1 του ΚΔΑΜ.

Όταν ο αιτών είναι έγγαμος ανήλικος, ο/η σύζυγος του οποίου δεν βρίσκεται νομίμως στο έδαφος των κρατών μελών, υπεύθυνο κράτος μέλος είναι εκείνο στο οποίο βρίσκεται νομίμως ο **πατέρας**, η **μητέρα** ή άλλος ενήλικος υπεύθυνος για τον ανήλικο, είτε βάσει νόμου είτε βάσει της πρακτικής του συγκεκριμένου κράτους μέλους, ή **αδέλφια** του, εκτός εάν αποδεικνύεται ότι αυτό δεν είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

Σε περίπτωση που δεν βρίσκεται νομίμως μέλος της οικογένειας ή αδέλφια, ο ΚΔΑΜ επιτρέπει την ανάθεση της ευθύνης στο κράτος μέλος στο οποίο βρίσκεται νομίμως **ένας συγγενής**, υπό την προϋπόθεση ότι, κατόπιν ατομικής εξέτασης, διαπιστώνεται ότι ο συγγενής είναι σε θέση να φροντίσει το ασυνόδευτο παιδί και ότι η μεταφορά αυτή εξυπηρετεί το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού ⁽¹⁵⁶⁾.

Με τις διατάξεις αυτές θεσπίζεται σαφής **ιεραρχία των κριτηρίων ευθύνης** για ασυνόδευτα παιδιά, με την οποία διασφαλίζεται ότι η οικογενειακή ενότητα και το ΒΣΠ παραμένουν πρωταρχικό μέλημα καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας προσδιορισμού.

Ένα ασυνόδευτο παιδί που δεν έχει μέλη της οικογένειας ή συγγενείς στην ΕΕ+ μπορεί **να μεταφερθεί μόνο** στην πρώτη χώρα καταχώρισης ⁽¹⁵⁷⁾ ή να μετεγκατασταθεί στο κράτος μέλος μετεγκατάστασης πάντοτε **εάν η μεταφορά/μετεγκατάσταση είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του**. Παρόλο που δεν περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο II του ΚΔΑΜ, **μια κατάσταση εξάρτησης** ⁽¹⁵⁸⁾ (υπό τις προϋποθέσεις που ορίζονται στο άρθρο 37 του ΚΔΑΜ) μεταξύ ενός αιτούντος διεθνή προστασία και του παιδιού, των αδελφών ή ενός γονέα του που διαμένουν νομίμως σε κράτος μέλος θα πρέπει να αποτελεί δεσμευτικό κριτήριο ευθύνης. Επιπλέον, ο ΚΔΑΜ επιτρέπει στα κράτη μέλη να εφαρμόζουν ρήτρες διακριτικής ευχέρειας ⁽¹⁵⁹⁾ για ανθρωπιστικούς λόγους, ιδίως με σκοπό την επανένωση οικογενειακών σχέσεων που βασίζονται σε ουσιαστικούς οικογενειακούς, κοινωνικούς ή πολιτισμικούς δεσμούς. Όταν δεν ισχύει κανένα από τα κριτήρια ευθύνης και δεν εφαρμόζονται ούτε ρήτρες εξάρτησης ούτε ρήτρες διακριτικής ευχέρειας, η χώρα της ΕΕ+ στην οποία καταχωρίστηκε αρχικά η αίτηση καθίσταται υπεύθυνη για την εξέταση της αίτησης.

Εφαρμογή του ΒΣΠ κατά τον προσδιορισμό της ευθύνης ή τη μετεγκατάσταση

Οποιαδήποτε **απόφαση μεταφοράς ή μετεγκατάστασης** ενός παιδιού θα πρέπει να λαμβάνεται με βάση μια **ολιστική αξιολόγηση των στοιχείων, με γνώμονα το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού**.

Αυτό είναι σημαντικό, δεδομένου ότι μια τέτοια διαδικασία μπορεί να έχει τρεις διαφορετικές εκβάσεις:

- Όταν υπάρχουν ενδείξεις ότι μέλος της οικογένειας ή ένας συγγενής βρίσκεται σε άλλη χώρα της ΕΕ+, οι αρχές ενδέχεται να αποφασίσουν, για οικογενειακούς λόγους, να ζητήσουν από την εν λόγω χώρα της ΕΕ+ να αναλάβει την εξέταση της αίτησης του παιδιού για διεθνή προστασία. Σε περίπτωση αποδοχής, το ασυνόδευτο παιδί θα

⁽¹⁵⁶⁾ Άρθρο 25 παράγραφος 3 του ΚΔΑΜ.

⁽¹⁵⁷⁾ Άρθρο 25 παράγραφος 5 του ΚΔΑΜ.

⁽¹⁵⁸⁾ Άρθρο 34 του ΚΔΑΜ.

⁽¹⁵⁹⁾ Άρθρο 35 του ΚΔΑΜ.

μεταφερθεί στη χώρα της ΕΕ+ όπου διαμένει το μέλος της οικογένειας ή ο συγγενής για όσο διαρκεί η εξέταση της αίτησής του.

- Σε περίπτωση που δεν υπάρχουν μέλη της οικογένειας ή συγγενείς στην ΕΕ+, αλλά τα στοιχεία του Eurodac επιβεβαιώνουν ότι το παιδί έχει ήδη υποβάλει αίτηση ασύλου σε άλλη χώρα της ΕΕ+ ή έχει βρεθεί σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο που έχει υποδειχθεί ως υπεύθυνο, οι αρχές μπορούν να ειδοποιήσουν την εν λόγω χώρα της ΕΕ+ ώστε να **αναλάβει εκ νέου** το παιδί, **υπό την προϋπόθεση ότι αυτό εξυπηρετεί το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού**. Εάν η χώρα της ΕΕ+ στην οποία καταχωρίστηκε αρχικά η αίτηση αποδεχθεί το αίτημα αναδοχής ή δεν προβάλει αντίρρηση σχετικά με την ειδοποίηση εντός της προθεσμίας που ορίζεται στον ΚΔΑΜ, θα εκδοθεί απόφαση μεταφοράς.
- Εάν υπάρχουν ενδείξεις ότι υπάρχουν άλλες οικογενειακές σχέσεις σε άλλη χώρα της ΕΕ+, και υπάρχουν ανθρωπιστικοί λόγοι που βασίζονται σε οικογενειακά, κοινωνικά ή πολιτισμικά κριτήρια, οι αρχές ενδέχεται να αποφασίσουν να ζητήσουν από την εν λόγω χώρα της ΕΕ+ να αναλάβει την εξέταση της αίτησης για διεθνή προστασία. Αυτό ονομάζεται **«αίτημα που βασίζεται στη διακριτική ευχέρεια»**, αλλά μπορεί να έχει ως *de facto* αποτέλεσμα την οικογενειακή επανένωση.
- Εάν η χώρα της ΕΕ+ τελεί υπό ιδιαίτερη μεταναστευτική πίεση και μπορεί να επωφεληθεί από το μέτρο αλληλεγγύης της μετεγκατάστασης, ενδέχεται να εκδοθεί για το παιδί **απόφαση μετεγκατάστασής του** ⁽¹⁶⁰⁾ σε άλλο κράτος μέλος, το οποίο θα εξετάσει την αίτηση για διεθνή προστασία. Σε περίπτωση έγκρισης, θα εκδοθεί απόφαση μεταφοράς.

Όσον αφορά τις εγγυήσεις, η απόφαση πρέπει να κοινοποιείται στο παιδί σε γλώσσα και με τρόπο που **μπορεί να κατανοήσει**, παρουσία **επιτρόπου ή νόμιμου εκπροσώπου** που μπορεί να εξηγήσει λεπτομερέστερα τις αποφάσεις. Θα πρέπει επίσης να εξηγηθεί το δικαίωμα προσφυγής που διαθέτει⁽¹⁶¹⁾.

5.3. Συναφείς διαδικαστικές εγγυήσεις στον ΚΔΑΜ

Ο ΚΔΑΜ ορίζει ειδικές διατάξεις που αφορούν τα παιδιά. Τα βασικά στοιχεία περιλαμβάνουν τα κατωτέρω.

1. Εξέταση κατά προτεραιότητα

Όλες οι διαδικασίες που αφορούν παιδιά πρέπει να εξετάζονται κατά προτεραιότητα ⁽¹⁶²⁾. Αυτό ισχύει για όλες τις ανταλλαγές, τις αιτήσεις, τις απαντήσεις και τις αποφάσεις μεταξύ χωρών της ΕΕ+ ⁽¹⁶³⁾. Η εξέταση κατά προτεραιότητα αποσκοπεί στην ελαχιστοποίηση της αβεβαιότητας, την πρόληψη του παρατεταμένου διαχωρισμού και τη μείωση του κινδύνου

⁽¹⁶⁰⁾ Βλ. επίσης FRA, *Relocation unaccompanied children: applying good practices to future schemes*, 2020, <https://fra.europa.eu/en/publication/2020/relocation-unaccompanied-children>.

⁽¹⁶¹⁾ Άρθρο 43 του ΚΔΑΜ.

⁽¹⁶²⁾ Άρθρο 23 παράγραφος 1 του ΚΔΑΜ.

⁽¹⁶³⁾ Άρθρα 39 και 40 του ΚΔΑΜ.

βλάβης. Η εξέταση κατά προτεραιότητα υποθέσεων που αφορούν παιδιά συνεπάγεται ότι κάθε διαδικασία που σχετίζεται με παιδιά πρέπει να αντιμετωπίζεται ως επείγουσα, τόσο στη χώρα της ΕΕ+ όπου βρίσκεται το παιδί, όσο και στη χώρα όπου βρίσκεται μέλος της οικογένειας ή συγγενής του παιδιού ή στη χώρα όπου ενδέχεται να μεταφερθεί ή να μετεγκατασταθεί το παιδί. Μέχρι τη στιγμή που θα καταχωριστεί η αίτηση ασύλου του παιδιού, όπως συμβαίνει με κάθε αιτούντα, το παιδί θα πρέπει να έχει ενημερωθεί δεόντως για τις διατάξεις που αφορούν την οικογενειακή επανένωση ⁽¹⁶⁴⁾.

2. Προθεσμίες για αιτήματα που αφορούν την οικογενειακή επανένωση

Αν και όλες οι υποθέσεις που αφορούν παιδιά πρέπει να προτεραιοποιούνται, ο ΚΔΑΜ θεσπίζει μια διάταξη που προστατεύει τα ασυνόδευτα παιδιά από τις συνέπειες σε περιπτώσεις όπου η χώρα της ΕΕ+ δεν ήταν σε θέση να αποστείλει εγκαίρως αίτημα αναδοχής ή ειδοποίηση εκ νέου ανάληψης. Ενώ οι προθεσμίες για την αποστολή αιτήματος αναδοχής σε άλλη χώρα της ΕΕ+ είναι δεσμευτικές, το άρθρο 39 παράγραφος 1 σημείο 4 ορίζει ότι η χώρα της ΕΕ+ μπορεί, ανά πάσα στιγμή πριν από την έκδοση της απόφασης πρώτου βαθμού επί της ουσίας, να συνεχίσει τη διαδικασία και να απευθύνει αίτημα αναδοχής του αιτούντος σε άλλο κράτος μέλος, ακόμη και μετά την εκπνοή των προβλεπόμενων προθεσμιών, **υπό την προϋπόθεση ότι αυτό είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού**. Η παρέκκλιση αυτή δεν επεκτείνεται στις προθεσμίες απάντησης σε αίτημα αναδοχής, οι οποίες εξακολουθούν να διέπονται από το άρθρο 40 του ΚΔΑΜ ⁽¹⁶⁵⁾.

3. Αποτελεσματική εκπροσώπηση

Οι επίτροποι θα πρέπει να λαμβάνουν κατάλληλη κατάρτιση και να διαθέτουν τα απαραίτητα προσόντα ώστε να είναι σε θέση να διασφαλίζουν ότι το ΒΣΠ λαμβάνεται υπόψη κατά τη διάρκεια των διαδικασιών που διεξάγονται στο πλαίσιο του ΚΔΑΜ. Ο επίτροπος πρέπει να είναι κατάλληλα καταρτισμένος και να συμμετέχει καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους και πρέπει να έχει πρόσβαση στο περιεχόμενο των σχετικών εγγράφων του φακέλου του αιτούντος. Ο επίτροπος πρέπει να ενημερώνει τον ασυνόδευτο ανήλικο σχετικά με την πρόοδο των διαδικασιών στο πλαίσιο του ΚΔΑΜ. Ο επίτροπος απαιτείται επίσης να υποστηρίζει το ασυνόδευτο παιδί με πληροφορίες κατάλληλες για την ηλικία του και να το βοηθά να παρέχει πληροφορίες και να συνεισφέρει στην ΕΒΣ.

4. Πρωταρχικό μέλημα το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού

Οι χώρες της ΕΕ+ πρέπει πάντα να ενεργούν σύμφωνα με το ΒΣΠ κατά τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης ⁽¹⁶⁶⁾. Η μεταφορά ή η μετεγκατάσταση (συμπεριλαμβανομένης της μεταφοράς σε άλλη χώρα της ΕΕ+) ασυνόδευτων παιδιών επιτρέπεται μόνο εφόσον αποδειχθεί ότι αυτό είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

⁽¹⁶⁴⁾ Άρθρο 19 παράγραφος 1 στοιχείο στ) του ΚΔΑΜ.

⁽¹⁶⁵⁾ Άρθρο 40 παράγραφοι 1 και 2 του ΚΔΑΜ.

⁽¹⁶⁶⁾ Άρθρο 23 παράγραφος 1 του ΚΔΑΜ.

Στάθμιση των απόψεων, της ασφάλειας και της ευημερίας του παιδιού στην οικογενειακή επανένωση στο πλαίσιο του ΚΔΑΜ

Ενώ οι απόψεις και οι επιθυμίες του παιδιού πρέπει να εισακούονται και να λαμβάνονται δεόντως υπόψη, οι αρχές πρέπει επίσης να αξιολογούν ευρύτερους παράγοντες που επηρεάζουν την ασφάλεια, την προστασία και τη βραχυπρόθεσμη, μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη ευημερία και κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού. Αυτοί περιλαμβάνουν:

- τις ρυθμίσεις για την ποιότητα και την ασφάλεια της φροντίδας στο κράτος μέλος που θεωρείται υπεύθυνο·
- προστασία από τη βία, την κακοποίηση και την παραμέληση·
- συναισθηματική σταθερότητα και συνέχεια της φροντίδας·
- πρόσβαση στην εκπαίδευση, την υγειονομική περίθαλψη και τις κοινωνικές υπηρεσίες.

Η αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης και τα όριά της

Το σύστημα ευθύνης βασίζεται στην αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης, το οποίο σημαίνει ότι τα κράτη μέλη θεωρούν γενικά δεδομένο ότι όλα τα συμμετέχοντα κράτη τηρούν τα θεμελιώδη δικαιώματα, παρέχουν επαρκείς συνθήκες υποδοχής και εξασφαλίζουν τις κατάλληλες εγγυήσεις για τους αιτούντες διεθνή προστασία. Η υπόθεση αυτή επιτρέπει τη διενέργεια μεταφορών χωρίς συστηματική επαλήθευση του συστήματος ασύλου κάθε κράτους μέλους και είναι απαραίτητη για την αποτελεσματική λειτουργία του πλαισίου ευθύνης.

Ωστόσο, οι αρχές πρέπει να επιδεικνύουν τη δέουσα επιμέλεια και να αξιολογούν εάν, στην εκάστοτε περίπτωση, η μεταφορά θα εξέθετε τον αιτούντα σε πραγματικό κίνδυνο παραβίασης των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ή σε συνθήκες ασύμβατες με τις συγκεκριμένες ανάγκες του, ιδίως όταν το άτομο είναι ασυνόδευτο παιδί ή βρίσκεται σε άλλη κατάσταση ευαλωτότητας. Όταν υπάρχουν αξιόπιστες ενδείξεις για τέτοιου είδους κινδύνους, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να μην αρκούνται σε υποθέσεις και να επαληθεύουν ότι υπάρχουν επαρκείς εγγυήσεις τόσο κατά τη μεταφορά όσο και στο υπεύθυνο κράτος μέλος⁽¹⁶⁷⁾. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την αναζήτηση ατομικών εγγυήσεων, ιδίως όσον αφορά τις ρυθμίσεις υποδοχής, την επιτροπεία, την ιατρική περίθαλψη ή τις ανάγκες προστασίας. Επομένως, αν και η αμοιβαία εμπιστοσύνη παραμένει το σημείο εκκίνησης, αυτό δεν απαλλάσσει τις αρχές από την υποχρέωσή τους να διενεργούν ατομική, τεκμηριωμένη και προνοητική αξιολόγηση. Στην πράξη, αυτό προϋποθέτει στάθμιση της αποτελεσματικότητας του συστήματος ευθύνης με το καθήκον διασφάλισης ενός επιπέδου προστασίας κατάλληλου για την ευαλωτότητα του αιτούντος, λαμβάνοντας πρωτίστως υπόψη το ΒΣΠ κατά περίπτωση. Οι μεταφορές δεν θα πρέπει να

⁽¹⁶⁷⁾ Βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 16ης Φεβρουαρίου 2017, *CK και λοιποί κατά Σλοβενίας*, C-578/16, ECLI:EU:C:2017:127, παράγραφος 65, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:62016CJ0578>, όπου το Δικαστήριο αναφέρεται εκτενώς και στην εφαρμοστέα νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Σύνοψη διατίθεται στη βάση δεδομένων νομολογίας του EUAA, <https://caselaw.euaa.europa.eu/pages/viewcaselaw.aspx?CaseLawID=37>.

πραγματοποιούνται όταν υπάρχουν ουσιώδεις λόγοι που υποδεικνύουν ότι το άτομο θα αντιμετωπίσει προβλέψιμη βλάβη η οποία δεν μπορεί να μετριαστεί επαρκώς.

Οικονομική επάρκεια, φροντίδα και παράμετροι του ΒΣΠ

Κατά την εξέταση του κατά πόσον ένας συγγενής μπορεί να φροντίσει ένα ασυνόδευτο παιδί ⁽¹⁶⁸⁾, η ικανότητα του συγγενή να φροντίσει το παιδί θα πρέπει να αξιολογείται ολιστικά, με βάση ένα ευρύ φάσμα παραγόντων, συμπεριλαμβανομένης της ικανότητάς του να προστατεύει την ασφάλεια του παιδιού από βλάβη και να καλύπτει τις βασικές ανάγκες του παιδιού, προωθώντας παράλληλα την ανάπτυξή του. Τα οικονομικά μέσα ενδέχεται να ληφθούν υπόψη ως **ένα από τα πολλά συναφή στοιχεία** που εξετάζονται κατά την αξιολόγηση της ικανότητας παροχής κατάλληλης φροντίδας και υποστήριξης, αλλά **δεν πρέπει να εξετάζονται μεμονωμένα** ούτε να αποτελούν καθοριστικό παράγοντα στις αποφάσεις οικογενειακής επανένωσης. Πράγματι, η ευθύνη για τη διασφάλιση συνθηκών υποδοχής εξακολουθεί να βαρύνει τη χώρα της ΕΕ+.

EUAA, *Recommendations on Family Reunification Within the Dublin Procedure*, 2023,<https://euaa.europa.eu/publications/recommendations-family-reunification-within-dublin-procedure>.

5.3.1. Ο σκοπός της ΕΒΣ στο πλαίσιο του ΚΔΑΜ

Η ΕΒΣ στο πλαίσιο του ΚΔΑΜ θα πρέπει να επικεντρωθεί στη διασφάλιση ότι:

- το παιδί έχει **αποτελεσματική πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου** το συντομότερο δυνατό·
- ο επίτροπος του παιδιού συμμετέχει στην εκτίμηση και βοηθά το ασυνόδευτο παιδί να παράσχει πληροφορίες σχετικές με την εν λόγω εκτίμηση·
- όπου κρίνεται σκόπιμο, ο εντοπισμός της οικογένειας ξεκινά νωρίς στη διαδικασία και, εάν εντοπιστεί μέλος της οικογένειας, αδελφός/αδελφή ή συγγενής σε άλλη χώρα της ΕΕ+, το παιδί ενημερώνεται για τη δυνατότητα επανένωσης μαζί τους και στη συνέχεια **επανενώνεται** μαζί τους το συντομότερο δυνατό (εκτός εάν η επανένωση δεν είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του)·
- εάν διαπιστωθεί ότι περισσότερα από ένα μέλη της οικογένειας, αδέρφια ή συγγενείς βρίσκονται σε διάφορες χώρες της ΕΕ+, το παιδί επανενώνεται **με εκείνον που εξυπηρετεί καλύτερα το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού**·
- το παιδί **μεταφέρεται** στην υπεύθυνη χώρα της ΕΕ+ **μόνο εάν αυτό είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του**·
- το παιδί **μετεγκαθίσταται** σε κράτος μέλος μόνο **εάν αυτό είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του**.

⁽¹⁶⁸⁾ Άρθρο 25 παράγραφος 3 του ΚΔΑΜ.

Βασικοί παράγοντες για την εκτίμηση του ΒΣΠ στο πλαίσιο του ΚΔΑΜ

Σύμφωνα με το άρθρο 23 παράγραφος 4 του ΚΔΑΜ, κατά την εκτίμηση πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, μεταξύ άλλων:

- οι δυνατότητες οικογενειακής επανένωσης·
- η ασφάλεια και η προστασία·
- η βραχυπρόθεσμη, μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη ευημερία και κοινωνική ανάπτυξη·
- οι απόψεις του παιδιού·
- πληροφορίες από τον επίτροπο ή το κατάλληλο πρόσωπο το οποίο ενεργεί προσωρινά ως εκπρόσωπος·
- κάθε άλλος συναφής παράγοντας.

Η εκτίμηση πρέπει να σταθμίζει τα στοιχεία αυτά υπό το πρίσμα των ειδικών συνθηκών τόσο στο αιτούν κράτος μέλος όσο και στο κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα όσον αφορά την εκάστοτε κατάσταση. Οι παράγοντες που περιγράφονται δεν πρέπει να θεωρηθούν εξαντλητικός κατάλογος. Ενδέχεται να υπάρχουν και άλλα στοιχεία που πρέπει να ληφθούν υπόψη. Η ΕΒΣ για τον προσδιορισμό της ευθύνης ή τη μετεγκατάσταση ασυνόδευτου παιδιού θα πρέπει να περιλαμβάνει όλα τα συναφή στοιχεία του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού, η δε βαρύτητα που αποδίδεται σε κάθε στοιχείο εξαρτάται από τη σχέση του με τα υπόλοιπα.

Όταν αξιολογείται ποια επιλογή είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, δηλαδή

- a) η μεταφορά στη χώρα της ΕΕ+ στην οποία διαμένει το μέλος της οικογένειάς του, ο/η αδελφός/ή ή ο συγγενής του παιδιού,
- b) η μετεγκατάσταση σε άλλη χώρα της ΕΕ+, ή
- c) η επιστροφή στη χώρα της ΕΕ+ όπου καταχωρίστηκε αρχικά η αίτηση του παιδιού,

είναι σημαντικό ο αξιολογητής να λάβει υπόψη αυτούς τους παράγοντες στο συγκεκριμένο πλαίσιο τόσο της χώρας διαμονής όσο και της χώρας μετεγκατάστασης / πρώτης καταχώρισης, κατά περίπτωση, και να αξιολογήσει και να σταθμίσει τα στοιχεία⁽¹⁶⁹⁾, συμπεριλαμβανομένων των δυνητικών κινδύνων που η απόφαση θα μπορούσε να ενέχει για το παιδί. Τα στοιχεία αυτά θα πρέπει να αξιολογούνται σε συνάρτηση με τις ατομικές και ειδικές περιστάσεις του παιδιού και δεν θα πρέπει να συνεπάγονται γενική αξιολόγηση των συστημάτων υποδοχής ή προστασίας του κράτους μέλους υποδοχής, τα οποία εικάζεται ότι συμμορφώνονται με τα θεμελιώδη δικαιώματα σύμφωνα με τον ΚΔΑΜ. Ο αξιολογητής θα πρέπει να εξετάζει αυτούς τους παράγοντες και τον αντίκτυπό τους στο παιδί όσον αφορά τόσο τη βραχυπρόθεσμη όσο και τη μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη ανάπτυξή του. Η μεταφορά δεν θα πρέπει να εκτελείται μόνο όταν υπάρχουν εξατομικευμένες και τεκμηριωμένες ενδείξεις που υποδεικνύουν ότι η μεταφορά δεν είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

⁽¹⁶⁹⁾ Βλ. [Εικόνα 2. Στάθμιση στοιχείων κατά την εκτίμηση του ΒΣΠ](#).

Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι αποφάσεις σχετικά με το υπεύθυνο κράτος μέλος βάσει κριτηρίων που σχετίζονται με την οικογένεια και οδηγούν στην οικογενειακή επανένωση ενδέχεται να θεωρηθεί ότι είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού παρά την αρχική απροθυμία του παιδιού. Αυτή η απροθυμία πρέπει πάντα να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη και να αξιολογείται από καταρτισμένους επαγγελματίες, ιδίως όταν ενδέχεται να οφείλεται σε κακοποίηση, παραμέληση ή εξαναγκασμό που συνέβησαν στο παρελθόν. Παραδείγματα θα μπορούσαν να είναι μια προηγούμενη περίπτωση ενδοοικογενειακής βίας ή απειλές εκ μέρους διακινητών για να αρνηθεί το παιδί την επανένωση.

Κατά την αξιολόγηση της ευθύνης, πρέπει να συμμετέχουν καταρτισμένοι υπάλληλοι και όλες οι συνεντεύξεις πρέπει να διεξάγονται με τρόπο φιλικό προς το παιδί. Πρέπει να διερευνώνται **οι οικογενειακοί δεσμοί** και να συλλέγονται πληροφορίες σχετικά με την παρουσία μελών της οικογένειας, αδελφών ή συγγενών, τη σχέση τους και τις επαφές τους.

Στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας, θα πρέπει να ταυτοποιούνται και να εντοπίζονται οι γονείς και άλλα μέλη της οικογένειας, τόσο εντός των χωρών της ΕΕ+ όσο και σε τρίτες χώρες. Μόλις εντοπιστεί η οικογένεια και πριν από την οργάνωση της μεταφοράς, θα πρέπει να αξιολογείται εάν η επανένωση εξυπηρετεί πράγματι το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

Η προσωπική συνέντευξη θα πρέπει να αποτελεί ευκαιρία για τον χειριστή της υπόθεσης ώστε να συγκεντρώσει περαιτέρω συναφείς πληροφορίες, με βάση τα στοιχεία που έχουν συλλεχθεί στο έντυπο εντοπισμού της οικογένειας. Αυτό θα πρέπει να πραγματοποιείται με τη συμμετοχή και τη συνεργασία του παιδιού και του επιτρόπου.

Εάν το ασυνόδευτο παιδί δεν έχει μέλος της οικογένειας, αδελφό/αδελφή ή συγγενή στις χώρες της ΕΕ+, όπως ορίζονται στον ΚΔΑΜ, θα πρέπει να διερευνώνται και άλλα είδη οικογενειακών σχέσεων εντός των χωρών της ΕΕ+.

Προκειμένου να διαπιστωθεί αν η μετεγκατάσταση ενός παιδιού σε άλλη χώρα της ΕΕ+ θα εξυπηρετούσε το βέλτιστο συμφέρον του, μπορούν να τεθούν στο παιδί ερωτήσεις σχετικά με το ταξίδι του προς την Ευρώπη. Εξετάζεται επίσης το χρονικό διάστημα που παρέμεινε σε συγκεκριμένες χώρες της ΕΕ+ καθώς και οι ουσιαστικοί δεσμοί που βασίζονται σε οικογενειακά, κοινωνικά ή πολιτισμικά κριτήρια με οποιαδήποτε χώρα της ΕΕ+, προκειμένου να προσδιοριστεί εάν ισχύουν οι ρήτρες διακριτικής ευχέρειας ή εάν το παιδί θα μπορούσε να μετεγκατασταθεί σε άλλη χώρα της ΕΕ+. Στην περίπτωση ασυνόδευτων ανηλίκων, οι απόψεις του παιδιού πρέπει να εισακουστούν και να ληφθούν δεόντως υπόψη στο πλαίσιο της ΕΒΣ, ακόμη και όταν το παιδί εκφράζει αντίρρηση ως προς την προτεινόμενη μετεγκατάσταση.

Παραδείγματα – Εφαρμογή του ΒΣΠ στο πλαίσιο του ΚΔΑΜ

Παράδειγμα 1 — ΕΒΣ σε υπόθεση οικογενειακής επανένωσης στο πλαίσιο του ΚΔΑΜ

Ένα ασυνόδευτο παιδί 15 ετών υποβάλλει αίτηση ασύλου. Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας προσδιορισμού της ευθύνης, οι αρχές διαπιστώνουν, μέσω του εντύπου

εντοπισμού της οικογένειας, ότι μια θεία, η οποία πληροί τα κριτήρια για να χαρακτηριστεί συγγενής κατά την έννοια του άρθρου 25 παράγραφος 3 του ΚΔΑΜ, διαμένει νομίμως σε άλλο κράτος μέλος. Όσον αφορά ασυνόδευτα παιδιά, ο ΚΔΑΜ ορίζει μια ιεράρχηση κριτηρίων ευθύνης, δίνοντας προτεραιότητα σε μέλη της οικογένειας και αδέρφια (άρθρο 25 παράγραφος 2), και έπειτα σε συγγενείς, υπό την προϋπόθεση ότι από ατομική εξέταση επιβεβαιώνεται ότι ο συγγενής είναι σε θέση να φροντίσει το παιδί (άρθρο 25 παράγραφος 3). Όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις αυτές, το κράτος μέλος στο οποίο διαμένει ο συγγενής είναι το υπεύθυνο κράτος μέλος, εκτός εάν αποδειχθεί ότι η εν λόγω ευθύνη δεν θα ήταν προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

- **Η αρμόδια αρχή** παραλαμβάνει το έντυπο εντοπισμού οικογένειας και ενημερώνει το παιδί, με τρόπο κατάλληλο για την ηλικία του, σχετικά με τη διαδικασία και τα πιθανά αποτελέσματα.
- Στο παιδί παρέχεται πρόσβαση σε **δωρεάν νομικές συμβουλές**, οι οποίες περιλαμβάνουν: (α) καθοδήγηση και επεξηγήσεις σχετικά με τα κριτήρια και τις διαδικασίες για τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους, καθώς και πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις σε όλα τα στάδια της διαδικασίας· και (β) καθοδήγηση και συνδρομή όσον αφορά την παροχή πληροφοριών που ενδέχεται να συμβάλουν στον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους.
- Ξεκινά ΕΒΣ προκειμένου να διαπιστωθεί εάν ο εντοπισμός οικογένειας και η ενδεχόμενη μεταφορά του παιδιού με σκοπό την επανένωση με τη θεία του εξυπηρετούν το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.
- **Οι αρχές** αξιολογούν την ύπαρξη οικογενειακού δεσμού και επιβεβαιώνουν ότι η θεία πράγματι διαμένει νομίμως στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους.
- **Οι αρχές** αξιολογούν την ποιότητα και τη σταθερότητα της σχέσης, καθώς και την προθυμία και την ικανότητα της θείας να παρέχει φροντίδα και υποστήριξη.
- Οι απόψεις του **παιδιού** ζητούνται ενεργά, με την υποστήριξη του **επιτρόπου**, και λαμβάνονται δεόντως υπόψη ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά του.
- Εφαρμόζονται εγγυήσεις λαμβάνοντας υπόψη τις ατομικές περιστάσεις του παιδιού και τη συγκεκριμένη κατάσταση παροχής φροντίδας της θείας, προκειμένου να διασφαλιστεί η ασφάλεια, η ευημερία, η πρόσβαση στην εκπαίδευση και την υγειονομική περίθαλψη, καθώς και η βραχυπρόθεσμη, μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη ανάπτυξη του παιδιού στο κράτος μέλος που θεωρείται υπεύθυνο.
- Ο **επίτροπος** συμμετέχει καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας και διασφαλίζει ότι το παιδί κατανοεί κάθε βήμα και υποστηρίζεται συναισθηματικά.
- Εν αναμονή της απόφασης, το παιδί εξακολουθεί να υποστηρίζεται από τον επίτροπο ή κατάλληλο πρόσωπο το οποίο ενεργεί προσωρινά ως εκπρόσωπος και άλλους επαγγελματίες στον τομέα της προστασίας του παιδιού, κάτι το οποίο διασφαλίζει συνεχή πρόσβαση στα δικαιώματά του στην αιτούσα χώρα ΕΕ+ και ότι το ΒΣΠ παραμένει πρωταρχικό μέλημα.

- Με βάση την εκτίμηση, οι αρχές καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η επανένωση με τη θεία εξασφαλίζει σταθερή φροντίδα και εξυπηρετεί τη μακροπρόθεσμη ευημερία του παιδιού.
- Η απόφαση μεταφοράς λαμβάνεται σύμφωνα με τις διατάξεις ΚΔΑΜ που σχετίζονται με τη διατήρηση της οικογενειακής ενότητας.

Εφαρμογή του ΒΣΠ: διασφάλιση ότι οι αποφάσεις οικογενειακής επανένωσης δίνουν προτεραιότητα στην ασφάλεια, τη σταθερότητα, τους συναισθηματικούς δεσμούς και τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη του παιδιού, αντί να βασίζονται αποκλειστικά σε τυπικούς οικογενειακούς δεσμούς ή σε διαδικαστικές παραμέτρους.

Παράδειγμα 2 — Απόρριψη οικογενειακής επανένωσης έπειτα από ΕΒΣ στο πλαίσιο του ΚΔΑΜ

Ένα ασυνόδευτο παιδί 16 ετών υποβάλλει αίτηση ασύλου. Κατά τη συμπλήρωση του εντύπου εντοπισμού οικογένειας, το παιδί τονίζει τη βούλησή του να επανενωθεί με τον πατέρα του, ο οποίος διαμένει σε άλλο κράτος μέλος. Ενώ το άρθρο 25 παράγραφος 2 του ΚΔΑΜ θεσπίζει το τεκμήριο ότι η επανένωση με έναν γονέα είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, στο πλαίσιο της ΕΒΣ οι αρχές πρέπει να αξιολογήσουν εάν, στη συγκεκριμένη περίπτωση, υπάρχουν ενδείξεις ότι μια τέτοια μεταφορά θα εξέθετε το παιδί σε κίνδυνο βλάβης.

- Η **αρμόδια αρχή** καταχωρίζει το αίτημα οικογενειακής επανένωσης και ξεκινά ΕΒΣ.
- Οι απόψεις του **παιδιού** συλλέγονται με την υποστήριξη του επιτρόπου· το παιδί περιγράφει εμπειρίες φόβου που βίωσε στο παρελθόν λόγω παραμέλησης και έκθεσης σε βία. Ωστόσο, έχει την ελπίδα ότι ο πατέρας έχει αλλάξει.
- Οι αρχές αξιολογούν την ποιότητα της σχέσης γονέα-παιδιού, συμπεριλαμβανομένων προηγούμενων ρυθμίσεων παροχής φροντίδας και συναισθηματικών δεσμών.
- Πληροφορίες από τις **αρχές προστασίας του παιδιού** δείχνουν ότι ο πατέρας έχει περιορισμένη ικανότητα παροχής φροντίδας· έχει επίσης ποινικό μητρώο στο κράτος μέλος υποδοχής, και η επαφή με το παιδί ήταν σποραδική.
- Με βάση τις ατομικές περιστάσεις του πατέρα και τις διαθέσιμες πληροφορίες από τις αρμόδιες αρχές, κατά την εκτίμηση εξετάζεται κατά πόσον το κράτος μέλος που θεωρείται υπεύθυνο μπορεί να διασφαλίσει:
 - ασφαλές και σταθερό κατάλυμα για το παιδί,
 - αποτελεσματική φροντίδα και επίβλεψη από ενήλικα,
 - πρόσβαση στην εκπαίδευση και την υγειονομική περίθαλψη,
 - προστασία από τη βία ή την παραμέληση, και
 - συναισθηματική σταθερότητα και συνέχεια της φροντίδας.
- Διαπιστώνεται ότι η προτεινόμενη επανένωση θα εξέθετε το παιδί σε κίνδυνο βλάβης και αστάθειας και θα διατάρασσε το υφιστάμενο υποστηρικτικό περιβάλλον υποδοχής του. Το συμπέρασμα αυτό βασίζεται σε εξατομικευμένα και τεκμηριωμένα

στοιχεία που αφορούν συγκεκριμένα το παιδί και την προτεινόμενη ρύθμιση επανένωσης.

- Ο **επίτροπος** συμμετέχει καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας και υποστηρίζει το παιδί ώστε να κατανοήσει την εκτίμηση και την έκβασή της.
- Εν αναμονή της απόφασης, το παιδί εξακολουθεί να υποστηρίζεται από τον επίτροπο ή κατάλληλο πρόσωπο το οποίο ενεργεί προσωρινά ως εκπρόσωπος και άλλους επαγγελματίες στον τομέα της προστασίας του παιδιού, κάτι το οποίο διασφαλίζει συνεχή πρόσβαση στα δικαιώματά του στην αιτούσα χώρα ΕΕ+ και ότι το ΒΣΠ παραμένει πρωταρχικό μέλημα.
- Το αίτημα για οικογενειακή επανένωση απορρίπτεται, ενώ η απόφαση αιτιολογείται δεόντως γραπτώς και παραπέμπει ρητά στην ΕΒΣ. Συνιστάται η αποκατάσταση της επαφής μεταξύ του παιδιού και του πατέρα και ζητείται από τον επίτροπο να διασφαλίσει την κατάλληλη παρακολούθηση.

Εφαρμογή του ΒΣΠ: διαπίστωση ότι το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού συνίσταται στην προστασία από βλάβη, τη σταθερή και κατάλληλη φροντίδα, τη συναισθηματική ευημερία, τη συνέχεια της υποστήριξης και την πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες. Οι παράμετροι αυτές υπερισχύουν της τυπικής ύπαρξης οικογενειακού δεσμού σύμφωνα με τον ΚΔΑΜ.

6. Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού στο πλαίσιο της υποδοχής

Η κάλυψη των αναγκών των παιδιών είναι ζωτικής σημασίας για την ψυχοκοινωνική τους ευημερία, ιδίως σε περιπτώσεις όπου πλήττονται από τον αναγκαστικό εκτοπισμό.

Ως εκ τούτου, η τοποθέτηση παιδιών σε κατάλυμα κατάλληλο για τις ανάγκες τους και η διατήρηση της ολιστικής τους ανάπτυξης είναι θεμελιώδους σημασίας. Οι αρχές θα πρέπει να προγραμματίζουν την κατανομή με προσοχή και να λαμβάνουν υπόψη διάφορους παράγοντες, ιδίως την οικογενειακή ενότητα και την πλήρη πρόσβαση στην υγεία και την εκπαίδευση, σύμφωνα με το ΒΣΠ.

Επιπλέον, η φροντίδα σε επίπεδο κοινότητας και η υποστήριξη για τα ασυνόδευτα παιδιά είναι υψίστης σημασίας, καθώς τα παιδιά που φθάνουν στην Ευρώπη συχνά αντιμετωπίζουν μια σειρά δυσμενών προκλήσεων και περιστάσεων ⁽¹⁷⁰⁾.

Για την προαγωγή της σταθερότητας, οι αλλαγές στη διαμονή κάθε παιδιού θα πρέπει να αποτελούν εξαίρεση και όχι κανόνα, εκτός αν είναι προς το ΒΣΠ. Μια σταθερή διαμονή και ένα καθημερινό πρόγραμμα βοηθούν το παιδί, ειδικά αν είναι ασυνόδευτο, να οικοδομήσει εμπιστοσύνη με τους κηδεμόνες, τον επίτροπο, τους νόμιμους εκπροσώπους και τους χειριστές της υπόθεσης, δημιουργώντας ένα περιβάλλον στο οποίο αισθάνεται ασφαλές να μοιραστεί ευαίσθητες ή τραυματικές εμπειρίες κατά τη διάρκεια της συνέντευξης για το άσυλο, κατά περίπτωση. Επιπλέον, οι οικείες συνήθειες βοηθούν τα παιδιά να ανακτήσουν την αίσθηση της κανονικότητας, της προβλεψιμότητας και του ελέγχου της ζωής τους, τα οποία αποτελούν βασικά στοιχεία για τη συναισθηματική ασφάλεια και την ψυχολογική ανθεκτικότητα.

6.1. Η έννοια του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού στην ΟΑΥ (2024)

Η ΟΑΥ (2024) ορίζει πρότυπα για την υποδοχή αιτούντων διεθνή προστασία, με στόχο την εναρμόνιση των συνθηκών υποδοχής σε ολόκληρη την ΕΕ+ και τη διασφάλιση ότι όλες οι χώρες της ΕΕ+ παρέχουν επαρκείς συνθήκες διαβίωσης σε όσους αιτούνται διεθνή προστασία. Ενώ επιτρέπει στα κράτη μέλη ευελιξία όσον αφορά τον καθορισμό του τρόπου εφαρμογής των εν λόγω προτύπων, η οδηγία ενισχύει τις εγγυήσεις για τους αιτούντες με ειδικές ανάγκες υποδοχής, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών. Απαιτεί ρητά να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι ειδικές ανάγκες υποδοχής όσο και το ΒΣΠ κατά την εξασφάλιση επαρκούς βιοτικού επιπέδου σύμφωνα με το ενωσιακό δίκαιο, συμπεριλαμβανομένου του Χάρτη της ΕΕ, και τις διεθνείς υποχρεώσεις ⁽¹⁷¹⁾.

⁽¹⁷⁰⁾ Βλ. ενότητα σχετικά με τα ασυνόδευτα παιδιά, *EUAA, Guidance on Mental Health and Well-being of Applicants for International Protection: Part II*, 2024, βλ. υποσημείωση 84, <https://www.euaa.europa.eu/publications/mental-health-well-being-applicants-part-ii-first-line-officers>.

⁽¹⁷¹⁾ Αιτιολογική σκέψη 62 της ΟΑΥ (2024).

Όσον αφορά τους αιτούντες με ειδικές ανάγκες υποδοχής, τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν ότι, μετά τον έγκαιρο εντοπισμό και την αξιολόγηση, οι ατομικές ανάγκες υποδοχής αντιμετωπίζονται συνεχώς καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας από εξειδικευμένο προσωπικό ⁽¹⁷²⁾.

Η ΟΑΥ (2024) επαναλαμβάνει ότι το ΒΣΠ πρέπει να αποτελεί πρωταρχικό μέλημα για τα κράτη μέλη κατά την εφαρμογή των διατάξεών της ⁽¹⁷³⁾ και υπενθυμίζει την υποχρέωση διασφάλισης επαρκούς βιοτικού επιπέδου για τη σωματική, πνευματική, διανοητική, ηθική και κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού ⁽¹⁷⁴⁾. Αυτό σημαίνει ότι οι αποφάσεις που αφορούν ένα παιδί, όπως ο τόπος διαμονής και οι συνθήκες διαβίωσης, η ασφάλεια, η υγειονομική περίθαλψη, η εκπαίδευση και η οικογενειακή ζωή, πρέπει να αξιολογούνται με γνώμονα το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, λαμβάνοντας υπόψη τόσο τις άμεσες ανάγκες προστασίας όσο και την πιο μακροπρόθεσμη ανάπτυξή του. Η οδηγία ενισχύει επίσης την προστασία των παιδιών στο πλαίσιο της υποδοχής, απαιτώντας από τα άτομα που εργάζονται με παιδιά να υποβάλλονται σε έλεγχο του ιστορικού τους και να λαμβάνουν αρχική και συνεχή κατάρτιση σχετικά με τα δικαιώματα, τις ανάγκες και τα πρότυπα προστασίας των παιδιών, καθώς και σχετικά με τη συμμόρφωση με τους κανόνες εμπιστευτικότητας ⁽¹⁷⁵⁾.

Κατά την εκτίμηση του ΒΣΠ, η οδηγία αναδεικνύει τέσσερις βασικούς παράγοντες ⁽¹⁷⁶⁾:

- **οικογενειακή ενότητα και δυνατότητα επανένωσης**, παράλληλα με την υποχρέωση διατήρησης της οικογενειακής ενότητας ⁽¹⁷⁷⁾.
- **ευημερία και κοινωνική ανάπτυξη**, συμπεριλαμβανομένου του υπόβαθρου του παιδιού και της ανάγκης για σταθερότητα και **συνέχεια της φροντίδας**.
- **ασφάλεια και προστασία**, ιδίως όταν υπάρχει κίνδυνος βίας, κακοποίησης ή εκμετάλλευσης (συμπεριλαμβανομένης της εμπορίας ανθρώπων).
- **απόψεις του παιδιού**, ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά του.

6.2. Εφαρμογή του ΒΣΠ στο πλαίσιο της υποδοχής

Η ΟΑΥ (2024) απαιτεί από τα κράτη μέλη να διασφαλίζουν ότι τα παιδιά λαμβάνουν ασφαλή και κατάλληλη στέγαση και τις απαραίτητες υπηρεσίες υποστήριξης ⁽¹⁷⁸⁾. Στην πράξη, αυτό περιλαμβάνει όχι μόνο κατάλληλη στέγαση, αλλά και ουσιαστική πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη, την εκπαίδευση και την ενημέρωση, η οποία παρέχεται με τρόπο κατάλληλο για την ηλικία του παιδιού, καθώς και σε ψυχαγωγικές δραστηριότητες. Η οδηγία υιοθετεί μια προορατική προσέγγιση: τα συστήματα υποδοχής δεν θα πρέπει απλώς να «φιλοξενούν» παιδιά, αλλά θα πρέπει να υποστηρίζουν ενεργά την ευημερία και την ανάπτυξή τους. Οι συνθήκες υποδοχής πρέπει να προσαρμόζονται στην κατάσταση και τις ανάγκες του

⁽¹⁷²⁾ Άρθρο 25 της ΟΑΥ (2024).

⁽¹⁷³⁾ Αιτιολογική σκέψη 38 της ΟΑΥ (2024).

⁽¹⁷⁴⁾ Άρθρο 26 παράγραφος 1 της ΟΑΥ (2024).

⁽¹⁷⁵⁾ Άρθρο 26 παράγραφος 6 της ΟΑΥ (2024).

⁽¹⁷⁶⁾ Άρθρο 26 παράγραφος 2 της ΟΑΥ (2024).

⁽¹⁷⁷⁾ Αιτιολογική σκέψη 38 της ΟΑΥ (2024).

⁽¹⁷⁸⁾ Αιτιολογική σκέψη 41 της ΟΑΥ (2024).

παιδιού, με ιδιαίτερη έμφαση στην ασφάλεια (συμπεριλαμβανομένης της προστασίας από τη σεξουαλική και την έμφυλη βία) και στη σωματική και συναισθηματική φροντίδα, ενώ παράλληλα πρέπει να επιτρέπουν τη μάθηση, το παιχνίδι, την κοινωνική συμμετοχή και την ανάπτυξη ⁽¹⁷⁹⁾.

Η σταθερότητα στην τοποθέτηση και τη στέγαση είναι ένα ακόμη σημαντικό στοιχείο που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά την εφαρμογή του ΒΣΠ. Το παιδί ενδέχεται να έχει δημιουργήσει κοινωνικούς δεσμούς ή να έχει ξεκινήσει το σχολείο, εκπαιδευτικές δραστηριότητες ή εργασία, στοιχεία τα οποία συμβάλλουν θετικά στη συνεχιζόμενη ενσωμάτωσή του και στην αναζήτηση ευκαιριών εκπαίδευσης και απασχόλησης.

Μια ξαφνική αλλαγή στη στέγαση, που συχνά συνεπάγεται μετεγκατάσταση, ενδέχεται να αναγκάσει το παιδί να ξεκινήσει από την αρχή και μπορεί να καθυστερήσει ή να δυσχεράνει τη διαδικασία ενσωμάτωσής.

Συνιστάται, επομένως, να επιτρέπεται ευελιξία στις εγκαταστάσεις στέγασης, για παράδειγμα με τη διάθεση ορισμένων δωματίων στην εγκατάσταση για νέους αιτούντες που έχουν μόλις ενηλικιωθεί ⁽¹⁸⁰⁾. Η τελική απόφαση σχετικά με την τοποθέτηση θα πρέπει κατά προτίμηση να συζητείται με τον αιτούντα και τον επίτροπό του πριν από μια πιθανή μεταφορά, λαμβάνοντας υπόψη τις ατομικές περιστάσεις του αιτούντος.

Όταν ένα κράτος μέλος παρέχει στέγαση σε οικογένειες, πρέπει να λαμβάνει κατάλληλα μέτρα, ζητώντας τη συγκατάθεση του αιτούντος στον μέγιστο δυνατό βαθμό, προκειμένου να διατηρηθεί η οικογενειακή ενότητα για τα μέλη της οικογένειας που βρίσκονται στην επικράτειά του ⁽¹⁸¹⁾.

Ακόμη και όταν τα εθνικά συστήματα προβλέπουν τη δυνατότητα μείωσης ή ανάκλησης υλικών συνθηκών υποδοχής σε ορισμένες περιπτώσεις, τα κράτη μέλη πρέπει πάντοτε να διασφαλίζουν ένα βιοτικό επίπεδο που λαμβάνει υπόψη τους αιτούντες με ειδικές ανάγκες υποδοχής και το ΒΣΠ ⁽¹⁸²⁾.

Τα δομικά στοιχεία 9 και 10 του κοινού σχεδίου εφαρμογής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο ⁽¹⁸³⁾ τονίζουν τη σημασία της ενισχυμένης παρακολούθησης των θεμελιωδών δικαιωμάτων, προκειμένου να διασφαλιστούν αποτελεσματικές διαδικασίες, με παράλληλη προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και διασφάλιση ενός πραγματικού και αποτελεσματικού δικαιώματος ασύλου, μεταξύ άλλων και

⁽¹⁷⁹⁾ Αιτιολογική σκέψη 39 της ΟΑΥ (2024).

⁽¹⁸⁰⁾ Βλ. EUAA, *Mapping Report on Transitioning into Adulthood: Improving the transition experience for applicants for international protection*, Φεβρουάριος 2026, <https://www.euaa.europa.eu/publications/mapping-report-transitioning-adulthood>.

⁽¹⁸¹⁾ Άρθρο 14 της ΟΑΥ (2024).

⁽¹⁸²⁾ Οι εν λόγω περιστάσεις ενδέχεται να περιλαμβάνουν περιπτώσεις στις οποίες ο αιτών δεν συνεργάζεται με τις αρμόδιες αρχές, δεν συμμορφώνεται με τις καθορισμένες διαδικαστικές απαιτήσεις, έχει υποπέσει σε σοβαρή ή επανειλημμένη παραβίαση των κανόνων του κέντρου υποδοχής ή έχει επιδείξει βίαιη ή απειλητική συμπεριφορά εντός του κέντρου υποδοχής. [Αιτιολογική σκέψη 62 της ΟΑΥ (2024)].

⁽¹⁸³⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών – Κοινό σχέδιο εφαρμογής του συμφώνου για τη μετανάστευση και το άσυλο, COM/2024/251 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2024:251:FIN>.

για τις πιο ευάλωτες ομάδες, όπως είναι τα παιδιά, αλλά και τις προσπάθειες των κρατών μελών για την ενσωμάτωση και την ένταξη αυτού του πληθυσμού.

Η ΟΑΥ (2024) υπενθυμίζει επίσης την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την προστασία των παιδιών-μεταναστών ⁽¹⁸⁴⁾, η οποία επαναλαμβάνει ότι τα παιδιά εκτίθενται σε μεγαλύτερους κινδύνους όταν ταξιδεύουν ασυνόδευτα ή όταν διαμένουν σε υπερπλήρεις εγκαταστάσεις μαζί με ενήλικες με τους οποίους δεν έχουν συγγενική σχέση. Η ανακοίνωση τονίζει την ανάγκη ύπαρξης σαφών πρωτοκόλλων για την πρόληψη και την αντιμετώπιση των περιπτώσεων εξαφάνισης παιδιών, συμπεριλαμβανομένης της άμεσης αναφοράς στην αστυνομία. Η προστασία των παιδιών-μεταναστών αποτελεί βασική υποχρέωση που θεμελιώνεται στις αξίες της ΕΕ και στο δίκαιο της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του Χάρτη της ΕΕ και των διεθνών προτύπων για τα δικαιώματα του παιδιού.

Τέλος, κατά την τοποθέτηση ενός παιδιού σε κατάλυμα, οι αρχές θα πρέπει να αξιολογούν παράγοντες όπως η οικογενειακή ενότητα, οι γλωσσικές και επικοινωνιακές ανάγκες, η διαθεσιμότητα σχολείων, η ηλικία και η ωριμότητα, τυχόν αναπηρίες ή βλάβες, καθώς και ιατρικές απαιτήσεις (π.χ. εγγύτητα σε θεραπεία για χρόνιες παθήσεις). Στόχος είναι η υποστήριξη της προσαρμογής, της ασφάλειας και της συνέχειας της φροντίδας.

6.2.1. Στέγαση, υγεία και εκπαίδευση

Οι αρχές του **ΒΣΠ** και της οικογενειακής ενότητας θα πρέπει να διέπουν τις **ρυθμίσεις στέγασης** για τα παιδιά ⁽¹⁸⁵⁾. Όταν αυτό εξυπηρετεί το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και το παιδί συναινεί, το παιδί θα πρέπει να φιλοξενείται μαζί με τους γονείς του, τον ενήλικα που είναι υπεύθυνος για αυτό ή τα άγαμα ανήλικα αδέλφια του ⁽¹⁸⁶⁾.

Οι εγκαταστάσεις θα πρέπει να είναι προσαρμοσμένες στις ανάγκες των παιδιών και να υποστηρίζουν τόσο τη σωματική όσο και τη συναισθηματική φροντίδα. Τα παιδιά πρέπει να έχουν πρόσβαση **σε υπαίθριες δραστηριότητες** και σε δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου, παιχνίδι και ψυχαγωγικές δραστηριότητες **που αρμόζουν στην ηλικία τους** ⁽¹⁸⁷⁾. Όταν τα παιδιά φιλοξενούνται σε κέντρα όπου διαμένουν και ενήλικες, απαιτούνται πρόσθετες εγγυήσεις, όπως ασφαλείς χώροι και κατάλληλες εγκαταστάσεις υγιεινής για την προστασία των παιδιών και των μητέρων ⁽¹⁸⁸⁾.

Τα παιδιά πρέπει να λαμβάνουν το ίδιο είδος υγειονομικής περίθαλψης με εκείνο που παρέχεται στα ημεδαπά παιδιά ⁽¹⁸⁹⁾. Για παιδιά που έχουν υποστεί κακοποίηση, παραμέληση, εκμετάλλευση, βασανιστήρια ή έχουν βιώσει ένοπλες συγκρούσεις, τα κράτη μέλη πρέπει να εξασφαλίζουν την έγκαιρη πρόσβαση σε υπηρεσίες αποκατάστασης, κατάλληλη ψυχιατρική περίθαλψη και εξειδικευμένη θεραπεία. Αυτό απαιτεί την ύπαρξη κατάλληλα εξειδικευμένων επαγγελματιών, ώστε η υποστήριξη να είναι αποτελεσματική και εξατομικευμένη ⁽¹⁹⁰⁾.

⁽¹⁸⁴⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «[Η προστασία των παιδιών-μεταναστών](#)», βλ. υποσημείωση 5.

⁽¹⁸⁵⁾ Αιτιολογική σκέψη 35 της ΟΑΥ (2024).

⁽¹⁸⁶⁾ Άρθρο 7 παράγραφος 3, άρθρο 14 και άρθρο 26 παράγραφος 5 της ΟΑΥ (2024).

⁽¹⁸⁷⁾ Άρθρο 26 παράγραφος 3 της ΟΑΥ (2024).

⁽¹⁸⁸⁾ Αιτιολογική σκέψη 41 και άρθρο 20 παράγραφος 5 της ΟΑΥ (2024).

⁽¹⁸⁹⁾ Άρθρο 22 παράγραφος 2 της ΟΑΥ (2024).

⁽¹⁹⁰⁾ Άρθρο 26 παράγραφος 4 της ΟΑΥ (2024).

Η **υγεία και η ευημερία των παιδιών είναι πολυεπίπεδη** και πρέπει να αντιμετωπίζεται ολιστικά, συμπεριλαμβανομένης της συναισθηματικής ευημερίας, της κοινωνικής συμμετοχής και του αισθήματος του ανήκειν, καθώς και της ανάπτυξης δεξιοτήτων και λειτουργικότητας. Αυτό υπογραμμίζει τη σημασία της εκπαίδευσης, της αλληλεπίδρασης μεταξύ ομοτίμων και των φιλικών προς τα παιδιά χώρων ⁽¹⁹¹⁾.

Η ΟΑΥ (2024) επισημαίνει επίσης το **δικαίωμα του παιδιού στην εκπαίδευση**. Η εκπαίδευση των παιδιών στο πλαίσιο του συστήματος υποδοχής θα πρέπει:

- να παρέχεται υπό τους ίδιους όρους που ισχύουν και για τους υπηκόους του οικείου κράτους μέλους·
- να ενσωματώνεται σε αυτήν των υπηκόων του οικείου κράτους μέλους·
- να είναι της ίδιας ποιότητας με εκείνη που παρέχεται στους υπηκόους του οικείου κράτους μέλους·
- να είναι συνεχής (έως την επιβολή μέτρου απομάκρυνσης, κατά περίπτωση) ⁽¹⁹²⁾.

Η πρόσβαση των παιδιών στην εκπαίδευση πρέπει να συμμορφώνεται με τις παρακάτω διατάξεις:

- να χορηγείται το συντομότερο δυνατό και το αργότερο εντός δύο μηνών από την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης διεθνούς προστασίας·
- να παρέχεται στο πλαίσιο του γενικού εκπαιδευτικού συστήματος. Ως προσωρινό μέτρο και για μέγιστη διάρκεια ενός μήνα, τα κράτη μέλη μπορούν να παρέχουν εκπαίδευση εκτός του γενικού εκπαιδευτικού συστήματος, όταν η πρόσβαση στο γενικό εκπαιδευτικό σύστημα δεν είναι άμεσα δυνατή λόγω των ειδικών συνθηκών που επικρατούν στο κράτος μέλος ή της ειδικής κατάστασης του παιδιού ⁽¹⁹³⁾.
- να προσφέρονται προπαρασκευαστικά μαθήματα, συμπεριλαμβανομένων γλωσσικών μαθημάτων, εφόσον κρίνεται αναγκαίο, για τη διευκόλυνση της πρόσβασης και της συμμετοχής των παιδιών στο γενικό εκπαιδευτικό σύστημα ⁽¹⁹⁴⁾.
- να περιλαμβάνει την πρόσβαση σε εκπαιδευτικό υλικό ⁽¹⁹⁵⁾.

6.3. Πρόσθετες εγγυήσεις για ασυνόδευτα παιδιά στο πλαίσιο της υποδοχής

Το ΒΣΠ στο έδαφος της ΕΕ διασφαλίζεται από τις αρχές, με την υποστήριξη του επιτρόπου που εκπροσωπεί και συνδράμει το παιδί και, κατά περίπτωση, μπορεί επίσης να ενεργεί εξ ονόματός του ⁽¹⁹⁶⁾.

⁽¹⁹¹⁾ Βλ. ενότητα σχετικά με τα ασυνόδευτα παιδιά, [EUAA, Guidance on Mental Health and Well-being of Applicants for International Protection: Part II](#), 2024, βλ. υποσημείωση 84.

⁽¹⁹²⁾ Αιτιολογική σκέψη 48 και άρθρο 16 παράγραφος 1 της ΟΑΥ (2024).

⁽¹⁹³⁾ Άρθρο 16 παράγραφοι 2 και 3 της ΟΑΥ (2024).

⁽¹⁹⁴⁾ Άρθρο 16 παράγραφος 2 της ΟΑΥ (2024).

⁽¹⁹⁵⁾ Άρθρο 26 παράγραφος 3 της ΟΑΥ (2024).

⁽¹⁹⁶⁾ Αιτιολογική σκέψη 43 της ΟΑΥ (2024).

Σύμφωνα με άλλες πράξεις του συμφώνου ⁽¹⁹⁷⁾, η ΟΑΥ (2024) ορίζει ότι όταν ένα ασυνόδευτο παιδί υποβάλλει αίτηση διεθνούς προστασίας, τα κράτη μέλη καλούνται να ορίσουν κατάλληλο πρόσωπο το οποίο ενεργεί προσωρινά ως εκπρόσωπος του ανηλίκου ⁽¹⁹⁸⁾, έως ότου διοριστεί ο επίτροπος. Το εν λόγω πρόσωπο μπορεί να είναι υπάλληλος κέντρου φιλοξενίας, κέντρου παιδικής μέριμνας, κοινωνικών υπηρεσιών ή άλλης σχετικής οργάνωσης που έχει οριστεί για την εκτέλεση καθηκόντων εκπροσώπου ⁽¹⁹⁹⁾, εφόσον πληροί τις προϋποθέσεις που περιγράφονται κατωτέρω.

Το παιδί πρέπει επίσης να ενημερώνεται για τον διορισμό αυτού του προσώπου, ενώ το κατάλληλο πρόσωπο το οποίο ενεργεί προσωρινά ως εκπρόσωπος πρέπει να ενημερώνεται για τα σχετικά περιστατικά που αφορούν το παιδί ⁽²⁰⁰⁾.

Πρέπει να διορίζεται επίτροπος εντός 15 εργάσιμων ημερών, με δυνατότητα παράτασης 10 ημερών σε εξαιρετικές περιπτώσεις ⁽²⁰¹⁾. Το κατάλληλο πρόσωπο το οποίο ενεργεί προσωρινά ως εκπρόσωπος και ο επίτροπος μπορεί να είναι το ίδιο πρόσωπο ⁽²⁰²⁾.

Το κατάλληλο πρόσωπο το οποίο ενεργεί προσωρινά ως εκπρόσωπος πρέπει να πληροί τα ίδια κριτήρια και τις ίδιες προϋποθέσεις που ορίζονται στην ΟΑΥ (2024) για τον μόνιμο επίτροπο, και συγκεκριμένα:

- να είναι φυσικό πρόσωπο, ανεξάρτητα από το γεγονός ότι ενδέχεται να έχει επίσημα διοριστεί οργάνωση ⁽²⁰³⁾.
- να μην έχει ιστορικό εγκλημάτων ή αδικημάτων εις βάρος παιδιών, ούτε εγκλημάτων ή αδικημάτων που εγείρουν σοβαρές αμφιβολίες ως προς την ικανότητά του να αναλάβει ρόλο ευθύνης έναντι ανηλίκων ⁽²⁰⁴⁾.
- να διαθέτει τις απαραίτητες δεξιότητες και εμπειρογνωσία, μεταξύ άλλων όσον αφορά τη μεταχείριση και τις ειδικές ανάγκες των ανηλίκων, ώστε να εκπροσωπεί και να συνδράμει το ασυνόδευτο παιδί και να ενεργεί εξ ονόματός του, με στόχο τη διαφύλαξη του βέλτιστου συμφέροντος και της γενικής ευημερίας του εν λόγω παιδιού ⁽²⁰⁵⁾.
- να λαμβάνει αρχική και συνεχή κατάλληλη κατάρτιση σχετικά με τα δικαιώματα και τις ανάγκες των ανηλίκων, συμπεριλαμβανομένων όσων αφορούν τυχόν ισχύοντα πρότυπα προστασίας των παιδιών ⁽²⁰⁶⁾.

⁽¹⁹⁷⁾ Άρθρο 23 παράγραφος 2 του ΚΔΑ.

⁽¹⁹⁸⁾ Άρθρο 27 παράγραφος 1 της ΟΑΥ (2024).

⁽¹⁹⁹⁾ Αιτιολογική σκέψη 45 της ΟΑΥ (2024).

⁽²⁰⁰⁾ Άρθρο 27 παράγραφος 2 της ΟΑΥ (2024).

⁽²⁰¹⁾ Άρθρο 27 παράγραφος 1 της ΟΑΥ (2024).

⁽²⁰²⁾ Αιτιολογική σκέψη 25 του κανονισμού για τον έλεγχο διαλογής.

⁽²⁰³⁾ Άρθρο 27 παράγραφος 3 και άρθρο 27 παράγραφος 7 της ΟΑΥ (2024).

⁽²⁰⁴⁾ Άρθρο 26 παράγραφος 6 της ΟΑΥ (2024).

⁽²⁰⁵⁾ Άρθρο 2 παράγραφος 13 της ΟΑΥ (2024).

⁽²⁰⁶⁾ Άρθρο 26 παράγραφος 6 της ΟΑΥ (2024).

- να είναι σε θέση να εκτελεί αποτελεσματικά τα καθήκοντά του ⁽²⁰⁷⁾, το οποίο απαιτεί να του έχει ανατεθεί αναλογικός και περιορισμένος αριθμός ασυνόδευτων παιδιών [έως 30 σε φυσιολογικές περιστάσεις ⁽²⁰⁸⁾, που μπορούν να φτάσουν τα 50 σε περίπτωση δυσανάλογων αιτήσεων που υποβάλλονται από ασυνόδευτα παιδιά ⁽²⁰⁹⁾].
- να δεσμεύεται από τους κανόνες εμπιστευτικότητας ⁽²¹⁰⁾.
- να μην έχει σύγκρουση συμφερόντων με τα συμφέροντα του παιδιού που έχει αναλάβει ⁽²¹¹⁾.

Υποστηρίζοντας και εκπροσωπώντας το παιδί και ενεργώντας εξ ονόματός του και σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, ο επίτροπος (ή το κατάλληλο πρόσωπο το οποίο ενεργεί προσωρινά ως εκπρόσωπος) διασφαλίζει ότι το παιδί μπορεί να επωφεληθεί από τα δικαιώματα που του αναγνωρίζονται, διασφαλίζοντας με αυτόν τον τρόπο το ΒΣΠ ⁽²¹²⁾.

Ο επίτροπος (ή το κατάλληλο πρόσωπο το οποίο ενεργεί προσωρινά ως εκπρόσωπος) υποχρεούται επίσης ⁽²¹³⁾:

- να είναι παρών όταν παρέχονται στο παιδί πληροφορίες (το αργότερο εντός 3 ημερών από την υποβολή της αίτησης) σχετικά με τις συνθήκες υποδοχής, τις οργανώσεις/ομάδες που παρέχουν νομική συνδρομή και εκπροσώπηση, καθώς και τους οργανισμούς που ενδέχεται να μπορούν να συνδράμουν ή να ενημερώσουν το παιδί σχετικά με τις διαθέσιμες συνθήκες υποδοχής, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης ⁽²¹⁴⁾, ώστε να είναι σε θέση να εξηγήσει τις παρεχόμενες πληροφορίες στον ασυνόδευτο ανήλικο ⁽²¹⁵⁾.
- να συνεργάζεται με τις αρμόδιες αρχές προκειμένου να διασφαλίζεται η άμεση πρόσβαση του ασυνόδευτου ανήλικου σε κατάλληλες υλικές συνθήκες υποδοχής και υγειονομική περίθαλψη ⁽²¹⁶⁾.
- να συμβάλλει στον εντοπισμό των ειδικών αναγκών υποδοχής του παιδιού κατά την εξατομικευμένη αξιολόγηση των ειδικών αναγκών που διενεργεί το κράτος μέλος ⁽²¹⁷⁾.

Επιπλέον, η ΟΑΥ (2024) αναφέρει ότι το βέλτιστο συμφέρον του ασυνόδευτου παιδιού πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά την τοποθέτηση του παιδιού ⁽²¹⁸⁾. Ένας ασυνόδευτος ανήλικος

⁽²⁰⁷⁾ Βλ. επίσης Συμβούλιο της Ευρώπης, *Recommendation CM/Rec(2019)11 of the Committee of Ministers to member states on effective guardianship for unaccompanied and separated children in the context of migration*, 2019, <https://rm.coe.int/0900001680993db7>, όπου τονίζεται ότι θα πρέπει να ανατίθεται στους επιτρόπους διαχειρίσιμος αριθμός υποθέσεων προκειμένου να διασφαλιστεί αποτελεσματικά το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

⁽²⁰⁸⁾ Άρθρο 27 παράγραφος 7 της ΟΑΥ (2024).

⁽²⁰⁹⁾ Άρθρο 27 παράγραφος 1 της ΟΑΥ (2024).

⁽²¹⁰⁾ Άρθρο 26 παράγραφος 6 της ΟΑΥ (2024).

⁽²¹¹⁾ Άρθρο 27 παράγραφοι 2 και άρθρο 27 παράγραφος 6 της ΟΑΥ (2024).

⁽²¹²⁾ Αιτιολογική σκέψη 43 της ΟΑΥ (2024).

⁽²¹³⁾ Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. επερχόμενη επικαιροποιημένη έκδοση του *Εγχειριδίου επιτροπείας* του FRA (η τρέχουσα έκδοση είναι διαθέσιμη στη διεύθυνση <https://fra.europa.eu/en/publication/2018/guardianship-systems-children-deprived-parental-care-european-union-summary>).

⁽²¹⁴⁾ Άρθρο 5 παράγραφος 2 της ΟΑΥ (2024).

⁽²¹⁵⁾ Αιτιολογική σκέψη 43 της ΟΑΥ (2024).

⁽²¹⁶⁾ Αιτιολογική σκέψη 43 της ΟΑΥ (2024).

⁽²¹⁷⁾ Άρθρο 25 παράγραφος 1 της ΟΑΥ (2024).

⁽²¹⁸⁾ Αιτιολογική σκέψη 35 της ΟΑΥ (2024).

θα μπορούσε να φιλοξενηθεί μαζί με ενήλικο συγγενή, σε ανάδοχη οικογένεια, σε κέντρα φιλοξενίας που ειδικεύονται στην παροχή υπηρεσιών για παιδιά ή σε άλλες εγκαταστάσεις στέγασης προσαρμοσμένες στις ανάγκες του παιδιού. Ενδέχεται να υπάρχουν εξαιρετικές περιπτώσεις κατά τις οποίες ασυνόδευτα παιδιά ηλικίας άνω των 16 ετών τοποθετούνται σε κέντρα φιλοξενίας για ενήλικες ⁽²¹⁹⁾. Λαμβάνοντας υπόψη τους υψηλούς κινδύνους που ενέχει η τοποθέτηση παιδιών σε εγκαταστάσεις για ενήλικες, σε περίπτωση που ληφθεί μια τέτοια απόφαση, οι αρχές πρέπει να διενεργήσουν ενδελεχή αξιολόγηση πριν από την υλοποίηση της τοποθέτησης, προκειμένου να διαπιστώσουν ότι αυτή πράγματι δεν θα επηρεάσει αρνητικά την ευημερία του παιδιού και θα διασφαλίσει το βέλτιστο συμφέρον του.

Οι αλλαγές διαμονής θα πρέπει να περιορίζονται στο ελάχιστο ⁽²²⁰⁾, σύμφωνα με τις αρχές της σταθερότητας και της συνέχειας της φροντίδας ⁽²²¹⁾. Ο επίτροπος θα πρέπει να συμμετέχει σε κάθε απόφαση κατανομής ή ανακατανομής, συμπεριλαμβανομένης της διατήρησης της ενότητας των αδελφών, όταν αυτό εξυπηρετεί το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Οι επίτροποι υπόκεινται σε εποπτεία και τακτικούς ελέγχους ⁽²²²⁾ και τα παιδιά έχουν το δικαίωμα να υποβάλουν καταγγελίες όταν η εκπροσώπηση είναι ανεπαρκής ⁽²²³⁾. Οι αλλαγές επιτρόπων θα πρέπει να παραμένουν περιορισμένες, αλλά να πραγματοποιούνται όταν είναι αναγκαίο, ιδίως εάν τα καθήκοντα δεν εκτελούνται ορθά ⁽²²⁴⁾.

Παραδείγματα – Εφαρμογή του ΒΣΠ στο πλαίσιο της υποδοχής

Παράδειγμα 1 – Εναλλακτικές εκπαιδευτικές ρυθμίσεις εν αναμονή της πρόσβασης στο κανονικό σχολικό σύστημα

Ένα παιδί 13 ετών που διαμένει σε κέντρο υποδοχής δεν μπορεί να εγγραφεί αμέσως στο γενικό εκπαιδευτικό σύστημα λόγω σημαντικών κενών στη σχολική του φοίτηση και περιορισμένης γνώσης της γλώσσας της χώρας υποδοχής.

- Οι αρχές υποδοχής και οι εκπαιδευτικές αρχές αξιολογούν το εκπαιδευτικό υπόβαθρο και τις μαθησιακές ανάγκες του παιδιού.
- Εφαρμόζονται προσωρινές εναλλακτικές εκπαιδευτικές ρυθμίσεις, όπως προπαρασκευαστικά μαθήματα και γλωσσική υποστήριξη, για μέγιστη διάρκεια ενός μήνα.
- Όπου κρίνεται σκόπιμο, προσφέρονται ταχύρρυθμα προγράμματα μάθησης ή γεφύρωσης για την κάλυψη των κενών στην εκπαίδευση του παιδιού, τα οποία ενδέχεται να συνεχιστούν και πέραν της αρχικής περιόδου ενός μήνα. Σε κάθε περίπτωση, η εγγραφή στο γενικό εκπαιδευτικό σύστημα διασφαλίζεται το αργότερο έναν μήνα μετά την άφιξη, παράλληλα με τη συνέχιση των μέτρων στήριξης. Στο παιδί παρέχεται εκπαιδευτικό υλικό και υποστήριξη ώστε να συμμετέχει σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες κατάλληλες για την ηλικία του.

⁽²¹⁹⁾ Άρθρο 27 παράγραφος 9 της ΟΑΥ (2024).

⁽²²⁰⁾ Άρθρο 27 παράγραφος 9 της ΟΑΥ (2024).

⁽²²¹⁾ Άρθρο 26 παράγραφος 2 της ΟΑΥ (2024).

⁽²²²⁾ Άρθρο 27 παράγραφος 8 της ΟΑΥ (2024).

⁽²²³⁾ Άρθρο 27 παράγραφος 8 της ΟΑΥ (2024).

⁽²²⁴⁾ Άρθρο 27 παράγραφος 6 της ΟΑΥ (2024).

- Η πρόοδος παρακολουθείται τακτικά, με στόχο την όσο το δυνατό συντομότερη μετάβαση του παιδιού στο γενικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Εφαρμογή του ΒΣΠ: διασφάλιση της συνέχειας της μάθησης, υποστήριξη της γνωστικής και κοινωνικής ανάπτυξης του παιδιού, και πρόληψη του μακροπρόθεσμου εκπαιδευτικού αποκλεισμού, με παράλληλη διευκόλυνση της έγκαιρης ενσωμάτωσής του στο γενικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Παράδειγμα 2 – Συμμετοχή του επιτρόπου στην αλλαγή της διαμονής του παιδιού

Ένα ασυνόδευτο παιδί 16 ετών διαμένει σε κέντρο υποδοχής εδώ και αρκετούς μήνες. Οι αρχές εξετάζουν το ενδεχόμενο να μεταφερθεί το παιδί σε άλλο κέντρο λόγω περιορισμών χωρητικότητας.

- Πριν ληφθεί οποιαδήποτε απόφαση, ζητείται η γνώμη του επιτρόπου και ο ίδιος συμμετέχει στην αξιολόγηση.
- Οι απόψεις του παιδιού λαμβάνονται υπόψη με τρόπο κατάλληλο για την ηλικία του και τους αποδίδεται η δέουσα βαρύτητα.
- Αξιολογείται ο πιθανός αντίκτυπος της μετακίνησης στην ευημερία, την εκπαίδευση, την υγειονομική περίθαλψη και τα υφιστάμενα δίκτυα υποστήριξης του παιδιού.
- Διαπιστώνεται ότι το παιδί πηγαίνει στο σχολείο και λαμβάνει ψυχοκοινωνική υποστήριξη κοντά στην τρέχουσα δομή.
- Οι αρχές καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η μεταφορά θα διατάρασσε τη σταθερότητα και τη συνέχεια της φροντίδας του παιδιού.
- Το παιδί παραμένει στην τρέχουσα τοποθέτηση και εξετάζονται εναλλακτικές λύσεις όσον αφορά τη χωρητικότητα.

Εφαρμογή του ΒΣΠ: προτεραιοποίηση της σταθερότητας, της συνέχειας της φροντίδας και της συναισθηματικής ευημερίας του παιδιού σε σχέση με τη διοικητική ευκολία, διασφαλίζοντας ότι οι αποφάσεις που επηρεάζουν τις συνθήκες υποδοχής υποστηρίζουν τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη του παιδιού.

Στην ανακοίνωσή της σχετικά με την προστασία των παιδιών-μεταναστών ⁽²²⁵⁾, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενθαρρύνει επίσης τα κράτη μέλη:

- να μεριμνούν ώστε οι εξατομικευμένες αξιολογήσεις ευαλωτότητας και αναγκών ανάλογα με το φύλο και την ηλικία των παιδιών να διενεργούνται κατά την άφιξή τους και να λαμβάνονται υπόψη σε όλες τις επακόλουθες διαδικασίες·
- να διασφαλίζουν ότι όλα τα παιδιά έχουν έγκαιρη πρόσβαση σε υγειονομική περίθαλψη (συμπεριλαμβανομένης της προληπτικής περίθαλψης) και σε ψυχοκοινωνική υποστήριξη, καθώς και σε τυπική εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς, ανεξάρτητα από το καθεστώς του παιδιού ή/και των γονέων του·

⁽²²⁵⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «[Η προστασία των παιδιών-μεταναστών](#)», βλ. υποσημείωση 5.

- να διασφαλίζουν την παροχή μιας σειράς εναλλακτικών επιλογών φροντίδας για τα ασυνόδευτα παιδιά, μεταξύ άλλων φροντίδας στο πλαίσιο οικογένειας / από ανάδοχους γονείς·
- να ενσωματώνουν πολιτικές προστασίας των παιδιών σε όλα τα κέντρα υποδοχής που φιλοξενούν παιδιά, μεταξύ άλλων με τον διορισμό υπευθύνου για την προστασία των παιδιών·
- να διασφαλίζουν και να παρακολουθούν τη διαθεσιμότητα και την προσβασιμότητα μιας βιώσιμης σειράς εναλλακτικών λύσεων έναντι της διοικητικής κράτησης των παιδιών-μεταναστών·
- να εξασφαλίζουν τη θέσπιση κατάλληλου και αποτελεσματικού συστήματος παρακολούθησης όσον αφορά την υποδοχή των παιδιών-μεταναστών·

EUAA, Operational Standards and Indicators on Reception including Vulnerability-related Aspects, Μάρτιος 2026, <https://www.euaa.europa.eu/publications/operational-standards-indicators-reception-including-vulnerability-aspects>.

6.4. Κράτηση και εναλλακτικές της κράτησης λύσεις

Σύμφωνα με την έκθεση του EUAA για το άσυλο του 2025 ⁽²²⁶⁾, η κράτηση παιδιών εξακολουθεί να αποτελεί ένα ζήτημα που απασχολεί σοβαρά τις χώρες της ΕΕ+. Η νομοθεσία της ΕΕ ορίζει σαφώς ότι, κατά κανόνα, **τα παιδιά δεν πρέπει να κρατούνται** ⁽²²⁷⁾. Η κράτηση παιδιών επιτρέπεται μόνο εφόσον έχει αξιολογηθεί ότι είναι προς το βέλτιστο συμφέρον τους και ως **μέτρο έσχατης λύσης**, σε εξαιρετικές περιστάσεις, για το συντομότερο δυνατό χρονικό διάστημα και όταν δεν μπορούν να εφαρμοστούν αποτελεσματικά άλλα εναλλακτικά, λιγότερο περιοριστικά μέτρα ⁽²²⁸⁾.

Επιπλέον, η ΟΑΥ (2024) υπογραμμίζει την ανάγκη τα κράτη μέλη να λαμβάνουν υπόψη τις κατευθυντήριες οδηγίες της Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Παιδιού κατά την αντιμετώπιση καταστάσεων που αφορούν παιδιά ⁽²²⁹⁾. Το νομικό πλαίσιο τονίζει ότι τα παιδιά

⁽²²⁶⁾ EUAA, Έκθεση για το άσυλο 2025: Συνοπτική παρουσίαση, Ιούνιος 2025, <https://www.euaa.europa.eu/publications/asylum-report-2025-executive-summary>.

⁽²²⁷⁾ Υπάρχει ευρεία διεθνής συναίνεση (π.χ. Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού, Επιτροπή για την Προστασία των Δικαιωμάτων όλων των διακινούμενων εργαζομένων και των μελών των οικογενειών τους, και ομάδα εργασίας του ΟΗΕ για την αυθαίρετη κράτηση) σχετικά με το γεγονός ότι τα παιδιά δεν πρέπει να τίθενται υπό κράτηση για λόγους που σχετίζονται με τη μετανάστευση, ανεξάρτητα από το νομικό/μεταναστευτικό καθεστώς των ιδίων ή των γονέων τους, και ότι η κράτηση δεν είναι ποτέ προς το βέλτιστο συμφέρον τους. Οι επιζήμιες επιπτώσεις της κράτησης στα παιδιά είναι καλά τεκμηριωμένες και αδιαμφισβήτητες. Ανεξάρτητα από τη διάρκεια και τις συνθήκες κράτησης των παιδιών, η κράτηση μπορεί να έχει βαθιές και αρνητικές επιπτώσεις στην υγεία και την ανάπτυξή τους.

⁽²²⁸⁾ Αιτιολογική σκέψη 40 και άρθρο 13 παράγραφος 2 της ΟΑΥ (2024).

⁽²²⁹⁾ Στην αιτιολογική σκέψη 40 της ΟΑΥ (2024) ορίζεται ότι «[...] Τα κράτη μέλη πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τη διακήρυξη της Νέας Υόρκης για τους πρόσφυγες και τους μετανάστες της 19ης Σεπτεμβρίου 2016, τη σχετική έγκυρη καθοδήγηση που παρέχει το Όργανο Παρακολούθησης των Συνθηκών των Ηνωμένων Εθνών όσον αφορά τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού του 1989, καθώς και τη σχετική νομολογία».

πρέπει πάντα να φιλοξενούνται σε **κατάλληλα περιβάλλοντα που αρμόζουν σε παιδιά**, κατά προτίμηση μέσω **ρυθμίσεων μη στερητικών της ελευθερίας που βασίζονται στην κοινότητα**. Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να διασφαλίζουν ότι **ένα φάσμα αποτελεσματικών και προσβάσιμων εναλλακτικών της κράτησης λύσεων** είναι διαθέσιμο και προσβάσιμο σε παιδιά, μεταξύ άλλων σε ασυνόδευτα παιδιά και σε οικογένειες με παιδιά ⁽²³⁰⁾.

Στις περιπτώσεις όπου επιβάλλεται η κράτηση, **η προτιμώμενη προσέγγιση είναι η φιλοξενία της οικογένειας ως σύνολο**, με παράλληλη διασφάλιση της πλήρους τήρησης όλων των εγγυήσεων που προβλέπονται στην ΟΑΥ (2024) τόσο για το παιδί όσο και για τα μέλη της οικογένειάς του. **Όταν δεν είναι δυνατή η κοινή φιλοξενία** και δεν μπορούν να εφαρμοστούν εναλλακτικές της κράτησης λύσεις για την οικογένεια, **πρέπει να διασφαλίζεται η τακτική και ουσιαστική επαφή μεταξύ του κρατούμενου μέλους της οικογένειας και του παιδιού**, μεταξύ άλλων μέσω τακτικών επισκέψεων σε χώρους εκτός των κέντρων κράτησης.

Οποιαδήποτε στέρηση της ελευθερίας που αφορά παιδιά, είτε μέσω κοινής φιλοξενίας είτε άλλως, πρέπει να εφαρμόζεται **μόνο ως μέτρο έσχατης λύσης**, για το **συντομότερο δυνατό χρονικό διάστημα**, και υπό αυστηρή τήρηση του **βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού**.

Στις περιπτώσεις όπου επιβάλλεται η κράτηση, τα ασυνόδευτα παιδιά πρέπει να φιλοξενούνται σε εγκαταστάσεις ειδικά προσαρμοσμένες για παιδιά, χωριστά από τους ενήλικες, οι οποίες πρέπει να στελεχώνονται από εξειδικευμένο προσωπικό ικανό να διασφαλίζει τα δικαιώματα των παιδιών και να ανταποκρίνεται στις ειδικές ανάγκες τους ⁽²³¹⁾. Όλες οι εγγυήσεις που ισχύουν για τους αιτούντες που βρίσκονται υπό κράτηση και για τα παιδιά που βρίσκονται υπό κράτηση ισχύουν εξίσου και για τα ασυνόδευτα παιδιά ⁽²³²⁾.

Εάν δεν είναι δυνατόν να εξασφαλιστούν αυτές οι εγγυήσεις κατά τη διάρκεια της κράτησης, τα παιδιά δεν πρέπει να κρατούνται ή πρέπει να **αφεθούν ελεύθερα αμέσως** και να τοποθετηθούν σε κατάλληλο κατάλυμα.

Ο ρόλος της εκτίμησης του βέλτιστου συμφέροντος, της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας

Κάθε απόφαση σχετικά με την κράτηση παιδιού πρέπει να βασίζεται σε εξατομικευμένη ΕΒΣ. Η ΕΒΣ δεν αντικαθιστά τα νόμιμα κριτήρια αναγκαιότητας και αναλογικότητας, αλλά τα τεκμηριώνει και τα συμπληρώνει, διασφαλίζοντας ότι η ευημερία του παιδιού αποτελεί πρωταρχικό μέλημα κατά τον προσδιορισμό του κατά πόσον η κράτηση είναι νόμιμη και δικαιολογημένη στη συγκεκριμένη περίπτωση.

⁽²³⁰⁾ Αιτιολογική σκέψη 40 της ΟΑΥ (2024).

⁽²³¹⁾ Άρθρο 13 παράγραφος 3 της ΟΑΥ (2024).

⁽²³²⁾ Άρθρα 12 και 13 της ΟΑΥ (2024), συγκεκριμένα: συντομότερο δυνατό χρονικό διάστημα, όχι σε σωφρονιστικό κατάστημα, πρόσβαση σε υπαίθριους χώρους, ιδιαίτερη προσοχή στη σωματική και ψυχική τους υγεία, δικαίωμα στην εκπαίδευση, δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου κατάλληλες για την ηλικία τους, διαχωρισμός ανδρών και γυναικών, δυνατότητα συνάντησης με εκπροσώπους της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR), μέλη της οικογένειας, νομικούς συμβούλους και ΜΚΟ με σεβασμό στην ιδιωτική ζωή, αποτελεσματική πρόσβαση σε ένδικο μέσο.

Το **κριτήριο της αναγκαιότητας** απαιτεί από τις αρχές να αξιολογούν αν η κράτηση είναι απολύτως αναγκαία και αν οι επιδιωκόμενοι στόχοι δεν μπορούν να επιτευχθούν με λιγότερο περιοριστικά μέτρα. Οι αρχές πρέπει να αποδείξουν ότι δεν υπάρχουν εφικτές εναλλακτικές λύσεις, όπως η στέγαση σε κοινοτικές δομές ή άλλες μη στερητικές της ελευθερίας λύσεις.

Το **κριτήριο της αναλογικότητας** απαιτεί την αξιολόγηση του κατά πόσον η βλάβη που προκαλείται από την κράτηση υπερτερεί οποιουδήποτε δυνητικού οφέλους. Αυτό περιλαμβάνει την αξιολόγηση του πιθανού αντίκτυπου της κράτησης στη σωματική υγεία του παιδιού, την ψυχολογική του ευημερία, τη συναισθηματική του ανάπτυξη και τη συνολική ευημερία του. Όταν οι ίδιοι στόχοι μπορούν να επιτευχθούν με λιγότερο επιβλαβή μέσα, η κράτηση δεν μπορεί να θεωρηθεί αναλογική και θα πρέπει να αποφεύγεται.

ΕΥΑΑ, Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με εναλλακτικές της κράτησης λύσεις, 2024 <https://www.euaa.europa.eu/publications/guidelines-alternatives-detention>

Ο οδηγός περιέχει κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τον ορισμό, τη θέσπιση, την απόφαση, την εφαρμογή, την επανεξέταση και την κατάργηση εναλλακτικών της κράτησης λύσεων, με ειδικές παραμέτρους σχετικά με την εφαρμοσιμότητά τους στο πλαίσιο μιας **διαδικασίας στα σύνορα**.

Οι διατάξεις που διέπουν την κατανομή των αιτούντων σε μια γεωγραφική περιοχή και τους περιορισμούς της ελεύθερης κυκλοφορίας προβλέπονται στα άρθρα 8 και 9 της ΟΑΥ (2024). Οι διατάξεις αυτές **δεν** συνδέονται άμεσα με την κράτηση. Αντιθέτως, περιγράφουν μια διαδικασία μέσω της οποίας τα κράτη μέλη διαχειρίζονται τα συστήματα υποδοχής τους. Ενώ στην πράξη θα μπορούσε να υπάρξει κάποια επικάλυψη μεταξύ των εναλλακτικών της κράτησης λύσεων και των περιορισμών της ελεύθερης κυκλοφορίας σύμφωνα με το άρθρο 9 της ΟΑΥ (2024), το βασικό κριτήριο που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι ότι **οι εναλλακτικές της κράτησης λύσεις εφαρμόζονται μόνο εάν υπάρχει νόμιμος λόγος κράτησης** (βλ. Κατευθυντήρια οδηγία 1).

Οι **περιορισμοί** της ελεύθερης κυκλοφορίας σύμφωνα με το άρθρο 9 της ΟΑΥ (2024) είναι **αυτόνομα μέτρα** και όχι εναλλακτικές της κράτησης λύσεις. Παρόλο που δεν είναι αναγκαίο να υπάρχει λόγος κράτησης, εξακολουθεί να **απαιτείται ατομική απόφαση** κατά την εφαρμογή περιορισμών της ελεύθερης κυκλοφορίας.

Σημεία που πρέπει να θυμάστε

Πριν προχωρήσουν στην τοποθέτηση ενός παιδιού σε κράτηση, οι αρχές **πρέπει** να ακολουθούν πάντα μια δομημένη και βασισμένη στα δικαιώματα διαδικασία αξιολόγησης, εκτελώντας τα παρακάτω βήματα.

- **Επαλήθευση της ύπαρξης νόμιμων λόγων κράτησης** ⁽²³³⁾, σύμφωνα με τα ισχύοντα νομικά πρότυπα.
- **Αξιολόγηση όλων των μη στερητικών της ελευθερίας εναλλακτικών λύσεων πριν από τα επόμενα βήματα** (π.χ. τοποθέτηση σε κοινοτικές δομές, οικογενειακή επανένωση, ανάδοχη φροντίδα, καθορισμένα κέντρα υποδοχής). Εάν οι εναλλακτικές λύσεις είναι βιώσιμες, **δεν** θα πρέπει να εφαρμόζεται η κράτηση.
- Διασφάλιση ότι η κράτηση χρησιμοποιείται μόνο ως **έσχατη λύση. Αξιολόγηση του κατά πόσον η κράτηση είναι πράγματι αναγκαία** ή μπορούν να χρησιμοποιηθούν λιγότερο περιοριστικές εναλλακτικές λύσεις (π.χ. τοποθέτηση σε κοινοτικές δομές, ανάδοχη φροντίδα, επιτροπεία) και κατά πόσον η κράτηση θα προκαλούσε βλάβη μεγαλύτερη από τα επιδιωκόμενα οφέλη της. Όταν εφαρμόζονται εναλλακτικές λύσεις, θα πρέπει επίσης να είναι αναγκαίες και αναλογικές και να λαμβάνουν υπόψη τον αντίκτυπο των σωρευτικών μέτρων στο παιδί.
- Σε περίπτωση που εφαρμόζεται η κράτηση, αυτή πρέπει να είναι **απολύτως αναγκαία, αναλογική** και όσο το δυνατό πιο σύντομης διάρκειας, με παράλληλη διασφάλιση της ευημερίας του παιδιού.
- **Εντοπισμός κινδύνων**, όπως η εμπορία ανθρώπων, η βία, η εκμετάλλευση, η αναπηρία, τα σοβαρά προβλήματα ψυχικής υγείας και ο αυτοτραυματισμός, τα οποία θα απαιτήσουν επιπλέον προσοχή και υποστήριξη.
- **Εντοπισμός ιατρικών παθήσεων, προβλημάτων ψυχικής υγείας**, δυσφορίας που σχετίζεται με τραυματικά γεγονότα, και διασφάλιση της πρόσβασης σε υπηρεσίες ψυχικής υγείας, μετατραυματική υποστήριξη και υπηρεσίες υγείας.
- **Αξιολόγηση του τύπου καταλύματος**, του υπερπληθυσμού, της υγιεινής, της προσβασιμότητας, καθώς και του κατά πόσον η εγκατάσταση είναι προσαρμοσμένη για παιδιά, διαχωρισμένη από τους ενήλικες και ανά φύλο, και κατά πόσον στελεχώνεται από καταρτισμένους επαγγελματίες.
- **Διασφάλιση ότι το παιδί διαθέτει επίτροπο**, νόμιμο εκπρόσωπο **και πρόσβαση σε πληροφορίες** σχετικά με τα δικαιώματά του.
- Τακτική **επανεξέταση της αναγκαιότητας της συνέχισης της κράτησης ή της εναλλακτικής της κράτησης λύσης**, με καταγραφή του αντίκτυπού της. Συνέχιση της αξιολόγησης της εφαρμογής **πιθανών εναλλακτικών της κράτησης λύσεων**. Ιδίως όταν εντοπίζονται ευαλωτότητες και άλλες ειδικές ανάγκες, π.χ. κίνδυνοι εμπορίας ανθρώπων, ιατρικές ανάγκες ή ψυχολογικά προβλήματα, οι ανάγκες τοποθέτησης πρέπει να **προσαρμοστούν** αναλόγως και ο αιτών πρέπει να τοποθετηθεί σε κατάλληλο κατάλυμα.
- Διασφάλιση ότι το παιδί **κατανοεί το δικαίωμά του να προσβάλει την κράτηση και τις εναλλακτικές της κράτησης λύσεις**.

⁽²³³⁾ Στα παιδιά μπορεί να επιβληθεί κράτηση: (α) στην περίπτωση συνοδευόμενων ανηλίκων, όταν ο γονέας ή ο κύριος κηδεμόνας του ανηλίκου βρίσκεται υπό κράτηση· ή (β) στην περίπτωση ασυνόδευτων ανηλίκων, όταν η κράτηση προστατεύει τον ανήλικο [άρθρο 13 της ΟΑΥ (2024)].

- Διασφάλιση **δικαστικής εποπτείας και πρόσβασης** του παιδιού **σε δωρεάν νομική συνδρομή και εκπροσώπηση**.
- Παροχή **συνεχούς ψυχολογικής και ιατρικής υποστήριξης** για τον μετριασμό της βλάβης.
- Διασφάλιση της **πρόσβασης στην εκπαίδευση, την υγειονομική περίθαλψη και τις ψυχαγωγικές δραστηριότητες** εντός της εγκατάστασης.
- Μόλις παύσουν να ισχύουν οι λόγοι κράτησης, το παιδί πρέπει να αφήνεται **αμέσως ελεύθερο και να μεταφέρεται σε ασφαλές, μη περιοριστικό της ελευθερίας περιβάλλον**. Σε περίπτωση **εναλλακτικής της κράτησης λύσης**, αξιολόγηση του τι είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και του κατά πόσον απαιτείται αλλαγή του περιβάλλοντος διαμονής.
- Παρακολούθηση της **ευημερίας** του παιδιού **μετά την κράτηση ή την εναλλακτική της κράτησης λύση**, προκειμένου να μετριαστεί η μακροπρόθεσμη βλάβη.
- Παροχή **ψυχοκοινωνικής υποστήριξης και υπηρεσιών επανένταξης** μετά την απελευθέρωση, κατά περίπτωση. **Περιοδική επικαιροποίηση του [εντύπου ΕΒΣ](#)** καθώς μεταβάλλονται οι συνθήκες.

Παράρτηματα

Παράρτημα Ι — Η προσωπική συνέντευξη για το άσυλο με ένα παιδί

Πώς διεξάγεται η προσωπική συνέντευξη λαμβάνοντας υπόψη το ΒΣΠ ⁽²³⁴⁾

Προετοιμασία για τη συνέντευξη: η προετοιμασία είναι απαραίτητη για να διασφαλιστεί ότι η διαδικασία της συνέντευξης για το άσυλο είναι προσβάσιμη, διεξάγεται με σεβασμό και είναι σύμφωνη με το ΒΣΠ. Σύμφωνα με τις υποχρεώσεις ενημέρωσης που προβλέπονται στον ΚΔΑ, τα παιδιά πρέπει να ενημερώνονται, με τρόπο που να μπορούν να κατανοήσουν, σχετικά με τον σκοπό της προσωπικής συνέντευξης, τα βήματα της διαδικασίας και τους ρόλους των παριστάμενων ατόμων. Οι επίτροποι και, όπου απαιτείται, οι πάροχοι νομικών συμβουλών / δικηγόροι διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην ενημέρωση και την προετοιμασία του παιδιού για τη συνέντευξη, μεταξύ άλλων εξηγώντας τη διαδικασία, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του παιδιού, καθώς και τι να περιμένει κατά τη διάρκεια της συνέντευξης, χρησιμοποιώντας γλώσσα κατάλληλη για την ηλικία του και πολιτισμικά ευαίσθητη. Οι πληροφορίες ενδέχεται να παρέχονται, κατά περίπτωση, μέσω συνοπτικών ενημερώσεων πριν από τη συνέντευξη, ομαδικών ενημερωτικών συναντήσεων ή συνεδριών παροχής νομικών συμβουλών. Ως ορθή πρακτική, πριν από την έναρξη της προσωπικής συνέντευξης, η αποφαινόμενη αρχή θα πρέπει να εξακριβώνει ότι το παιδί έχει ενημερωθεί δεόντως και έχει κατανοήσει τον σκοπό της συνέντευξης, καθώς και τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του. Οι πληροφορίες αυτές μπορούν να παρέχονται πριν από τη συνέντευξη ή κατά την έναρξη της ίδιας της προσωπικής συνέντευξης. Οι επίτροποι πρέπει να συμμετέχουν σε όλη τη διάρκεια της διαδικασίας, προκειμένου να υποστηρίξουν το παιδί, να διευκολύνουν την αποτελεσματική συμμετοχή του και να διασφαλίζουν την προστασία των δικαιωμάτων και του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού.

Δημιουργία ασφαλούς και υποστηρικτικού περιβάλλοντος: το φυσικό και συναισθηματικό περιβάλλον της συνέντευξης μπορεί να επηρεάσει σημαντικά την ικανότητα του παιδιού να συμμετέχει αποτελεσματικά. Οι συνεντεύξεις πρέπει να διεξάγονται σε ένα περιβάλλον που δεν προκαλεί φόβο και είναι φιλικό προς το παιδί ⁽²³⁵⁾, το οποίο έχει σχεδιαστεί έτσι ώστε να μειώνει το άγχος και να καλλιεργεί ένα αίσθημα ασφάλειας. Θα πρέπει να παρέχονται τακτικά διαλείμματα, ώστε να ικανοποιούνται οι συναισθηματικές και σωματικές ανάγκες του παιδιού, διασφαλίζοντας ότι η διάρκεια της συνέντευξης δεν θα το καταβάλλει.

⁽²³⁴⁾ Για λεπτομερείς πληροφορίες, βλ. UNHCR, *Technical Guide: Child Friendly procedures*, 2021 <https://www.refworld.org/policy/opguidance/unhcr/2021/en/124121>, ιδίως το κεφάλαιο 3.

⁽²³⁵⁾ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. κεφάλαιο 7 της έκδοσης του ΔΟΜ, *Working with migrant children at the borders of the European Union, Iceland, Norway, Switzerland and the United Kingdom — A toolkit for front-line workers*, 2023, <https://eca.iom.int/sites/g/files/tmzbd1666/files/documents/2023-11/pub2022-040-el-working-with-migrant-children.pdf>.

Προσαρμογή της επικοινωνίας: η αποτελεσματική επικοινωνία αποτελεί βασικό στοιχείο μιας συνέντευξης που λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες του παιδιού. Οι αρχές πρέπει να χρησιμοποιούν απλή και σαφή γλώσσα, αποφεύγοντας τη νομική ή την περίπλοκη ορολογία. Εναλλακτικές μέθοδοι έκφρασης, όπως ζωγραφιές ή αφηγήσεις, μπορούν να βοηθήσουν τα μικρότερα παιδιά να διατυπώσουν με μεγαλύτερη άνεση τις εμπειρίες τους. Οι διερμηνείς πρέπει να είναι καταρτισμένοι στη φιλική προς το παιδί επικοινωνία και την πολιτισμική ευαισθησία, ώστε να γεφυρώνουν αποτελεσματικά τους γλωσσικούς φραγμούς. Η διασφάλιση ότι το παιδί κατανοεί τις ερωτήσεις και αισθάνεται ότι το ακούν είναι ζωτικής σημασίας για την τήρηση των δικαιωμάτων του.

Αντιμετώπιση συναισθηματικών και ψυχολογικών αναγκών: τα παιδιά ενδέχεται να έχουν βιώσει τραυματικές εμπειρίες ή οδυνηρά γεγονότα που επηρεάζουν την ικανότητά τους να ανακαλούν πληροφορίες με συνέπεια. Οι υπεύθυνοι συνεντεύξεων πρέπει να έχουν επίγνωση του αντίκτυπου του τραύματος στη μνήμη και την επικοινωνία και να υιοθετούν μια υποστηρικτική προσέγγιση, προκειμένου να αποφευχθεί η επανάληψη του τραύματος. Η επαφή με ψυχολόγους ή ειδικούς στον τομέα της προστασίας του παιδιού μπορεί να προσφέρει επιπλέον πληροφορίες σχετικά με τις ανάγκες και τη συναισθηματική κατάσταση του παιδιού, διασφαλίζοντας ότι η διαδικασία της συνέντευξης συμβάλλει στη γενική ευημερία του.

Παράρτημα II – Εγγυήσεις και λογοδοσία

Οι εγγυήσεις και οι μηχανισμοί λογοδοσίας είναι απαραίτητοι για τη διασφάλιση της δικαιοσύνης, της διαφάνειας και της αποτελεσματικότητας των συστημάτων ασύλου και υποδοχής. Προστατεύουν τα δικαιώματα των ατόμων, ιδίως των ευάλωτων ομάδων, όπως είναι τα παιδιά, ενώ παράλληλα προάγουν την εμπιστοσύνη στις διαδικασίες. Τα σαφή πρότυπα, η ανεξάρτητη εποπτεία και η τακτική παρακολούθηση συμβάλλουν στην πρόληψη κακοποιήσεων, διασφαλίζουν τη συνέπεια και διατηρούν την ακεραιότητα των αποφάσεων που επηρεάζουν τη ζωή των ανθρώπων. Η διαφανής λήψη αποφάσεων, που υποστηρίζεται από σαφή τεκμηρίωση και μηχανισμούς επανεξέτασης, διασφαλίζει ότι οι ενέργειες είναι συνεπείς και ηθικές.

Η ανεξάρτητη εποπτεία και παρακολούθηση συμβάλλουν στην τήρηση των νομικών προτύπων, ενώ οι προσεγγίσεις με επίκεντρο το παιδί διασφαλίζουν ότι δίνεται προτεραιότητα στο βέλτιστο συμφέρον του.

Επιπλέον, οι προσβάσιμοι μηχανισμοί ανατροφοδότησης και προσφυγής παρέχουν στα άτομα τη δυνατότητα να αμφισβητούν αποφάσεις και να διατηρούν την εμπιστοσύνη τους στο σύστημα.

Οι συνεχείς προσπάθειες δημιουργίας ικανοτήτων για επαγγελματίες ενισχύουν περαιτέρω την τήρηση των εγγυήσεων και των μέτρων λογοδοσίας.

Πίνακας 1: Επισκόπηση των κύριων ρόλων και των βασικών ενεργειών για την ενίσχυση της λογοδοσίας

Φορέας	Ρόλος	Βασικές ενέργειες
Αρχές ασύλου	Διεκπεραιώνουν την αίτηση του παιδιού για διεθνή προστασία. Λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με την αίτηση του παιδιού για διεθνή προστασία.	Φροντίζουν ώστε οι διαδικασίες ασύλου να είναι φιλικές προς το παιδί. Διασφαλίζουν ότι δίνεται προτεραιότητα στο βέλτιστο συμφέρον του παιδιού κατά τη διάρκεια της καταχώρισης, των συνεντεύξεων και της λήψης αποφάσεων· διεξάγουν συνεντεύξεις με ευαισθησία προς το παιδί· συνεργάζονται με τους επιτρόπους, τις υπηρεσίες προστασίας του παιδιού και το παιδί· βασίζονται σε στοιχεία που αφορούν τις ανάγκες και τις ευαλωτότητες του παιδιού. Ακολουθούν μια ολιστική προσέγγιση κατά την αξιολόγηση στοιχείων· διασφαλίζουν ότι το ΒΣΠ αποτελεί πρωταρχικό μέλημα σε όλες τις αποφάσεις· παρέχουν έγκαιρες, γραπτές ειδοποιήσεις που είναι κατάλληλες για την ηλικία του παιδιού και προσαρμοσμένες στο επίπεδο ωριμότητάς του· χρησιμοποιούν μορφές επικοινωνίας φιλικές προς το παιδί κατά τη γνωστοποίηση αποφάσεων· συντονίζονται με τις σχετικές αρχές προκειμένου να ενσωματώνουν διεπιστημονικές προσεγγίσεις. Συνεργάζονται προληπτικά με άλλες αρχές για την ενσωμάτωση διεπιστημονικών πληροφοριών.

Φορέας	Ρόλος	Βασικές ενέργειες
Υπηρεσίες προστασίας του παιδιού ή κοινωνικές υπηρεσίες	Αξιολογούν και αντιμετωπίζουν τις ανάγκες του παιδιού, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης κινδύνων και καταστάσεων κακοποίησης, εκμετάλλευσης ή παραμέλησης.	Παρέχουν άμεση υποστήριξη· διασφαλίζουν ασφαλή στέγαση· αντιμετωπίζουν τις ανάγκες των παιδιών· συντονίζουν μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την προστασία του παιδιού⁽²³⁶⁾. Επανεξετάζουν τακτικά τις υποθέσεις και παρακολουθούν το ατομικό σχέδιο κάθε υπόθεσης.
Επίτροπος / κατάλληλο πρόσωπο το οποίο ενεργεί προσωρινά ως εκπρόσωπος	Υποστηρίζει και υπερασπίζεται τα ασυνόδευτα παιδιά· διασφαλίζει την προστασία των δικαιωμάτων τους.	Υποστηρίζει το παιδί κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου· διασφαλίζει ότι λαμβάνονται υπόψη οι απόψεις και η ωριμότητα του παιδιού. Προστατεύει το ΒΣΠ. Παρακολουθεί προγράμματα κατάρτισης για επιτρόπους ⁽²³⁷⁾.
Νομικοί σύμβουλοι / δικηγόροι	Υποστηρίζουν τα παιδιά ώστε να αντεπεξέλθουν στη διαδικασία ασύλου.	Παρέχουν νομικές συμβουλές, νομική συνδρομή και εκπροσώπηση. Παρέχουν συνεχή νομική συνδρομή στο παιδί και στον επίτροπο κατά τη διάρκεια προσφυγών και παρακολουθούν τυχόν κενά στην προστασία ή τη φροντίδα του παιδιού. Διασφαλίζουν ότι τα δικαιώματα του παιδιού προστατεύονται, η φωνή του ακούγεται και η υπόθεσή του παρουσιάζεται αποτελεσματικά. Παρέχουν δωρεάν νομική συνδρομή. Συνεργάζονται με τους επιτρόπους ώστε να διασφαλίζεται ότι οι αποφάσεις συνάδουν με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού· προσφέρουν εμπειρογνώσια ειδική για τα παιδιά σε όλα τα στάδια της διαδικασίας.
Πάροχος νομικών συμβουλών	Παρέχει καθοδήγηση και υποστήριξη στα παιδιά ώστε να κατανοήσουν τη διαδικασία ασύλου και υποδοχής, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων, των υποχρεώσεών τους και των πιθανών εκβάσεων, με στόχο να καταστούν ικανά να συμμετέχουν και να λαμβάνουν αποφάσεις με πλήρη επίγνωση των πραγμάτων.	Παρέχει στο παιδί σαφείς πληροφορίες, κατάλληλες για την ηλικία του, σχετικά με τη διαδικασία ασύλου, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων του στο πλαίσιο αυτής, των σταδίων της διαδικασίας και των συνεπειών των αποφάσεων. Παρέχει υποστήριξη στο παιδί και τον επίτροπο κατά τη διάρκεια των διαφόρων σταδίων της διαδικασίας ασύλου. Διασφαλίζει ότι έχει δοθεί η συγκατάθεση του παιδιού, κατά περίπτωση. Παρέχει δωρεάν ατομικές ή ομαδικές συνεδρίες παροχής νομικών συμβουλών. Συνεργάζεται με τους επιτρόπους, τις υπηρεσίες προστασίας του παιδιού και άλλους φορείς παροχής υπηρεσιών.

⁽²³⁶⁾ Βλ. [σύσταση \(ΕΕ\) 2024/1238 της Επιτροπής](#) σχετικά με την ανάπτυξη και την ενίσχυση ολοκληρωμένων συστημάτων προστασίας των παιδιών με γνώμονα το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού, βλ. υποσημείωση 6.

⁽²³⁷⁾ Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την ενίσχυση της λογοδοσίας, βλ. European Guardian Network, *7 Standards of Guardianship* <https://www.egnetwork.eu/wp-content/uploads/2022/12/7-standards-of-guardianship-Infographic.pdf>.

Φορέας	Ρόλος	Βασικές ενέργειες
Πάροχοι υγειονομικής περίθαλψης	Καλύπτουν τις ανάγκες των παιδιών σε θέματα σωματικής και ψυχικής υγείας.	Παρέχουν ολοκληρωμένη υγειονομική περίθαλψη, συμπεριλαμβανομένης της υποστήριξης ψυχικής υγείας και της μετατραυματικής φροντίδας. Διενεργούν ιατρικές αξιολογήσεις προς υποστήριξη των αιτήσεων ασύλου· διασφαλίζουν την πρόσβαση σε εμβολιασμούς και εξειδικευμένες θεραπείες. Αναπτύσσουν συνεργασίες με τοπικούς παρόχους υγειονομικής περίθαλψης.
Αρχές αρμόδιες για την εκπαίδευση	Διευκολύνουν την εκπαίδευση, την ανάπτυξη και την ενσωμάτωση του παιδιού.	Διασφαλίζουν την πρόσβαση σε εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς· παρέχουν γλωσσική υποστήριξη, ψυχοκοινωνική βοήθεια και εξατομικευμένα σχέδια μάθησης· αντιμετωπίζουν τα κενά στην προγενέστερη εκπαίδευση.
Αρχές υποδοχής	Παρέχουν καθημερινή υποστήριξη, συμπεριλαμβανομένης της στέγασης και άλλων υλικών και μη υλικών αναγκών, με αντίστοιχες εγγυήσεις.	Συνδράμουν όσον αφορά τη στέγαση, την υλική βοήθεια και τα προγράμματα ενσωμάτωσης. Συντονίζουν την παροχή μη υλικών συνθηκών υποδοχής μέσω υπηρεσιών υποστήριξης, παρέχουν εξειδικευμένη υποστήριξη σε ασυνόδευτα παιδιά για τη μετάβασή τους σε σταθερά περιβάλλοντα διαβίωσης· συμμετέχουν σε διεπιστημονικές αξιολογήσεις.
Διεθνείς οργανισμοί και κοινωνία των πολιτών	Προσπαίζουν και διασφαλίζουν τα δικαιώματα των παιδιών κατά τη διαδικασία ασύλου.	Παρέχουν τεχνική υποστήριξη στα κράτη μέλη· παρακολουθούν τη συμμόρφωση με τα διεθνή και τα ενωσιακά πρότυπα. Παρέχουν νομικές συμβουλές, προγράμματα δημιουργίας ικανοτήτων και ευαισθητοποίησης για τα παιδιά και τους επιτρόπους τους· διασφαλίζουν την πρόσβαση σε εξειδικευμένους πόρους.
Εισαγγελείς	Διασφαλίζουν την ασφάλεια του παιδιού.	Σε ορισμένες χώρες της ΕΕ+, οι εισαγγελείς επιβλέπουν τον διορισμό επιτρόπων. Οι εισαγγελείς διαδραματίζουν επίσης σημαντικό ρόλο στη διερεύνηση εγκλημάτων κατά παιδιών ή εγκλημάτων που επηρεάζουν τα παιδιά, συμπεριλαμβανομένων των αιτούντων διεθνή προστασία. Βασική τους ευθύνη είναι να διασφαλίζουν ότι οι αποφάσεις που αφορούν τα παιδιά λαμβάνονται σύμφωνα με το ΒΣΠ.

Φορέας	Ρόλος	Βασικές ενέργειες
Αστυνομία	Διασφαλίζει την ασφάλεια του παιδιού, λαμβάνοντας υπόψη την ηλικία, το φύλο και την ποικιλομορφία των ατόμων που φτάνουν στη χώρα. Παρέχει πληροφορίες σχετικά με την πρόσβαση στη διαδικασία και παραπέμπει τα άτομα που δηλώνουν την επιθυμία να υποβάλουν αίτηση ασύλου.	Διασφαλίζει ότι το ΒΣΠ λαμβάνεται υπόψη καθ' όλη τη διάρκεια των τεσσάρων ελέγχων: έλεγχοι ασφάλειας, ταυτότητας, υγείας και ευαλωτότητας. Παραπέμπει το παιδί για άμεση βοήθεια, φροντίζοντας να υπάρχει καταρτισμένο προσωπικό με εμπειρία στον τομέα της προστασίας του παιδιού για τη διενέργεια των ελέγχων. Χρησιμοποιεί γλώσσα φιλική προς το παιδί και παραπέμπει την υπόθεση στις αρμόδιες αρχές μόλις εντοπιστούν ειδικές ανάγκες ή αλληλοεπικαλυπτόμενες ευαλωτότητες. Επιπλέον, η αστυνομία μπορεί να υποστηρίξει την ΕΒΣ με πληροφορίες που σχετίζονται με την ασφάλεια σε περιπτώσεις οικογενειακής επανένωσης. Εάν υπάρχουν κίνδυνοι για την ασφάλεια που αφορούν το άτομο με το οποίο θα επανενωθεί το παιδί, η αστυνομία μπορεί να επισημάνει αυτά τα στοιχεία. Η αστυνομία συνήθως συμμετέχει όταν οργανώνεται η μεταφορά στην υπεύθυνη χώρα της ΕΕ+ ή στη χώρα μετεγκατάστασης. Η αστυνομία ενημερώνεται για την ημερομηνία και την ώρα της μεταφοράς και μπορεί να διευκολύνει την πρόσβαση του παιδιού στο αεροδρόμιο ή, σε σπάνιες περιπτώσεις, να συνοδεύσει το παιδί κατά τη διάρκεια της μεταφοράς, εάν αυτό κριθεί απαραίτητο για κάποιον συγκεκριμένο λόγο. Συνήθως συνιστάται το παιδί να συνοδεύεται από τον επίτροπο κατά τη μεταφορά.

Παράρτημα III – Προσέγγιση με βάση το βέλτιστο συμφέρον για την εκτίμηση της ηλικίας

Ο πρωταρχικός σκοπός αυτής της διαδικασίας είναι να αξιολογηθεί ο τρόπος με τον οποίο πρέπει να διενεργείται η εκτίμηση της ηλικίας, ώστε να συνάδει με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Για τον σκοπό αυτόν, οι αρχές θα πρέπει:

- να συλλέγουν βασικές πληροφορίες, όπως διαθέσιμα έγγραφα, προσωπικές δηλώσεις και παρατηρήσεις, για να κατανοήσουν την κατάσταση του παιδιού, συμπεριλαμβανομένης της ηλικίας του· και
- να λαμβάνουν υπόψη τα πιθανά πορίσματα των ελέγχων ευαλωτότητας, όταν διενεργείται εκτίμηση της ηλικίας κατά το στάδιο ελέγχου διαλογής.

Βασικές παράμετροι για εκτίμηση της ηλικίας που λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες του παιδιού

Κίνδυνος λανθασμένης ταξινόμησης. Αξιολόγηση της πιθανότητας εσφαλμένης αναγνώρισης ενός παιδιού ως ενήλικα ή το αντίστροφο, καθώς και των συνεπειών που αυτό έχει για την πρόσβαση του παιδιού στα δικαιώματα και την προστασία του.

Χρονική στιγμή της εκτίμησης της ηλικίας. Η εκτίμηση της ηλικίας αποτελεί απαραίτητο βήμα όταν υπάρχουν τεκμηριωμένες αμφιβολίες σχετικά με την ηλικία. Ωστόσο, οι αρχές πρέπει να αξιολογούν το καταλληλότερο χρονικό σημείο για τη διεξαγωγή της διαδικασίας, λαμβάνοντας υπόψη κατά πόσον το παιδί είναι σωματικά και συναισθηματικά σε θέση να υποβληθεί σε αυτήν. Σε περιπτώσεις πολύ πρόσφατων τραυματικών εμπειριών (π.χ. ναυάγιο), οι αρχές θα πρέπει πρώτα να διασφαλίζουν ότι το παιδί λαμβάνει την απαραίτητη ιατρική και ψυχολογική υποστήριξη, ενώ προετοιμάζουν την εκτίμηση της ηλικίας του. Με την προσέγγιση αυτή διασφαλίζεται ότι η εκτίμηση διενεργείται το συντομότερο δυνατό, εντός 30 ημερών, κατά τρόπο που διασφαλίζει το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και ελαχιστοποιεί τον κίνδυνο βλάβης.

Επιπρόσθετες υπηρεσίες υποστήριξης. Για τον μετριασμό του άγχους ή της ανησυχίας, η ψυχοκοινωνική υποστήριξη πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τη διαδικασία εκτίμησης της ηλικίας μπορεί να συμβάλει όχι μόνο στη διαφύλαξη της ευημερίας του παιδιού, αλλά και στην υποστήριξη της προθυμίας του να συνεργαστεί.

Χρήση εναλλακτικών αποδεικτικών στοιχείων. Διαπίστωση εάν οι πληροφορίες που ζητούνται στο πλαίσιο της διαδικασίας εκτίμησης της ηλικίας είναι πράγματι κρίσιμες και εάν θα αρκούσαν εναλλακτικά αποδεικτικά στοιχεία (όπως έγγραφα ή αξιόπιστες καταθέσεις άλλων προσώπων, π.χ. συγγενών, γονέων, φίλων ή συνταξιδιωτών).

Διαδικαστική αναγκαιότητα. Κατά τη λήψη απόφασης σχετικά με την αναγκαιότητα διενέργειας εκτίμησης της ηλικίας, οι αρχές θα πρέπει να αξιολογούν εάν η κατάσταση απαιτεί άμεση εξακρίβωση της ηλικίας του παιδιού. Αυτό περιλαμβάνει περιπτώσεις στις οποίες εκκρεμούν κρίσιμες αποφάσεις, όπως η τοποθέτηση σε κατάλυμα κατάλληλο για παιδί/τεκμαιρόμενο παιδί ή η επιλεξιμότητα για οικογενειακή επανένωση, ή όταν οι καθυστερήσεις θα μπορούσαν να επηρεάσουν αρνητικά την ευημερία ή το νομικό

καθεστώς του παιδιού. Λαμβάνουν επίσης υπόψη την επιχειρησιακή σκοπιμότητα, συμπεριλαμβανομένου του χρονοδιαγράμματος και της πιθανότητας να προκύψουν ασαφή αποτελέσματα.

- Εάν οι κίνδυνοι για το παιδί υπερτερούν των διαδικαστικών οφελών, η απόφαση μπορεί να αναβληθεί και το άτομο θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως παιδί.
- Εάν δεν πραγματοποιηθεί εκτίμηση της ηλικίας, το παιδί θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως παιδί, με πρόσβαση σε όλες τις συναφείς εγγυήσεις και τα οφέλη που προβλέπονται από το σύστημα ασύλου.

Προσέγγιση με επίκεντρο το παιδί. Όταν κρίνεται απαραίτητη η εκτίμηση της ηλικίας, οι αρχές έχουν την υποχρέωση να διασφαλίσουν ότι η διαδικασία οργανώνεται και διεξάγεται με τρόπο που λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες του παιδιού. Επιπλέον, με βάση τη στάθμιση των κινδύνων στην ΕΒΣ για τους σκοπούς της εκτίμησης της ηλικίας, οι αρχές θα πρέπει να προσαρμόζουν την προσέγγισή τους στις ειδικές περιστάσεις του παιδιού. Οι αποφάσεις θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν την αρχή της ελάχιστης επέμβασης, διασφαλίζοντας ότι η μέθοδος που επιλέγεται για την εκτίμηση της ηλικίας του παιδιού είναι αναλογική και σέβεται την αξιοπρέπεια του παιδιού (π.χ. δεν θα πρέπει να επιτρέπονται εξετάσεις που περιλαμβάνουν γδύσιμο ή έλεγχο των γεννητικών οργάνων).

Παροχή πληροφοριών. Ο επίτροπος, ο πάροχος νομικών συμβουλών και οι αξιολογητές πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία παρέχονται στο παιδί με σαφή και κατάλληλο για την ηλικία του τρόπο. Το παιδί θα πρέπει να κατανοεί τον σκοπό, τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται και τα πιθανά αποτελέσματα της εκτίμησης, μεταξύ άλλων όσον αφορά την αίτηση ασύλου και τον τρόπο προσφυγής κατά μιας απόφασης.

Καταγραφή. Διατήρηση της διαφάνειας στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και δυνατότητα επανεξέτασης της απόφασης σε περίπτωση που προκύψουν νέες πληροφορίες ή περιστάσεις.

Προσφυγή. Οι αρχές διασφαλίζουν ότι το αιτούν παιδί, το οποίο υποστηρίζεται από τον επίτροπο, έχει πρόσβαση σε νομική εκπροσώπηση και έχει τη δυνατότητα να αμφισβητήσει το αποτέλεσμα της εκτίμησης, σύμφωνα με την εθνική πρακτική.

Αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα. Μερικές φορές ενήλικες αιτούντες ενδέχεται να ισχυρίζονται ψευδώς ότι είναι παιδιά, προκειμένου να επωφεληθούν από εγγυήσεις που προβλέπονται ειδικά για τα παιδιά. Αντιστρόφως, ορισμένα παιδιά ενδέχεται να δηλώσουν ότι είναι ενήλικες, για παράδειγμα όταν είναι θύματα εμπορίας ανθρώπων και έχουν παραπληροφορηθεί από όσους τα εκμεταλλεύονται ή απλώς επειδή πιστεύουν ότι, ως ενήλικες, θα έχουν ευκολότερη πρόσβαση στην αγορά εργασίας (αυτό αποτελεί σημαντικό παράγοντα λόγω της πίεσης που ασκούν οι οικογένειες στη χώρα καταγωγής τους να συνεισφέρουν στο οικογενειακό εισόδημα). Αυτό υπογραμμίζει τη σημασία μιας ακριβούς και δίκαιης διαδικασίας εκτίμησης της ηλικίας, προκειμένου να διατηρηθεί η ακεραιότητα του συστήματος και να αποτραπεί η εκμετάλλευση, με παράλληλη διασφάλιση της αναγκαίας υποστήριξης για τους πραγματικά ανήλικους αιτούντες. Αυτό απαιτεί επίσης οι υπάλληλοι που εργάζονται στην πρώτη γραμμή, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που συμμετέχουν στους ελέγχους ευαλωτότητας και υγείας (στο στάδιο του ελέγχου

διαλογής), να έχουν τη δυνατότητα / να διαθέτουν την απαραίτητη εμπειρογνώση ώστε να εργάζονται με παιδιά και να κατανοούν τους δείκτες ευαλωτότητας.

ΕΥΑΑ, Πρακτικός οδηγός σχετικά με τον υπολογισμό της ηλικίας, Δεκέμβριος 2025 <https://www.euaa.europa.eu/publications/practical-guide-age-assessment-0>.

Παράρτημα IV – Παραδείγματα εξατομικευμένης υποστήριξης για παιδιά κατά την υποδοχή σύμφωνα με το πλαίσιο του βέλτιστου συμφέροντος

- **Εξατομικευμένες αξιολογήσεις:** διεξαγωγή διεξοδικών ατομικών αξιολογήσεων, προκειμένου να γίνουν κατανοητές οι μοναδικές ανάγκες, οι περιστάσεις και οι προτιμήσεις κάθε παιδιού, καθώς και να εντοπιστούν πιθανές επιπλέον ειδικές ανάγκες.
- **Εξατομικευμένα σχέδια υποστήριξης:** ανάπτυξη και εφαρμογή εξατομικευμένων σχεδίων υποστήριξης με βάση τις αξιολογήσεις, διασφαλίζοντας ότι λαμβάνονται υπόψη όλες οι πτυχές της ευημερίας του παιδιού.
- **Σχέδιο φροντίδας και αντιμετώπισης για παιδιά που βρίσκονται σε ευάλωτες καταστάσεις και έχουν πολύ ειδικές ανάγκες:** διασφάλιση ότι οι αλληλοεπικαλυπτόμενες ευαλωτότητες όχι μόνο αξιολογούνται, αλλά μπορούν και να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά, ιδίως εκείνες που εκθέτουν τα παιδιά σε υψηλούς κινδύνους (π.χ. θύματα εμπορίας ανθρώπων, έμφυλης βίας) ή στην περίπτωση παιδιών με διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό, ταυτότητα ή έκφραση φύλου και χαρακτηριστικά φύλου (SOGIESC).
- **Συμμετοχή του παιδιού:** διασφάλιση ότι τα παιδιά συμμετέχουν ενεργά στις αποφάσεις που τα αφορούν, λαμβάνοντας υπόψη την ηλικία και την ωριμότητά τους.
- **Ασφαλής στέγαση και χώροι φιλικόι προς το παιδί:** παροχή ασφαλούς και κατάλληλου για παιδιά καταλύματος που ανταποκρίνεται στις ειδικές ανάγκες των παιδιών· είναι σημαντικό να υπάρχουν χώροι φιλικόι προς τα παιδιά, ώστε να είναι δυνατή η μάθηση και η κοινωνικοποίηση με ασφάλεια και μέσα από το παιχνίδι ⁽²³⁸⁾.
- **Εκπαιδευτική υποστήριξη:** παροχή γλωσσικών μαθημάτων που θα βοηθήσουν τα παιδιά να ενσωματωθούν στο τοπικό εκπαιδευτικό σύστημα και να επικοινωνήσουν αποτελεσματικά· υποστήριξη της εγγραφής μεγαλύτερων παιδιών στο σχολείο, συμπεριλαμβανομένων μαθημάτων επαγγελματικής κατάρτισης.
- **Ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες:** παροχή εξειδικευμένης υποστήριξης σε παιδιά με ειδικές μαθησιακές ανάγκες.
- **Ψυχική υγεία και ψυχοκοινωνική υποστήριξη:** διευκόλυνση της πρόσβασης σε συμβουλευτικές και ψυχολογικές υπηρεσίες για παιδιά ⁽²³⁹⁾ που έχουν βιώσει τραυματικές εμπειρίες ή άγχος.
- **Ιατρική περίθαλψη:** διασφάλιση ότι τα παιδιά με χρόνιες ασθένειες ή συγκεκριμένες ιατρικές παθήσεις λαμβάνουν κατάλληλη και συνεχή ιατρική περίθαλψη.

⁽²³⁸⁾ Βλ. κεφάλαιο 5 σχετικά με τους χώρους που είναι φιλικόι προς τα παιδιά και ασφαλείς για γυναίκες και κορίτσια», EUAA, Guidance on Mental Health and Well-being of Applicants for International Protection: Part III, 2024. <https://www.euaa.europa.eu/publications/mental-health-well-being-applicants-part-iii-toolbox>.

⁽²³⁹⁾ Βλ. επίσης EUAA, [Guidance on Mental Health and Well-being of Applicants for International Protection: Part II](#), 2024, βλ. υποσημείωση 84.

- **Κοινωνικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες:** διοργάνωση αθλητικών, καλλιτεχνικών και άλλων ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων για την υποστήριξη της κοινωνικής ανάπτυξης και της ευημερίας του παιδιού.
- **Διαχείριση υπόθεσης:** διορισμός χειριστών υπόθεσης εξειδικευμένων στην προστασία του παιδιού, για να επιβλέπουν τις ανάγκες του παιδιού και να συντονίζουν τις υπηρεσίες υποστήριξης.
- **Επίγνωση δικαιωμάτων:** ενημέρωση των παιδιών σε γλώσσα και διαύλους που αρμόζουν στην ηλικία τους, καθώς και των οικογενειών τους, σχετικά με τα δικαιώματά τους και τις διαθέσιμες υπηρεσίες υποστήριξης.
- **Δωρεάν νομικές συμβουλές, νομική συνδρομή και νομική εκπροσώπηση:** το παιδί θα πρέπει να έχει πρόσβαση σε δωρεάν νομικές συμβουλές και δωρεάν νομική συνδρομή, κατά περίπτωση.
- **Πολιτισμική ευαισθησία:** παροχή υποστήριξης που σέβεται και ενσωματώνει το πολιτισμικό και θρησκευτικό υπόβαθρο και τις πρακτικές του παιδιού.
- **Τακτική παρακολούθηση:** διεξαγωγή τακτικών επανελέγχων της κατάστασης του παιδιού προκειμένου να προσαρμόζεται η υποστήριξη καθώς οι ανάγκες του μεταβάλλονται με την πάροδο του χρόνου.
- **Μηχανισμοί ανατροφοδότησης:** δημιουργία διαύλων ώστε τα παιδιά να εκφράζουν τις απόψεις τους και να παρέχουν ανατροφοδότηση σχετικά με την υποστήριξη που λαμβάνουν, εξασφαλίζοντας ότι η φωνή τους ακούγεται και λαμβάνεται υπόψη.
- **Εξειδικευμένη κατάρτιση για το προσωπικό:** παροχή κατάρτισης σε όλο το προσωπικό που συμμετέχει στη διαδικασία υποδοχής, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών λειτουργών, των νομικών συμβούλων και των παρόχων υγειονομικής περίθαλψης, με έμφαση στις ειδικές ανάγκες των παιδιών και την προστασία τους.

Παράρτημα V – Έντυπο εκτίμησης βέλτιστου συμφέροντος

Το έντυπο ΕΒΣ είναι ένα νέο εργαλείο του ΕΥΑΑ που έχει σχεδιαστεί για να υποστηρίζει τα κράτη μέλη στην εφαρμογή ειδικών απαιτήσεων για τα παιδιά που απορρέουν από το σύμφωνο. Το έντυπο ενδέχεται να τροποποιηθεί μετά την πιλοτική φάση.

Υπηρεσία Εκδόσεων
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

